

Møte fredag den 4. desember kl. 10President: **K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l**

D a g s o r d e n (nr. 27):

1. Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 vedkommende Forsvarsdepartementet m.v.
(Budsjett-innst. S. nr. 7 (1998-99), jf. St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 (1998-99))
2. Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 1998 under Forsvarsdepartementet og om diverse kapitler administrert av Justis- og politidepartementet
(Innst. S. nr. 50 (1998-99), jf. St.prp. nr. 10 (1998-99) og St.prp. nr. 15 (1998-99))
3. Referat

Presidenten: Representantene Fridtjof Frank *Gundersen*, Grethe *Fossli*, Finn Kristian *Marthinsen*, Laila *Kaland*, Ingvald *Godal* og Jørgen *Kosmo*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representantene Anneliese *Dørum* og Erik *Dalheim* i dagene 7. og 8. desember – begge for å delta i en barnekonferanse i regi av Nordisk Råd i Stockholm.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentantene, for Akershus fylke Rikke *Lind* og for Buskerud fylke Frank Willy *Larsen*, innkalles for å møte i permisjonstiden.
3. Frank Willy *Larsen* blir innvalgt i Lagtinget for den tid han møter for representanten Erik *Dalheim*.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Tom Thoresen (A): Jeg foreslår Oddbjørg *Ausdal Starrfelt*.

Presidenten: Oddbjørg *Ausdal Starrfelt* er foreslått som settepresident for dagens møte. – Andre forslag foreligger ikke, og Oddbjørg *Ausdal Starrfelt* anses enstemmig valgt som settepresident.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling vil presidenten foreslå at formiddagens møte om nødvendig fortsetter utover den reglementsbestemte tid kl. 15.00 til dagens kart er ferdigbehandlet. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Etter ønske fra forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 vedkommende Forsvarsdepartementet m.v. (Budsjett-innst. S. nr. 7 (1998-99), jf. St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 (1998-99))

S a k n r . 2

Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 1998 under Forsvarsdepartementet og om diverse kapitler administrert av Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 50 (1998-99), jf. St.prp. nr. 10 (1998-99) og St.prp. nr. 15 (1998-99))

Presidenten: Etter ønske fra forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 50 minutter, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti 20 minutter hver, Høyre 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne for hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslår at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Hans J. Røsørde (Frp) (komiteens leder): På vegne av forsvarskomiteen legger jeg herved fram Budsjett-innst. S. nr. 7, som dekker rammeområde 8, og som følgende dekker bevilgninger til Forsvarets ombudsmannnemnd, Direktoratet for sivilt beredskap under Justisdepartementet, skipsfartsberedskap under Nærings- og handelsdepartementet og sist, men ikke minst bevilgninger under Forsvarsdepartementet for 1999. Som grunnlag ligger St.prp. nr. 1 og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1. Tillegg nr. 1 omhandler finansieringen av norsk deltakelse i FN-operasjoner i Makedonia, eller sagt på en enklere og mer forståelig måte: UNPREDEP i FYROM. Finansieringen dekker første halvår og betyr et tillegg til budsjettrammen på 60 mill. kr. Utover dette er rammeområde 8 blitt økt gjennom en avtale mellom Høyre og Fremskrittspartiet og en noe gjenstridig gruppering av regjeringspartier, som gav som sluttresultat en påplussing på 450 mill. kr. Det gir rammeområde 8 en utgiftsside på 24 716 358 000 kr og en inntektsside på 821 280 000 kr. Innstillingen er enstemmig, hvilket er første gang, så vidt jeg kan erindre, i moderne tid.

Det er i tillegg fremmet fire verbalforslag, der Høyre og Fremskrittspartiet går sammen om to, mens Fremskrittspartiet er eneforslagsstiller når det gjelder de to andre. Forslagene er trykt i innstillingen, og jeg benytter anledningen til å ta dem opp.

Hvorfor denne enighet? Enkelt sagt skyldes det etter min mening at det budsjettet forsvarsministeren la fram, var så fullt av huller, antakelig bedre beskrevet som kratre,

at det var åpenbart hvor de fremskaffede 450 mill. kr måtte plasseres. Derfor ble disse midlene fordelt til Hæren med 181 mill. kr, Sjøforsvaret med 53 mill. kr, Luftforsvaret med 66 mill. kr, den arme kystvakt med 50 mill. kr og 100 mill. kr til investeringer. Med denne enighet må en også gå ut fra at Regjeringens støttetroppe i forsvarskomiteen hadde innsett at det forslag til budsjett som ble lagt fram, var et budsjett lagt fram nærmest i panikk. Det kan vanskelig tolkes annerledes enn at ministeren har måttet gå til desperate kutt helt på tampen etter ordre fra finansministeren. For det kan da ikke være slik at ministeren har gjort dette bare for å få i gang en debatt om forsvarsbudsjettet, slik noen har lagt det ut? På mange måter kommer dette i et noe besynderlig lys ved at det under høringene i komiteen ikke helt har blitt klarlagt hva dette restaureringsarbeidet vil komme til å kreve av midler. Og det forteller kanskje mer enn noe hvor vilkårlig kuttene i budsjettproposisjonen må ha vært i den siste fase. Derfor er det også bra at forliket med Høyre og Fremskrittspartiet inneholder en passus om at man skal komme tilbake til kostnadene knyttet til verneplikten i revidert nasjonalbudsjett og eventuelt ved omgruppering.

Det bemerkelsesverdige og foruroligende er at Stortinget så sent som 18. juni sluttet seg til Regjeringens forslag til økonomiske rammer for de neste fire årene. Og det var også enighet om Regjeringens forslag om at utenlandstjenestene skulle finansieres i tillegg. På begge disse områder brøt altså Regjeringen med sine helt ferske forutsetninger. Og et spørsmål i denne sammenheng kan være: Visste forsvarsministeren 18. juni da debatten fant sted i Stortinget, at å oppfylle det Stortinget nettopp da var i ferd med å fatte vedtak om, ville bli umulig? Det spørsmålet lar jeg gå til forsvarsministeren. Dette gir regjeringspartiene et klart troverdighetsproblem.

Nå har regjeringspartiene i innstillingen forsøkt å forklare de økonomiske bevegelser som har skjedd etter at proposisjonen ble lagt fram. Så sier man at på et steg har man greid å legge inn 320 mill. kr. Ja, det var jo som en følge av at man allerede hadde begynt å snakke med Fremskrittspartiet og Høyre at man greide å hale fram 320 mill. kr. I slutfasen kom det altså 130 mill. kr til, som gav summen på 450 mill. kr. Og det synes som om regjeringspartiene gleder seg over dette. Det har jeg stor forståelse for, når målsettingen i utgangspunktet var en ganske annen. Men da må man ikke oppføre seg på en måte som om dette er noe som tvinges på en. Jeg skulle gjerne sett en større glede og entusiasme i komitemerknadene knyttet til at man virkelig er i stand til å gjøre litt for å bedre på en ganske umulig situasjon.

Jeg har også lyst til å gi Arbeiderpartiet en liten honnør fordi det i omgrupperingen har vært mulig å tilbakeføre 75 mill. kr til materiellinvesteringer, penger som vitterlig ble tatt ut for å finansiere SFOR-styrken. Det er med på å bedre det totale bildet. Jeg må ellers si at jeg er noe skuffet over at også Arbeiderpartiet i sitt budsjettforslag ikke maktet å nå opp til den målsettingen man hadde.

Dersom Regjeringens forslag til budsjett hadde gått gjennom, ville tilstanden blitt meget alvorlig, fordi det det dreiet seg om, var rett og slett å saldere verneplikten for å

få en balanse i et budsjett. Det er ikke akseptabelt etter min og Fremskrittspartiets mening. Vi har trukket de lange linjer, og da hjelper det ikke å snakke om unntaksår, for etter unntaksår følger alltid unntaksår, det er antakelig regelen her i huset, og vil så bli. Og det et slikt meningsløst kutt ville bety, ville jo være at man gir et elendig signal til ungdommen som skal ut og gjøre tjeneste. De ville måtte vente til ut i oktober med å gjøre denne tjenesten og sannsynligvis bli dimittert rundt påsketider. Hva så med befalet som skal utdanne soldatene? De ville blitt gående der mer eller mindre med hendene i lommen. Hva slags signaler sender vi da? Hva med kontraktsbefalet som er med på å sørge for at utdanningen kan gjennomføres? Hva så med bruken av soldatene etter en snau 9- måneders tjeneste, som altså ikke er faglig forsvarlig? I tillegg, hva ville så skjedd med grunnleggende befalsutdanning, de som skal ut og praktisere og ikke har noen å praktisere på – hvilke signaler sender vi da til unge mennesker? Det er det Høyre og Fremskrittspartiet har bidratt til å få på plass, og jeg forventer en smule mer entusiasme over det man har greid å oppnå på denne måten.

Nå betyr penger selvsagt mye for å holde den store organisasjonen Forsvaret i drift. Men vi står overfor betydelige utfordringer i tiden som kommer. De signalene som er gitt gjennom innstillingen til langtidsmeldingen, at man vurderer både oppgaver etter hvert og verneplikt og struktur samt hele driftsapparatet. Det er ikke til å komme forbi at det å «brenne» av penger på drift og flytte til investering, ikke har vært vellykket. Vi er gått inn i et år hvor materiellinvesteringene stopper, man betaler regninger og har faktisk problemer med å greie å gjøre også det. Derfor har vi greid gjennom forliket å bedre litt på dette. Ledelsesapparatet er åpenbart for stort i forhold til det man skal lede. Vi har forsyningskommandostrukturer, vi har Forsvarets ledelse på Huseby, vi har Forsvarskommando Sør-Norge og Forsvarskommando Nord-Norge, tunge apparater som det er nødvendig å ha, selvsagt er de det, for å drive det som skal drives, og for å planlegge for krigsstrukturen. Men vi må se i øynene at det er nødvendig å gjøre noe på toppen for å bevare den spisse enden, og i den såkalte spisse enden kuttes det ganske dramatisk. Det er viktig å få fram en balanse i det forsvaret vi skal bygge videre på, og det blir den største utfordringen.

Jeg merker meg at det skjer en betydelig, alvorlig ting i Europa knyttet til Forsvaret. Vestunionen og EU kommer åpenbart til å danne nye dimensjoner, hvor vi blir stående utenfor. Storbritannia og Frankrike er i ferd med å finne sammen. Vår avhengighet av USA i alliansen er betydelig. Utfordringene når det gjelder det som skjer på det sikkerhetspolitiske området i Europa, er store, og vil være der – og vi er nødt til å komme inn i et inngrep med dette.

Så til slutt: Statsråden har bedt om støtte til å få orden på finansieringen av indre kystvakt og til brøytetjenesten på flyplasser. Det har komiteen bidratt med.

Presidenten: Hans J. Røsjorde har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Einar Holstad (KrF): Representanten Røsjorde gav uttrykk for at forsvarsministerens budsjett var fullt av huller og enda til kratre. Videre gav han uttrykk for at det var et budsjett som var lagt fram i panikk.

Jeg vet ikke om det er noe av den samme formuleringen og tanken som ligger bak Røsjordes uttalelse til Nettavisen 5. oktober, hvor han sier at Regjeringens forslag til kutt i forsvarsbudsjettet ville føre til at Forsvarets virksomhet ble totalt lammet. Nå har Røsjorde gitt tydelig uttrykk for at Forsvaret ikke lenger er lammet, men noenlunde oppgående, tross huller og sår i lendet. Forskjellen mellom å være lam og bevegelig for Forsvaret synes å være 450 mill. kr. Mener Røsjorde at de nevnte 450 mill. kr utgjør Forsvarets handlings- og bevegelserfrihet?

Videre synes ikke Forsvarets organisasjoner å være som lam, men har snarere hylt som ulver. Har Forsvaret etter Røsjordes mening mistet noe av evnen til omstilling i lys av realitetene i det første spørsmålet?

Hans J. Røsjorde (Frp): Det var jo litt av en salve fra noen som har frarøvet seg selv ammunisjonen, men har fått hjelp til å bære den på plass igjen.

Jeg har lyst til å peke på – og det brukte jeg ikke noe av mitt innlegg til – det primære budsjettforslag som Fremskrittspartiet har stått bak, og som er noe ganske annet enn det som er kommet fram gjennom forhandlingene. Det dreier seg om en påplussing på 1,1 milliard kr, og det hadde vært med på å bringe Forsvaret inn i det jeg vil kalle mer forsvarlige baner. Og da blir gapet betydelig. Så jeg begriper ikke hvorfor representanten Holstad vil utfordre meg på dette.

Fremskrittspartiet har presentert sitt primære budsjett, hvor vi tar konsekvensen av det vi sa 18. juni, mens derimot hr. Holstad og hans medspillere så langt fra har tatt konsekvensene. Vi har faktisk vært nødt til å tvinge dem i vei. Og på toppen av det hele, i omgrupperingen skal de på liv og død sende tilbake 75 mill. kr som vitterlig ble tatt fra materiellinvesteringer. Så hvis man nå spør om 450 mill. kr er avgjørende for om Forsvaret skal kunne humpe videre, ja, så er dette forskjellen på å drive en uforsvarlig håndtering av vernepliktsmassen og det å prøve å gjøre dette noe bedre. Og det er det regjeringspartiene har fått hjelp til, og det burde man være glad for. Vi skulle gjerne ha sett at det hadde vært flertall for Fremskrittspartiets framlegg, som er nesten likt Høyres, men det er det altså dessverre ikke flertall for, og da gjør vi det vi kan for å reparere det som Regjeringen har ødelagt.

Gunnar Halvorsen (A): Jeg er enig i lederens betraktninger. Det var viktig for Arbeiderpartiet å prøve å komme fram til enstemmighet, for forsvars- og sikkerhetspolitikk er ikke en sak en behøver å markere seg på i et lite land hvis man kan finne enighet.

Jeg vil allikevel gjerne få en utdypning fra lederens side av de fire forslagene som ligger her. Jeg må si at jeg forstår Fremskrittspartiets motstand mot kvotering på etnisk grunnlag ut fra den holdningen Fremskrittspartiet har, jeg

forstår også Fremskrittspartiets motstand mot sju nye musikerstillinger på bakgrunn av den holdningen de har til kultur, men det jeg ikke forstår, og som jeg gjerne vil ha en nærmere forklaring på, er forslaget om omskolering av russiske offiserer. Det er jo slik at tusenvis, ja titusener av russiske offiserer er blitt overtallige i nedrustningens og fredens navn. Forsvaret i Russland er redusert fra flere millioner til vel 1,2 millioner soldater, som det nå er nede på. Nordvest-Russland er ustabil, og det er sosial uro. Er det ikke viktig for Fremskrittspartiet, for komitelederen og forsvarsvennen Røsjorde å få stabilitet og demokrati i Nordvest-Russland og våre nærmeste grenseområder? Jeg vil derfor stille spørsmålet: Er ikke Fremskrittspartiet interessert i stabilitet i vårt nærrområde?

Hans J. Røsjorde (Frp): Svaret på det siste er ja, men da ber jeg representanten Halvorsen om å se hvordan forslaget er utformet. Det står: «Bruk av midler over Forsvarsdepartementets budsjetter til omskolering av overtallige russiske offiserer bifalles ikke.» Hvis man mener at det har en sikkerhetspolitisk verdi å omskolere russiske offiserer, kunne man f.eks. bruke de betydelige midler som er på u-hjelpsbudsjettet, eller midler som Utenriksdepartementet på annen måte måtte finne ledig. Men dette er og må være et russisk ansvar først og fremst. Vi har faktisk problemer med å greie å holde våre egne soldater i kasernene og gi dem en utdanning, og da kan det etter min mening ikke være riktig å bruke av Forsvarsdepartementets midler til dette. Jeg lar diskusjonen om hvorvidt dette virker stabiliserende, være, men midlene skal i så fall tas fra andre departementers budsjetter, og ikke fra Forsvarsdepartementet. Hadde vi hatt en rikdom som aldri har vært der, kunne man kanskje for moro skyld sagt det slik, men jeg må innrømme at det går langt over min begripelse at dette skal belastes på denne måten. Og det tror jeg mange vil ha problemer med å skjønne. Russerne bygger jo nye atomubåter – jeg holdt på å si – så naglene fyker. De greier ikke, det vet vi, å rydde opp i det de allerede har, men de har altså penger til det de vil. Da får de også håndtere sitt eget overtallighetsproblem, slik alle andre land må gjøre.

Hallgeir H. Langeland (SV): Framstegspartiet klarte å stoppa ein del av kutta på forsvarsbudsjettet. For å få til det måtte dei kutta på mindre viktige – går eg ut frå – ting som barnehagar, skulefritidsordning og kriminalitetsførebygging. Er det uttrykk for Framstegspartiets politikk at Forsvaret kjem framfor alt?

Det andre spørsmålet er i forhold til Kosovo og bombinga der – utan FN-mandat, som Stortinget var inne på, og som nå ser ut til å gå bra. Men denne gamblinga kunne ha gått svært gale. USA ønskjer nå å styrkja rolla til NATO. Den sterkaste sin rett skal gjelda, og dei vil nå helst operera rundt omkring i heile verda som verdspoliti. Kva synest Røsjorde, som normalt står i grunnstilling kvar gong amerikanarane seier noko, og svarar «oppfatta», om ei sånn utvikling?

Og til slutt: Fregattsaka er ikkje til behandling i dag, men ein jobbar intenst med å finna ut kor fregattane skal

byggast. Kan Framstegspartiet vera ein garantist for at norsk industri får dette oppdraget?

Hans J. Røsjorde (Frp): For å ta det siste først: Der-som SVs forsvarspolitiske holdning hadde vært rådende, hadde det i det hele tatt ikke vært nødvendig å reise det spørsmålet som Langeland nå gjorde – det ville ikke vært rom for å bygge en eneste fregatt, antakelig kunne vi kanskje hente noen kanonsjalupper ut av skur for museal bevaring. Så jeg må si som så: Det som er viktig, er å få bygd fregatter på en skikkelig måte for lavest mulig pris. Det er det vi bør sikte på. Da sparer vi også midler til andre, helt nødvendige ting. Så får utviklingen videre i departementets arbeid vise hvor vi havner.

Så spurte han om forsvar var det absolutt viktigste for Fremskrittspartiet. Ja, forsvar er viktig. Når representanten så viser til forliket, er dette som ethvert annet forlik: Det er å gi og ta. Vi fikk uttelling på en rekke vesentlige områder, hvorav forsvar var ett. Vi har sagt at vi er fornøyd, og det er vi.

Hva så med NATO og USA? Fra Fremskrittspartiets side har vi støttet tanken om at NATO skal kunne engasjere seg på eget initiativ, og begrunnelsen er relativt enkel. FN som organ, og Sikkerhetsrådet, er ikke alltid så fleksibelt at man greier å håndtere de utfordringer som ligger der. Skal man da sitte og vente på at folk drepes og myrdes – er det det representanten Langeland ønsker? Eller ønsker man å ha et apparat som gjør det mulig å gripe inn når det er åpenbart for alle at noen må gripe inn? Når FN da er lammet fordi russerne ikke vil – andre ganger kan det være andre – ja så må noen ta til vettet og ta initiativet, gitt at man har apparatet. Det apparatet er NATO, og uten USA i denne rollen går det ikke. Det er jo nettopp slik at SV selv er fornøyd med det NATO har gjort f.eks. i Bosnia.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Bjørn Tore Godal (A): Jeg la merke til at komiteens leder svarte positivt på min kollega Gunnar Halvorsens spørsmål om hvorvidt han også følte et ansvar for å se boliger for tidligere russiske offiserer som et bredere ansvar. Det skjønnte jeg at representanten Røsjorde var enig i, men at andre departementer burde ta det, og at en burde se det – selv om han ikke brukte uttrykket – som et ledd i et videre sikkerhetspolitisk ansvar. Jeg er enig i at det er det, men budsjettmessig er vi kommet i den situasjon at det departement som har det bredere sikkerhetspolitiske ansvar i en slik sammenheng, nemlig Utenriksdepartementet, har fått sine budsjetter til samarbeidsprogrammene med Øst-Europa og Russland redusert fra ca. 450 mill. kr i fjor til 270 mill. kr i år, og ved Høyres og Fremskrittspartiets hjelp til 55 mill. kr for neste år – med andre ord de mest dramatiske kutt vi noen gang har sett, tror jeg, på noe viktig budsjettkapittel, iallfall i Utenriksdepartementets historie. Det sier dessverre noe om flertallets holdning til å være med på å berede grunnen for et tryggere Europa i velstand og utvikling også i våre nærområder. Gjennom disse dramatiske budsjettkuttene har

mulighetene for å spille på andre virkemidler i våre nabo-områder blitt drastisk redusert, og jeg håper inderlig at stortingsflertallet blir klar over hva de selv har gjort, og at ikke minst Høyre, som her har holdt en høy profil i tidligere budsjettbehandlinger, sørger for at denne kalamiteten rettes opp ved første korsvei.

Ellers tror jeg det er grunnlag for å si at vi har bak oss en meget traumatisk tid for Forsvaret, ikke minst i månedene etter at budsjettet ble lagt fram av forsvarsministeren. Det skjedde altså få måneder etter at Stortinget gjennom en bred behandling hadde gått inn i de langsiktige linjer for utviklingen av det norske forsvar. Det er uøndvendig å si i denne noe glissent besatte forsamling at langsiktighet og forutsigbarhet er en helt nødvendig forutsetning for å drive forsvarsplanlegging. Vi kan ikke drive forsvarspolitikken etter konjunkturmetoden, som ville tilsi at vi skal ha mer forsvar i økonomisk gode og florissante tider, hvor finansministeren er rimelig fornøyd, men hvis finansministeren har et problem, skal vi ha mye mindre forsvar. Sann har vi aldri gjort det, og sann bør vi aldri gjøre det. Vi stod derfor overfor det faktum da budsjettet ble lagt fram, at vi for første gang hadde et kutt i en størrelsesorden som vi ikke har sett maken til i moderne tid i et enkelt budsjettår, og det vel å merke få måneder etter at Stortinget selv hadde gitt sin tilslutning til langsiktige rammebetingelser med en vekst på null prosent i de to første år av langtidsplanperioden og så en halv prosent i de to siste år. Det representerte isolert sett på driftssiden, i forhold til inneværende års budsjett, et kutt på 2,5 pst., men godt over 4 pst. om vi tar utgangspunkt i de forutsetninger som er felt ned i langtidsprogrammet, i og med at fredsbevarende internasjonale operasjoner, som kjent først tas utenfor rammen fra annet halvår. Det er selvfølgelig positivt i seg selv, men det var altså fra 1. januar det skulle ha skjedd.

Det vi fra Arbeiderpartiets side så på som det aller mest alvorlige ved de driftskuttene som nå er foreslått, var anslaget mot selve førstegangstjenesten. Det er ingen tvil om at førstegangstjenesten er en bærebjelke som et ledd i verneplikten, en bærebjelke i det norske folkeforsvar og et grunnlag for Forsvarets forankring i hele det norske samfunn. Og skulle en tatt departementets forslag på ordet, hvilket komiteen heldigvis ikke gjorde, skulle altså norske ungdommer la det skure og gå fra midtsommers, da de skulle vært innkalt, til langt ut i oktober, uten å kunne begynne på et fullverdig skole- eller studieår, og kanskje uten muligheter for fast sysselsetting fordi de utpå høsten likevel skulle inn i Forsvaret. For ikke å snakke om de offiserene som måtte gå og tvinne tommel-totter fordi at det ikke var personell å trene og øve, ikke førstegangspålitelige å ta seg av.

Når en gikk til et så drastisk forslag, som attpåtil ikke var særlig utførlig beskrevet, var det selvsagt et bilde av hvor langt vi tross alt er kommet i nedskjæringer i Forsvaret, at forsvarsministeren så seg nødt til å gå ikke bare til beinet, men inn i beinet, ved å angripe en bærebjelke som førstegangstjenesten i det norske forsvar, gjennom de innsparinger han mer eller mindre frivillig tok innover seg og inn i budsjettet. Og det som er enda mer oppsikts-

vekkende, er at konsekvensen av et slikt kutt på ingen måte var belyst i selve budsjettproposisjonen. På spørsmål fra komiteen sier forsvarsministeren – omsider – i et brev av 13. november følgende:

«I utgangspunktet har departementet anslått et innsparingsbehov på ca. 300 mill. kroner for å holde seg innenfor gitte driftsrammer. Forsvarets Overkommando har ennå ikke fullført nødvendige beregninger i hvor langt man må gå i bruken av de ulike tiltakene som er skissert for gjennomføringen av førstegangstjenesten. Disse planlegges fremsendt departementet i begynnelsen av desember.»

Jeg vet ikke om statsråden nå har fått dem. Komiteen har iallfall ikke fått dem, og det hadde den ikke på det tidspunkt da innstillingen skulle avgis. Det ble imidlertid klart under departementets høringer med representanter for forsvarsgrenene at det ville ha til dels meget alvorlige følger for Forsvarets drift om en skulle ta dette til følge. Og vi uttrykker det oppsiktsvekkende klart – kanskje uvelkomment oppsiktsvekkende klart – gjennom en flertallsinnstilling fra komiteen, hvor vi uttrykker det slik:

«Flertallet finner det meget kritikkverdig at departementet fremmer forslag som har så alvorlige følger for en bærebjelke i det norske forsvar, den alminnelige verneplikt gjennom førstegangstjenesten, uten at en i det minste sikrer at Stortinget forelegges et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag før komiteinnstillingen må avgis.»

Jeg håper statsråden har lest dette nøye og sørger for at dette ikke gjentar seg, for det er altså håpløst for Stortinget og for komiteen å forholde seg til et slikt beslutningsgrunnlag. Og hadde ikke statsråden blitt reddet av gongongen gjennom en tilførsel av 450 mill. kr, hadde vi nå vært i en situasjon hvor vi måtte vedta et slikt kutt uten å overskue konsekvensene for våpengrenene. Det skulle statsråden i så fall ha kommet tilbake til en gang uti desember, etter at budsjettet var vedtatt. Slik kan det ikke foregå om Stortinget skal ta hovedansvaret – ikke bare medansvar, men hovedansvaret – for utviklingen av Forsvaret i landet gjennom f.eks. de årlige budsjettbehandlingene.

Jeg er enig i at det på mange måter er en historisk merkedag når vi her har en enstemmighet om et forsvarsbudsjett for første gang på mange år. Men det kan vel ses på som en «samling i bunnen», med basis i at det nå har pådratt seg så store problemer at det har vært iøynefallende nødvendig iallfall å bli enig om det viktigste.

Arbeiderpartiet fant innenfor rammen av sitt alternative budsjett å kunne tilføre Forsvaret et tillegg på 300 mill. kr utover forslaget fra Regjeringen. Isolert sett er det klart at det er for lite. Men det var likevel tilstrekkelig til å tilsvare det tall som var forsvarsministerens eget anslag over innsparingsbehov ved kuttene på førstegangstjenesten. Og det er politisk og psykologisk interessant at da regjeringspartiene kom opp med sitt tilbud i prosessen, var det 320 millioner, 20 millioner over Arbeiderpartiets tilbud, tilstrekkelig til å gjøre seg interessante i de videre budsjettforhandlingene med Høyre og Fremskrittspartiet – slik er det som kjent det foregår her i

huset – med det resultat at vi altså fikk en fasit på rundt 450 millioner, som jeg nå konstaterer i en forsvarspolitisk sammenheng selvsagt er enda mer tilfredsstillende. Men heller ikke Høyre og Fremskrittspartiet klarte å levere i forhold til sine primærstandpunkter, og det har selvfølgelig sammenheng med at forsvarsbudsjettet ikke diskuteres uavhengig av den alminnelige budsjettssituasjon. Og når forsvarsministeren først slipper ånden ut av flasken og legger fram et budsjettopplegg som er så pass uansvarlig i sin totale sammenheng – hvor finansministeren har vært nødt til å ta høyde for at han skal hale inn igjen effekten av et overforbruk på 5 milliarder kr vedtatt i denne sal av det samme stortingsflertall for et år siden, hale inn igjen effekten av kontantstøtte og andre forslag som er med på å bruke samfunnets ressurser – sier det seg selv at Forsvarets budsjettssituasjon ikke kan løsrives fra en helhetlig budsjettpolitikk. Og det formoder jeg er grunnlaget for at også Høyre og Fremskrittspartiet har havnet lavere enn deres opprinnelige budsjettnivå. Jeg tror ikke noen av oss, enten man tilhører de to partiene eller sentrumspartiene, for den saks skyld, eller Arbeiderpartiet, skal hovre over disse prosessene, men slå fast med tilfredshet at vi iallfall nå har fått et budsjett som retter opp de verste ulykker ved forsvarsministerens framlegg få uker tilbake, og sånn sett har vi et bedre grunnlag for å drive Forsvaret i kommende år enn om det budsjettframlegget skulle ha blitt vedtatt. Jeg finner også grunn til å gjøre oppmerksom på at komiteens flertall tar utgangspunkt i at det vi nå har tapt i forhold til langtidsprogrammets forutsetninger – jeg vil tippe det er rundt 550 mill. kr – skal vi rette opp i de kommende tre budsjettår, slik at en reelt sett kommer ut av langtidsprogramperioden med forutsetningene om nullvekst i to år og 0,5 pst. i de to følgende år. Det ville være interessant å få forsvarsministerens kommentar til den merknaden når han senere i debatten skal holde sitt innlegg.

Når det gjelder de øvrige deler av budsjettet, vil de enkelte medlemmer av Arbeiderpartiets fraksjon ta for seg våpengrenene og andre aktuelle spørsmål. Jeg vil feste oppmerksomheten ved ett område, hvor komiteen i en enstemmig merknad har tatt inn en kommentar til retningslinjene for utviklingen av Forsvaret framover. Enten vi nå vektlegger det ene eller det andre perspektivet når det gjelder beskrivelsen av Forsvarets oppgaver framover og de internasjonale rammebetingelser, er det all grunn til å tro at Forsvarets spesialstyrker vil få økt betydning i årene som kommer. Skulle vi komme i den ulykkelige situasjon at vi må reorganisere landforsvaret ytterligere – God forbid, om jeg må få bruke et slikt uttrykk – er det klart at Forsvarets spesialstyrker ytterligere vil ha styrket sin rolle for å gi utvidet fleksibilitet og økt evne til å møte skiftende utfordringer, både når det gjelder invasjons- og territorialforsvaret, i suverenitetshåndhevelsen på kontinentalsokkelen, i forebygging av terrorisme, men også i internasjonale og allierte fredsbevarende og fredsopprettende operasjoner. Det er derfor interessant at hele komiteen, på side 13 i innstillingen, ber departementet vurdere å fremme forslag i samsvar med disse synspunktene i tilknytning til behandlingen av bud-

sjettforslaget for år 2000. Jeg håper at statsråden også vil kvittere for denne enstemmige merknaden på en positiv måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Ove Width (Frp): Under trontaledebatten den 14. oktober i år stilte representanten Godal seg – med god grunn – undrende til at trontalen inneholdt kun én setning om Forsvaret. Han poengterte også at det i Regjeringens forsvarsbudsjettframlegg var skåret inn til beinet, som han selv sa. Han kritiserte ganske sterkt i sitt innlegg Regjeringens budsjett og kalte det vel nærmest et SV-budsjett. Han poengterte videre ganske sterkt at Arbeiderpartiet skulle gjøre det de kunne for å rette opp dette. Arbeiderpartiet kom tilbake med en påplussing på 300 mill. kr, noe han selv også har vært inne på i dag – ikke særlig imponerende i forhold til det Godal forespeilet.

Godal synes muligens 450 mill. kr i påplussing heller ikke er så imponerende, men dette er et kompromiss som Fremskrittspartiet og Høyre har måttet gå med på for å redde et budsjett. Fremskrittspartiets primærbudsjett inneholder en påplussing på vel 1 milliard kr.

Mitt spørsmål til Godal må da bli: Gjenspeiler denne beskjedne påplussingen forsvarsviljen i Arbeiderpartiet? Og er han selv fornøyd med 300 mill. kr i påplussing?

Bjørn Tore Godal (A): Jeg tror kanskje jeg kom den replikken i forkjøpet gjennom mitt innlegg. Det sier seg selv at det ikke er noen dramatisk forskjell på 300 mill. kr og 450 mill. kr, men jeg tror nok at vårt alternative budsjett var medvirkende til å lage et utgangsnivå for budsjettforhandlingene mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet, som gav et resultat som nå alle mener de kan leve med. Det er i så fall ikke noe dårlig resultat av budsjettbehandlingen isolert sett. Men jeg tror ikke det er noen av forsvarskomiteens medlemmer som ikke kunne tenke seg 1 milliard kr i påplussing på forsvarsbudsjettets rammer, i samsvar med forutsetningene i langtidsprogrammet. Hvis min ærede medrepresentant vil ha meg til å si det, kan jeg bekrefte at det ville jeg ha vært aller mest fornøyd med.

Dagrun Eriksen (KrF): Arbeiderpartiet har både i forkant av debatten, i debatten her i dag og til dels også i innstillingen kommet med kritikk av at forutsetningene i langtidsmeldingen, St.meld. nr. 22 for 1997-98, med hensyn til bevilgning ikke er fulgt opp.

Nå er ikke den tid jeg har vært her inne, så veldig lang, men jeg har fått med meg at St. meld. nr. 16 for 1992-93, altså den forrige langtidsmeldingen, ikke alltid ble fulgt opp med de midler som lå som en forutsetning fra arbeiderpartiregjeringen. Til tider var det ganske dramatiske kutt – for å bruke et kjent uttrykk fra den debatten som har foregått. Selv om langsiktighet og forutsigbarhet er viktig for Forsvaret, har det vært og vil det bli svingninger også innenfor forsvarsbudsjettet.

Synes virkelig representanten at det er samsvar mellom de faktiske bevilgninger som Arbeiderpartiet stilte

opp med i finansinnstillingen, og det nivået de har holdt seg på når det gjelder kritikk? Og er ikke representanten enig i i forhold til sitt partis historie at langtidsmeldingen skal være et plandokument og ikke et automatisk bevilgningsdokument?

Bjørn Tore Godal (A): Det er selvsagt riktig at det også har vært kutt i forsvarsbudsjettene før. Det største kuttet jeg kan huske fra min tid i regjering, selv om jeg ikke hadde ansvaret for det budsjettet, var en inndragning av 600 mill. kr i ubrukte investeringsmidler, som hadde sin bakgrunn i at framdriften av prosjektene ikke gjorde det mulig å få disse midlene til utbetaling. Jeg syns jo det er en trist sak når det gjelder muligheten for å planlegge langsiktig i Forsvaret, men det er tross alt noe annet enn å skjære inn til beinet i Forsvarets drift på en slik måte at de ressursene som allerede er der, ikke blir brukt. Det er altså ikke snakk om å tilføre nye ressurser i samsvar med langtidsprogrammets forutsetninger, for det skal vi selvsagt også være opptatt av. Men enda mer alvorlig er det når man går inn i Forsvarets drift, legger skip og båter til land, lar fly stå på bakken eller kutter i førstegangstjenesten. Det er det kvalitativt nye ved de kuttene som ble foreslått i dette årets statsbudsjett, og i et omfang som altså er mer dramatisk enn det vi har sett i nyere tid når det gjelder driftssiden i Forsvaret. Det er her den store forskjellen oppstår. Men så er det jo det å si, som representanten selvsagt er like klar over som meg, at ingen partier er fritatt fra å se sammenhengen mellom totalbudsjettet og forsvarsbudsjettet. Derfor trives Forsvaret best når det er orden i saksakene i Finansdepartementet, og det er det altså ikke nå. Det var det ikke under budsjettbehandlingen i år, det var det ikke under budsjettbehandlingen i fjor, og da lider også Forsvaret.

Ingvald Godal (H): Eg skal ikkje referere til trontaledebatten – då var eg så einig med namnebroderen min som eg aldri har vore før, og lét det stå som eit mål at me kanskje kan koma til å bli det ein gong til i framtida.

Det Bjørn Tore Godal sa om kutt, stemmer ikkje heilt. Eg har gått tilbake og sett på kva som måtte plussast på i førre langtidsperiode for å koma i samsvar med føresetnadene. I 1994 var det 1,1 milliard kr og i 1995 heile 1,5 milliard kr. Sidan vart det stadig mindre. Det var i den førre regjeringa sin periode. Det som gjer at årets kutt er så dramatisk i forhold til tidlegare kutt, som var større, er at no er det skore heilt til beinet, så no smertar det så mykje meir når me må kutte.

Om me går til Gul bok og ser på utviklinga med omsyn til kvar me brukar pengane i ein periode der statsbudsjettet har auka frå ca. 300 milliardar kr til 500 milliardar kr, ser me at forsvarsbudsjettet ligg flatt eller har ein liten nedgang, mens andre budsjett fyk opp. På helse og andre område er det ein dramatisk auke. Det gjer at eg synest at argumentasjonen til Bjørn Tore Godal blir litt svak. Når det er slik, må me prøve å halde ei linje og ikkje sjå det i samanheng med alt mogleg anna, for då kjem me ut på glattisen.

Det som eg hadde håpa på når det gjeld vårt største parti og vel vårt statsberande parti – dei vil gjerne vera det iallfall – er at dei ville stå på sine egne langtidsmeldingar slik at det kan bli meir føreseieleg slik som Bjørn Tore Godal etterlyste. I Høgre greier me det som ingen ting kvart einaste år, det same i Framstegspartiet, og då synest eg at Arbeidarpartiet òg burde kunna greie det. Då vil det vera eit fleirtal for å gjennomføre langtidsmeldingane heilt konsekvent, og alle dei problema me no rotar med, ville ikkje vera der.

Bjørn Tore Godal (A): Heller ikke min medrepresentant, Ingvald Godal, har altså greid å få til et budsjettopplegg i samsvar med forutsetningen i langtidsprogrammet. Vi har en fasit på 450 mill. kr, og det betyr at ingen av oss er fritatt fra budsjettets jernlover når vi kommer i salen og skal lage budsjettalternativer som går i hop. Men min ideelle form for behandling både av forsvarsbudsjettet, og for den saks skyld Utenriksdepartementets budsjett, er følgende: Jeg mener at denne sal i fellesskap skulle bli enige om hva som skal til for å sikre våre internasjonale sikkerhetspolitiske og utenrikspolitiske rammebetingelser for at Norge skal trygges best mulig, og for å spille en rolle i våre nærområder i Europa og i mer global sammenheng. Så definerer vi et nivå på de budsjettene og fordeler resten på alt det andre. Det mener jeg vi skylder kommende generasjoner hvis vi skal sørge for at vi har langsiktighet når det gjelder holdningen til våre internasjonale rammebetingelser. Det bør være et ideal for håndteringen av disse spørsmålene framover. Og jeg håper inderlig at vi i alle partier kanskje kunne enes om en sånn beskrivelse av oppgavene, skjønt jeg vet at i en situasjon hvor vi av en eller annen grunn – jeg vil si den sittende regjering – har problemer med å få endene til å møtes, vil selvfølgelig alle strides om bruken av ressursene. Og det er ikke slik i noe parti, muligens bortsett fra i Fremskrittspartiet, at Forsvaret står høyest på dagsordenen, hvis gamle og syke og pleietrengende og barna og alle de andre sentrale formålene også føler seg utsatt gjennom nedskjæringer og gjennom maltrakteringer i budsjettprosesser både i kommuner og fylkeskommuner og på statlig nivå.

Her har vi alle en oppgave hvis vi skal greie å sørge for å skape muligheter for en endring i holdningsmønsteret på disse områder. Det tror jeg kanskje er den viktigste utfordringen om vi skal ha stabile budsjettbetingelser på disse områdene framover.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Dagrun Eriksen (KrF): La meg først og fremst få uttrykke glede over at vi har en enstemmig innstilling når det gjelder fordeling av midlene innenfor rammen. Det er også bra at sentrumpartiene og Fremskrittspartiet og Høyre gjennom forliket fant å kunne øke forsvarsrammen med 450 mill. kr. Dette kan jeg si er bra selv om Regjeringens innstrammingsforslag ikke ble vedtatt. Budsjettforslaget var lagt opp for å møte en økonomisk situasjon som krevde stramhet på 9 milliarder kr. Innstram-

mingen i forsvarsbudsjettet var foretatt på de områdene som gir minst negativ konsekvens sett i et langsiktig perspektiv. Nå er flertallet kommet fram til en litt mindre stram linje – rundt 7,8 milliarder kr. Dette har bl.a. medført at Forsvaret ikke lenger trenger å ta like mye av fellesdugnaden som forutsatt.

Jeg må også her få lov å kommentere litt av debatten som svirret rundt etter budsjettframlegget 5. oktober. Arbeiderpartiets fraksjonsleder gikk ut med høy sigarføring og store ord om uansvarlighet og at det var dramatisk for Forsvaret. Reduksjonen på 595 mill. kr ble raskt omtalt som 1 milliard kr og over det også. I Aftenposten 7. oktober 1998 uttalte Bjørn Tore Godal:

«Arbeiderpartiet vil gjøre alt som er mulig for å rette opp budsjettforslaget». Og i samme avis 21. oktober 1998 kunne vi lese:

«Godal har antydnet at Forsvaret må ha en milliard for å opprettholde det nivå som Regjeringen selv har lagt opp til i langtidsmeldingen».

Langtidsmeldingens flertall bestod av Arbeiderpartiet og sentrum. Når vi nå vet at summen Arbeiderpartiet pluss et på var 300 mill. kr, er det ikke helt samsvar mellom argumentasjon, kommentarer og pengesekkens størrelse.

Etter dette hjertesukket vil jeg presisere at det sikkerhetspolitiske grunnlaget fra langtidsmeldingen ligger fast for sentrumsregjeringen. Så når SV tror at reduksjonen i forhold til langtidsmeldingen er nye toner og en dreining mot deres syn, må jeg nok skuffe dem. Usikkerheten i den sikkerhetspolitiske situasjonen krever et nasjonalt balansert forsvar for å kunne løse varierende oppgaver. Forsvaret skal fortsatt ha evnen til tidsavgrenset invasjonforsvar i én landsdel av gangen. Forsvaret skal også kunne ivareta territorialforsvar, tilstedeværelse, etterretning og episode- og krisehåndtering. Dessuten er et militært samvirke med våre allierte og et aktivt norsk internasjonalt engasjement av stor betydning for å ivareta norsk sikkerhet og for å kunne bidra til å løse konflikter der det er behov for det.

Så til internasjonale fredsoperasjoner og finansiering av disse. Her vil jeg presisere at Regjeringens mål i samsvar med langtidsmeldingen er å løfte bevilgningen til dette utenfor forsvarsrammen. Dette står fast. I budsjettet for 1999 maktet ikke Regjeringen å gjøre dette før andre halvår grunnet den økonomiske situasjonen. Men i forliket ble det enighet om at man skulle komme tilbake til finansieringen av internasjonale fredsoperasjoner i revidert nasjonalbudsjett og i omgrupperingsproposisjonen i samsvar med intensjonene i langtidsmeldingen.

Arbeiderpartiet har også en merknad der de sier seg uenig i en ensidig norsk avvikling av UNIFIL i Sør-Libanon. Det var Regjeringens opprinnelige ønske å opprettholde UNIFIL-engasjementet. Men på grunn av rekrutteringssituasjonen var vi tvunget til å velge mellom bataljonsengasjement i Libanon eller Balkan. Regjeringen valgte da Balkan, men vi tilbød FN å stå igjen med et personell på 200. Dette valgte FN å ikke benytte seg av, man ønsket heller en oppgradering av engasjementet i Makedonia. Derfor bidrar vi i dag etter FN's ønske med et

personell på 160 i UNPREDEP. Stortingets organer er blitt behørig konsultert underveis i prosessen. Rekrutteringssituasjonen med hensyn til våre internasjonale fredsoperasjoner vil bli belyst i en stortingsmelding om internasjonale fredsoperasjoner som kommer – tentativt – i neste sesjon. Vi kan ikke sende ut folk vi ikke har – selv ikke den dyktige regjeringen Bondevik med en utmerket forsvarsminister klarer det.

Når det gjelder omgrupperingsproposisjonen, som vi også har til behandling i dag, henviser jeg til de innleggene som kommer bl.a. fra saksordføreren fra Senterpartiet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans J. Røsjarde (Frp): Jeg registrerte at representanten Eriksen var fornøyd både med minister og med budsjetter – alt! Og jeg går ut fra at hun var fornøyd også med fluktuasjonen i budsjettene.

Nå er det ikke min oppgave å forsvare Bjørn Tore Godal, men jeg trodde vitterlig at høy sigarføring mer var den sittende statsministers varemerke.

Jeg har lyst til å spørre representanten Eriksen: Hva skjedde mellom 18. juni og 5. oktober – siden man var klippefast i målsettingen 18. juni og så fjernt fra målene den 5. oktober? Hva var det som så dramatisk endret seg? Det kunne vært interessant å vite. Jeg regner med at forsvarsministeren også vil komme inn på dette.

Og så vil jeg spørre min ærede kollega: Er det helt all right for Kristelig Folkeparti å saldere et forsvarsbudsjett med verneplikten lengde og innhold? Er det tilfredsstillende, føles det bra? Og er det slik man bør prioritere?

Dagrun Eriksen (KrF): Ja, jeg er fornøyd både med minister, regjering og budsjett.

Regjeringen viste ansvar og la fram et budsjett som var tilpasset den økonomiske situasjonen. Det som forandret seg fra 18. juni og til budsjettet ble lagt fram, tror jeg vi alle kunne se gjennom de meldinger vi fikk utover sommeren om den økonomiske situasjonen som ble ganske tilspisset og vanskelig. Da tok Regjeringen ansvar, den viste et ansvar og leverte et budsjett med en innstramming på tilnærmet 9 milliarder kr, og det klarte den på en måte som er veldig bra.

Så vil jeg understreke at langtidsmeldingen ikke er et automatisk bevilgningsdokument, men en handlingsplan som vi selvfølgelig skal tilstrebe å oppfylle så godt vi bare kan.

Så til spørsmålet om jeg synes det er en god situasjon at verneplikten ble salderingspost. Sett i et langsiktig perspektiv vil en reduksjon av ett kull i mobiliseringshæren ha den minst dramatiske konsekvens i forhold til ganske mange andre kutt som kunne vært tatt. Jeg synes at de prioriteringene som forsvarsministeren gjorde da han skulle redusere i forhold til langtidsmeldingen, ble gjort der det i et langsiktig perspektiv gav minst negative konsekvenser.

Hallgeir H. Langeland (SV): Representanten fra Kristeleg Folkeparti er fornøyd med at forsvarsministe-

ren og Regjeringa ikkje fekk gjennomført sitt kutt på 800 mill. kr. Det er forunderleg i seg sjølv at ein ikkje støttar opp om Regjeringa sin politikk. Når det er sagt, har eg eit par spørsmål til representanten Pedersen – som nå heiter Eriksen, kom eg på. Er representanten fornøgd med dette forliket som ein har fått til? Det inneber nemlig ein del konsekvensar. Er representanten fornøgd med at ein må kutta i ting som då sannsynlegvis er mindre viktige for Kristeleg Folkeparti – kutta i kriminalitetsførebygging, kutta i skulefritidsordninga, kutta i barnehagar, kutta i kriminalomsorg? Representanten må vera veldig fornøgd med at ein har fått til desse gode kutta, som då må stå i forhold til Kristeleg Folkeparti sin politikk, i og med at vedkomande representant er så veldig fornøgd. Dette lurar representanten frå SV på.

Om ein òg får plass til å seia noko om synet på dei fre-gattane som skal byggast, om dei skal gå til norsk industri, ville representanten frå SV òg vera fornøgd med å få høyra synet på det.

Til slutt: Skuffa SV? Nei, det som skuffar SV når det gjeld Kristeleg Folkeparti og alle andre parti enn SV på Stortinget, er at det ser ut som om dei framleis lever i den kalde krigen. Fienden står på grensa, og me må pøsa på med pengar på forsvarsbudsjettet. Det forundrar meg og skuffar meg at det ikkje går an å koma med kreative innspel for korleis ein kan tilpassa Forsvaret til den nye tid. Tydelegvis skal Forsvaret leva som om den kalde krigen framleis levde sitt liv.

Dagrun Eriksen (KrF): Jeg er fornøyd med at Regjeringens framlegg ikke ble vedtatt, fordi det budsjettet var lagt fram for å møte den økonomiske situasjonen, for å sørge for å få økonomien i balanse. Når det viser seg at man kan løse litt opp i forhold til det, synes jeg det er glimrende at Forsvaret nå ikke trenger å ta like stor del av fellesdugnaden som det måtte.

Om jeg er fornøyd med forliket? Jeg vet ikke om representanten fra SV tror at et forlik blir til slik at da sier vi at det og det vil vi ha, dere får ingenting og ferdig med det. Slik foregår ikke en budsjettforhandling i forhold til et kompromiss. Da gir man, og da tar man. Man må være med på kutt man ikke liker, og man får også ting som man liker i et forlik. Slik virker det. Så i forhold til om jeg synes det er greit med alle disse kuttene, er det slik at noen kutt liker jeg ikke, andre ting er blitt veldig bra i forliket. Og jeg er veldig glad for at det i hvert fall er to partier i Stortinget som har vist ansvarlighet ved å gå inn i et kompromiss og få vedtatt et budsjett. Når vi ser hvordan ledelsen i det største partiet her ikke kunne være med på å få til et kompromiss, synes jeg det er helt topp at vi har to partier som i ansvarlighet går med på en kompromissløsning. Da gir man, og da tar man, så generelt er jeg veldig fornøyd.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Ingvald Godal (H): Eg vil fyrst seia litt om den tryggingspolitiske bakgrunnen for forsvarsbudsjettet og den situasjonen me er i.

(Godal)

Det er ein del forsvarspolitikarar – framstående slike – som går rundt og snakkar om at det ikkje ligg føre nokon militær trussel mot Noreg. Det trur eg er ein uheldig måte å uttrykke seg på, for det har som konsekvens at det norske folk kan få det inntrykket at dei som er dei fremste på dette området, meiner at den evige fred har kome til vår jord, og slik er det som kjent ikkje. Det fundamentale tryggingspolitiske faktum for oss er at nokre få mil utanfor vår grense finn me den einaste konsentrasjonen av militær slagkraft som kan øydelegge store delar av USA og Europa i løpet av ein halv time eller så. Og me veit òg at dersom det oppstår ein liten konflikt, same kvar – det kan vera i Kosovo, i Golfen eller kvar som helst – og denne får eit aust-vest-perspektiv, vil me straks vera i fokus for stor merksemd på grunn av vår nærleik til dette veldig sensitive området. Difor trur eg at me i større grad skal taka med den store uvissa som me lever med, ikkje minst på grunn av at denne reiskapen like utanfor vår grense blir disponert av regime som er totalt uføre-seielege. Ingen kan i dag vita kven som om nokre månader eller år kontrollerer den utløysande knappen på denne reiskapen.

Når det så gjeld budsjettet, har Høgre som alltid lagt si haldning i langtidsmeldinga til grunn. Det vil seia at me vurderte det slik at for å nå dei måla som var fastlagde i langtidsmeldinga, måtte me ha 1,5 pst. vekst i budsjetta, slik forsvarssjefen hadde peika på. Det som har skjedd i haust, har etter mitt syn berre understreka at forsvarssjefen hadde rett i denne samanhengen. Me har lagt det til grunn, og det gjorde at me då fyrst måtte plusse på dei 815 mill. kr som var kutta, og så måtte me legge på 1,5 pst. dvs.. 345 mill. kr, og me kom då til ei bruttopåplussing på litt over 1,1 milliardar kr – me kutta litt her og litt der, slik at nettopåplussinga vart på 1,1 milliardar kr. Det var då for å gjennomføra langtidsmeldinga.

Til min namnebror har eg lyst til å seia: Dersom Arbeidarpartiet hadde stått på langtidsmeldinga, hadde det vore fleirtal for den i Stortinget. Me i Høgre har ikkje fleirtal, me har ikkje fleirtal saman med Framstegspartiet ein gong. Men saman med Arbeidarpartiet vil me ha det, og det er det som gjer den store forskjellen.

Når det gjeld Regjeringas forslag, må eg seia at etter den debatten me hadde om langtidsmeldinga om kor nødvendig det er å få samsvar mellom mål og verkemiddel når det gjeld ressursar til Forsvaret, som er det store fundamentale problemet for norsk forsvar, var det utruleg skuffande at me fekk ein proposisjon, eit forsvarsbudsjett, med det store kuttet på 815 mill. kr, og ikkje berre det, men at ein gjorde fyrstegongstenesta til ein salderingspost. Det er heilt håpløst dersom fyrstegongstenesta no skal bli ein salderingspost i dei årlege budsjetta, slik at opplegget for gjennomføringa av den for neste år blir fastlagt like før jul eller kanskje litt etter jul. Det blir heilt håpløst. Det er like håpløst som at skuleåret skulle bli vedteke i samband med ein stortingsproposisjon like før jul – akkurat like håpløst for befalet som det ville ha vore for lærarane. Eg kan nesten ikkje seia kor ille eg synest det er, og konsekvensen av og konklusjonen på

det som har skjedd i haust, må bli at det må aldri meir skje. Å forandre på fyrstegongstenestas lengd og innhald er greitt, det gjer me stadig. Men det må skje i eigne proposisjonar, slik ein alltid har gjort før, slik at det kan gjennomførast på ein rimeleg måte tidsmessig.

Når det gjeld forslaget om reduksjon i Kystvakta, ser me det også som veldig uheldig. Den får stadig viktigare oppgaver, ikkje minst med det nye som no skjer på dette området – Schengen osv. – og då er ikkje vegen å gå å kutte på den, så det går me imot.

Eg vil forresten ta med at det var ikkje berre det som gjekk på fyrstegongstenesta, me var veldig skeptiske til, men òg den reduksjonen i befalsutdanninga som låg i dette, og ikkje minst det at ikkje alle skulle kallast inn. Det vil seia at ein bryt med det som Stortinget år etter år har understreka er nødvendig, nemleg at likskapsprinsippet må respekterast dersom me skal kunna ha ei vernepliktsordning i vårt forsvar.

Forsvaret er ein organisasjon som er samansett av ei rekkje forskjellige element, som alle veit: mannskap, utstyr, trening, utdanning og fasilitetar. For å få mest mogleg effekt ut av dei ressursane som er stilte til disposisjon, er det veldig nødvendig å kunna tenke langsiktig – det er heilt avgjerande. Berre på den måten kan ein få noko som fungerer bra i eit perspektiv over tid, og berre slik kan ein òg unngå monalege feilinvesteringar. Difor håpar eg at landets nasjonalforsamling no omsider, etter den tumulten me har hatt i haust, kan manne seg opp til å gjennomføre forsvarspolitikken på ein slik måte at me får føreseielegheit, og dermed får maksimalt att for dei summane som me investerer til dette formålet. Eg må seia at det var forferdeleg rart at det i løpet av hausten måtte så stort press til for å få Regjeringa med på eit opplegg som var – iallfall så nokolunde, om ikkje fullt ut – i samsvar med deira eiga langtidsmelding for tre månader sidan. At me måtte halde på i vekevis og nærmast truge dei på livet før dei gjekk med på det, var forferdeleg rart.

Når det gjeld det reviderte budsjettet som me har fått, er eg glad for at det gjer at fyrstegongstenesta kan gjennomførast i samsvar med dei opprinnelege planane, at all den omkalfatringa som forsvarsministeren hadde sett i gang rundt omkring i avdelingane, kan leggest til side, og at dei kan jobbe på ein skikkeleg måte. Eg er glad for at det kjem noko meir til materiell, sjølv om det er altfor lite i forhold til behovet, og eg er glad for at internasjonale operasjonar no skal finansierast utanfor budsjettet. Det er heilt nødvendig. Dei kjem ofte brått på, og i tidlegare år har det altfor ofte skjedd slik: Det kjem ei oppgåve som me må vera med på – det er me alle samde om – men når det skal finansierast, gjer ein det ved å ta frå materiellinnkjøpa, og dermed blir den kassa så slunken at me t.d. må kutte ut ferdigforhandla kontraktar om heilt nødvendig materiell, som me måtte gjera i vinter når det galdt Hercules. Det er ikkje ein brukbar måte å arbeide på, så eg er glad for at eit samla storting no går inn for at dette skal finansierast utanfor. Då kan me få ro over dette.

Eg vil elles understreke at me i Høgre er veldig sterke tilhengjarar av at me skal ta vårt ansvar i internasjonale operasjonar. Me ser det slik at dersom me skal kunna nå

eit stykke på veg når det gjeld å få ein internasjonal rettsorden, må me sjølv sagt ha eit internasjonalt politi. Det får me ved at dei forskjellige nasjonane medverkar, og difor må me òg medverke. Og som liten nasjon er me spesielt interesserte i ein slik internasjonal rettsorden.

Når det gjeld eit par konkrete punkt, som dette med omskolering av russiske offiserar, trur eg det kan vera eit fornuftig tiltak. Eg er samd i det representanten Røsjorde sa i stad, at det er litt underleg at russarane skal bruke store summar på å utvikle nye angrepsubåtar samtidig som me skal måtte hjelpe dei med å rydde opp i skrotet av dei gamle og omskolere offiserar, bygge hus for dei osv. Men greitt, me gjer det. Me var òg med på å bygge hus for dei for nokre år sidan, men me kan ikkje vera med på at dette skal gå over Forsvarsdepartementet sitt budsjett. Det er stadige forsøk på å smugle alt mogleg rart inn på dette budsjettet, og der må me vera konsekvente. Bustadene for russiske offiserar vart finansierte utanom, det må òg denne utdanninga bli.

Til slutt ein ting som eg synest er veldig urovekkande, og det er at Regjeringa no vil innføre kvotering på etnisk grunnlag når det gjeld opptak ved våre skular innanfor Forsvaret. Forsvaret har alltid, heilt sidan adelen vart avskaffa, vore ein stad der alle vart behandla absolutt likt. Om ein var son av ein godseigar eller ein husmann, same kva etnisk bakgrunn ein hadde, vart ein behandla fullstendig likt. Det var det ein stod for sjølv, det kom an på, og ingenting anna. No innfører me då kvotering på etnisk grunnlag. Motsatsen til det er diskriminering på etnisk grunnlag, og eg er redd for at dette vil føre til auka etniske motsetnader i samfunnet vårt i dag. Faren for at me får det, er stor nok allereie, om me ikkje skal stimulere til det på denne måten.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjørn Tore Godal (A): Jeg vil igjen gjøre oppmerksom på at det andre budsjett man eventuelt kunne tatt fra når det gjelder offisersboliger i Russland, er Utenriksdepartementets budsjett, det budsjettet som Høyre selv har medvirket til å redusere fra over 400 mill. kr for to år siden til 55 mill. kr kommende budsjettår. Da sier det seg selv at der er det absolutt smalhans.

Men det jeg egentlig tok replikk for, var den gjentatte påminnelsen om at Arbeiderpartiet, Høyre og Framskrittspartiet har flertall i forsvarskomiteen. Det er selvfølgelig riktig. Men det er ikke slik at budsjettene og rammene for budsjettene behandles i fagkomiteene, og at rammene bestemmes der. De bestemmes gjennom finansinnstillingen og finansdebatten.

Det naturlige spørsmål er derfor: Ville representanten Ingvald Godal ha medvirket til at Regjeringen ble felt på forsvarsrammen hvis det var en del av en totalramme som bygde et samarbeid mellom Høyre og Arbeiderpartiet?

Ingvald Godal (H): Når det gjeld det siste, er svaret at vårt minstekrav til Regjeringa var at ho skulle stå på si eiga langtidsmelding. Det greidde me så å seia å få til.

Dersom ho ikkje hadde gjort det, kunne ho gå. Me hadde definert våre minimumskrav, og dei stod me på heile vegen. Og me meinte alvor. Diverre ser det ut til at det er nødvendig å måtte opptre på den måten når ein skal støtte ei anna regjering, at ein må setta visse minimumskrav, og så må ein stå på dei. Det kjem me òg til å gjera i framtida.

Når det gjeld UDs budsjett og Aust-Europa, synest eg utviklinga der er veldig sørgeleg. Men Utenriksdepartementet har ein del andre kapittel der det er overflod av pengar. Eg tenkjer her på u-hjelpsbudsjettet og Afrika.

Eg har litt greie på Afrika, med sju års bakgrunn der. Eg synest det er forferdeleg rart når me ser at det kjem rapport etter rapport om misbruk på alle moglege måtar. Og kanskje det aller verste når det gjeld dette, er at denne u-hjelpa korrupperer afrikanarane. Stå på-viljen etter fridomen vart korrumpert, for det var ikkje spørsmål om kva dei skulle gjera for å få til noko, men det var spørsmål om kven dei skulle tigge om pengar for å få til noko. Alt det me pøsar ut der, gjer truleg vondt verre. Alt det som no skjer med utviklingshjelpa og den korrupperande effekten av det, er truleg det verste som har skjedd i Afrika etter slavehandelen.

Her er det haugevis med pengar å ta av – milliardar. Her er det ingen problem, dersom ein berre vil gå bort frå denne 1 pst.-prestisjen og brukar hovudet og ser etter konsekvensane og resultatata av det ein driv med.

Tron Erik Hovind (Sp): Med den siste replikkvekslingen begynner debatten her å få virkelig høyde, når man nå skal begynne å finne nye grunnlag å felle Regjeringen på. Derfor har jeg lyst til å minne om at det vi diskuterer her i dag, er en enstemmig innstilling. Så man får også se de ord som brukes, litt i lys av det.

Det Forsvaret nå står overfor framover, med utgangspunkt i det jeg regner med blir vedtatt på bakgrunn av at dette er en enstemmig innstilling, er en omstillingsprosess hvor en må foreta stadig løpende prioriteringer. Derfor har jeg lyst til å stille et spørsmål til Bjørn Tore Godal – unnskyld, navnebroren, for å bruke det uttrykket.

Når vi står oppe i slike situasjoner hvor vi må foreta prioriteringer, sier representanten Godal at man alltid skal ta hensyn til Forsvarets behov, og han refererer til et landsmøtevedtak i Høyre om at slik skal det være. Vi har fire hovedprinsipp for vår forsvarspolitik, hvorav ett er totalforsvar. Tanken bak det er å ha en ordnet infrastruktur og tilgang på ulike ressurser over hele landet som Forsvaret kan dra nytte av i en krise- eller krigssituasjon. Dette fordrer at vi har bosettings- og næringsaktivitet over hele landet, slik at ressursene skal være til stede når Forsvaret trenger dem.

Støtter representanten Godal det synspunktet at Forsvaret selv kan støtte opp under totalforsvarskonseptet ved å tilstrebe en tilstedeværelse også i distriktene? Eller er det slik som han ofte hevder, og som han også var litt innom i innlegget nå, at først må vi ta hensyn til Forsvaret, og så må andre sørge for distriktspolitikken? Er dette fornuftig politikk og tankegang ut fra et totalforsvarskonsept og i et totalbilde god utnytting av offentlige midler?

Ingvald Godal (H): Eg er ikkje sikker på om eg oppfatta spørsmålet heilt klart. Men me prioriterer ikkje Forsvaret i kvar samanheng, som det vart sagt. Eg er heilt samd med namnebroren min i at dersom oljeprisen går opp, betyr ikkje det at me skal ha meir pengar til Forsvaret. Men det er heller ikkje motsett. Det som er poenget her, er at ein skal kunne planlegge og ha stabilitet. Det skal vera eit opplegg, som eg var inne på i stad, som heng saman. Det er hovudpoenget.

Om føreseielegheit i planlegginga har eg lyst til å seia at eg trur det er nesten like viktig som nivået. Det monar ikkje om ein får mykje eitt år dersom det berre rasar ned neste år, ein kan ikkje planlegge på ein skikkeleg måte.

Så når det gjeld forsvar og totalforsvar: Sjølv sagt må me ha eit totalforsvar, me er tilhengjarar av det konseptet. Eg forstår eigenleg ikkje motsetninga. Me skal ha eit forsvar som fungerer, og me skal ha eit totalforsvar som fungerer. Dette heng sjølv sagt saman.

Hallgeir H. Langeland (SV): Når ein høyrer på Høgres Godal, er det klart at ein då høyrer ein av Forsvarets beste vener tala. Så her, president Røsjorde, har du ei utfordring, for faktisk går det an å høyra deg snakka om andre ting. Men eg føler når eg høyrer på Godal, at det er forsvar same kva for eit budsjett ein ser på. Nå var det u-hjelps budsjettet som kunne skjerast ned. I forliket har ein skore ned på skular, barnehagar, kriminalitetsforebygging. Alt ser ut til å dreia seg om Forsvaret. Eg må rett og slett høyra om det er andre budsjett som ein treng behandla her i Stortinget.

Så til Kosovo og bombingsproblematikken og NATOs rolle. SV er kjent med at Godal til liks med Røsjorde er rask med å stå i giv akt når USA talar. Den nye strategien – utanfor området – som det på ein måte er skapt presedens for i Kosovo, kva synspunkt har Godal på den, eventuelt kva synspunkt har han dersom Kina, Russland og andre ønskjer å følgja ein liknande strategi?

Siste punktet går på fregattar og norsk industri. Det har eg tenkt å masa om kvar gong eg får ordet til ein replikk. Kva er Høgre si haldning når det gjeld å syta for at norsk industri får dette oppdraget?

Ingvald Godal (H): Når det gjeld det siste punktet, om fregattane, håpar me sjølv sagt at norsk industri skal vera konkurransedyktig, men me kan ikkje bruke meir av forsvarsbudsjettet til fregattar enn nødvendig. Dersom me skal bruke meir for å få norske leveransar, betyr det at det må gå utover noko anna, og med det budsjettet me har, kan eg ikkje forstå at me har råd til det.

Når det gjeld spørsmålet om det berre er forsvarsbudsjettet, veit eg ikkje om eg skal ta det spørsmålet heilt på alvor. Eg har lyst til å svara med å referere til Gul bok. Der har ein utviklinga i budsjetta – eg trur det er side 47, gå laus på det! Det er ein enorm auke på ei rad budsjett, men budsjettet til Forsvaret har ein nedovergåande tendens. Problemet med at me stadig snakkar om påplussing til Forsvaret, er at Regjeringa skjer så forbaska mykje ned. Dersom den berre hadde stått på si eiga langtidsmelding, hadde det vore nullvekst heile vegen for for-

svarsbudsjettet. Det er der problemet oppstår, og det er eit lite psykologisk problem: Når ein seier ein må prioritere Forsvaret, må ein ut med store beløp berre for å koma opp på nullvekstnivået.

Når det så gjeld forholdet til USA, seier eg takk og pris for USA – fyrste verdskrigen, andre verdskrigen. Det er nokon som verkeleg tek i når det er tunge tak. Me har som regel heilt til det siste avgrensa vår rolle i internasjonale operasjonar til å springe langt bak med plasterlappar. Amerikanarane gjekk føre og tok tak. Det har forandra seg, og eg synest det er veldig bra at me no hjelper til også i fyrste linje med det me måtte ha som det måtte vera bruk for, slik me gjorde i Kosovo nyleg. Veldig bra.

Når det gjeld dette med mandat, har eg vondt for å sjå at me skal vera heilt avhengige av Tryggingrådet. For eksempel sit slaktaren frå Tsjetsjenia i Tryggingrådet. Skulle slaktaren i Tsjetsjenia få lov til å forhindre at det internasjonale samfunnet forhindrar ein massakre i Kosovo? Det er ein tankekross. Me er nøydd til å ha ein tryggingssystem her inntil me får eit internasjonalt rettsystem som er betre. Slik det er i dag, må me kunne handle utan mandat.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Tron Erik Hovind (Sp): Den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står oppe i, er og må være grunnlaget for innretningen av og ressurstildelingen til vårt militære forsvar. Den sikkerhetspolitiske situasjonen ble grundig behandlet i langtidsmeldingen som ble behandlet i juni. Dagens innstilling inneholder derfor bare oppdatering av denne situasjon, og det er ingen vesentlige endringer.

Gjennom langtidsmeldingen foreslo vi nivået på ressursbehovet for de første fire årene. Behovet for innstramming i norsk økonomi medførte imidlertid at Regjeringen så seg nødt til å redusere forslaget til budsjett i forhold til det nivået som var presentert i langtidsmeldingen. Omstendighetene rundt dette er allerede belyst i debatten.

Gjennom budsjettforliket og påfølgende behandling av finansinnstillingen her i Stortinget er rammen tilført 450 mill. kr, og etter Senterpartiets syn vil vi nå få et forsvarsbudsjett som er i tilfredsstillende samsvar med de mål, strategier og forutsetninger som ble vedtatt i juni. Fordelingen på ulike kapitler er det full enighet om i komiteen. Det er veldig bra at man fikk til enighet om hvordan midlene skal fordeles, til tross for at man har litt ulikt utgangspunkt. Det gir et godt grunnlag for arbeidet videre.

Det betyr ikke at Forsvaret ikke står overfor utfordringer. Den omstilling og tilpassing til den nye sikkerhetspolitiske situasjonen som startet med forrige langtidsmelding, og som er videreført i gjeldende langtidsmelding, stiller krav både til Forsvaret som organisasjon og til den enkelte medarbeider i organisasjonen.

Modernisering av Forsvaret setter press på fredsorganisasjonen. Det er viktig både for landet og for det norske folks holdning til Forsvaret at dette ikke bare betyr

nedleggelse og sentralisering. Også for Forsvarets egen del er det viktig å opprettholde en tilstedeværelse over det ganske land. Det vil bidra til å sikre rekrutteringsgrunnlaget til framtidens forsvar og bedre kommunikasjonen med samfunnet for øvrig. I distriktene har Forsvaret ofte en hjørnesteinsrolle, mens det i sentrale strøk er en av mange, med de utfordringer for oppmerksomhet det betyr.

Et av fire grunnprinsipper i vår forsvarspolitik er allmennelig verneplikt. Av hensyn til balansen i norsk økonomi, som sagt tidligere og som belyst i debatten her, så Regjeringen seg nødt til å vurdere å redusere lengden på førstegangstjenesten for årskullet 1999. Det ble bedt om en fullmakt til en slik vurdering. Dette ble vurdert som mindre smertelig enn f.eks. å redusere øvingsaktiviteten. Gjennom behandlingen i finanskomiteen og fordelingen av midlene er det nå ikke nødvendig med slike fullmakter. Lengden på førstegangstjenesten i 1999 blir som i 1998, og det er bra.

For å opprettholde og oppdatere mannskapenes kunnskaper er det viktig med repetisjonstjeneste etter fullført førstegangstjeneste. Departementet arbeider nå med å utarbeide indikatorer for måling av kvaliteten i repetisjonstjenesten. I dag er det stort sett kvantitet, i form av antall tjenestedager, som måles. Det er bra at det nå settes fokus på tjenestens innhold. Dette gir grunnlag for bedre ressursutnyttning og en kvalitativt bedre tjeneste for den enkelte soldat.

Den største posten på årets budsjett i år som tidligere år er nyanskaffelse av materiell, nybygg og anlegg. I tillegg til de 100 mill. kr komiteen har lagt på, er denne posten nå på over 7,6 milliarder kr for 1999. Det er mye penger, men forsvarsmateriell er etter hvert blitt teknisk meget avansert og veldig dyrt. Det er imidlertid nødvendig med godt og moderne utstyr for å kunne realisere de mål vi har satt for Forsvaret. Med denne bevilgningen skulle det være godt grunnlag for å arbeide videre med de investeringsprogrammer vi allerede er i gang med.

Kystvakten har en viktig funksjon når det gjelder ressursovervåking samt bistand til politi, toll og andre etater i utøvelsen av deres oppgaver. Styrkingen av driftsbudsjettet på 50 mill. kr betyr en reell vekst i forhold til budsjettet for inneværende år. Det betyr også at aktiviteten minst kan videreføres på dagens nivå. I forhold til de viktige oppgaver Kystvakten daglig utfører til havs og langs vår langstrakte kyst, er det bra at en enstemmig komitee innstiller på en reell økning på Kystvaktens driftsbudsjett.

Internasjonale operasjoner har etter hvert blitt en sentral del av internasjonal sikkerhetspolitikk. Norge har hatt en sentral rolle i dette arbeidet. Selv om vi nå har trukket oss ut av Libanon etter 20 års innsats, er vi til stede i mange konfliktområder. Finansieringen av første kvartal er bakt inn i budsjettet. Finansieringen av annet kvartal vil vi i tråd med inngått forlik komme tilbake til i revidert nasjonalbudsjett til våren eller eventuelt i omgrupperingen til høsten. Driften i andre halvår vil i tråd med langtidsmeldingen bli finansiert utenfor rammen. Dermed er prinsippet vi ble enige om gjennom langtidsmeldingen, innført.

Regjeringen varsler i proposisjonen at Forsvarsdepartementet har laget en handlingsplan med målsetting om å øke rekrutteringen av personer med innvandrerbakgrunn til både sivile og militære stillinger i departementet og Forsvaret. Et virkemiddel her er begrenset kvotering. Senterpartiet inngår i det flertall som støtter opp om dette. Jeg er ikke overrasket over at Høyre og Fremskrittspartiet går mot, men jeg er overrasket over at de så totalt slakter tiltaket, som de gjør i sin mindretallsmerknad. Jeg trodde også disse partiene hadde merket seg den positive erfaring vi har i det norske samfunn med begrenset kvotering av grupper som allerede er underrepresentert i en periode for å oppnå ønsket utvikling. Underrepresenterte grupper, i dette tilfellet nordmenn med annen etnisk bakgrunn, trenger litt hjelp i en overgangsfase for å bli fullt integrert i deler av samfunnsstrukturen. Dette er til gunst både for dem det berører, og for vårt totale samfunn.

I vår behandling vi to langtidsmeldinger – én for Forsvaret og én for sivilt beredskap. Forsvarets langtidsmelding har vært mye framme i debatten hittil i høst. Langtidsmeldingen for sivilt beredskap har knapt vært nevnt. Det er derfor hyggelig å kunne konstatere at i dette budsjettet er bevilgningene til sivilt beredskap økt med 5,4 pst. Dette betyr nok ressurser til å nå de mål og strategier vi vedtok i denne langtidsmeldingen. Jeg har tidligere nevnt verneplikten som et av hovedprinsippene i norsk forsvarspolitik. Et annet er totalforsvarskonseptet. Derfor er det viktig, også i forhold til vårt militære forsvar, at det arbeides målbevisst på denne sektoren.

Alle de fire hovedprinsipper i forsvarspolitikken – nasjonalt balansert forsvar, alliert militært samvirke og internasjonalt samarbeid, totalforsvar og verneplikt – må utvikles harmonisk i forhold til hverandre hvis vi skal oppnå en optimal forsvarsevne. Derfor er det bra at bevilgningene til sivilt beredskap har en reell vekst.

Vi behandler to saker nå. I tillegg til budsjettet for neste år behandler vi også Innst. S. nr. 50 om endringer i Forsvarsdepartementets budsjett for inneværende år og noen kapitler på Justisdepartementets budsjett. Siden jeg er saksordfører for den, skal jeg få nevne noen hovedmomenter.

Innbefattet tilleggsbevilgninger, overføringer fra 1997 og omgruppering blir den nye rammen for Forsvarsdepartementet for 1998 på 24,8 milliarder kr. Dette er over 1 milliard kr mer enn det opprinnelige budsjett for 1998. Det er enighet i komiteen om hvordan disse midlene skal fordeles.

Komiteen deler seg på ett punkt, som komiteens leder orienterte om. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 1998 ble det bevilget 671 mill. kr til internasjonale operasjoner. 100 mill. kr ble overført fra bevilgningen til materiell. Resten ble tilleggsbevilget. Ved årets slutt viser det seg at det ikke er behov for 75 mill. kr av dette. Regjeringen foreslår å trekke tilbake disse midlene. Et flertall i komiteen foreslår imidlertid midlene beholdt og tilført materiellkapitlet.

Når det gjelder kapitlene på Justisdepartementets budsjett, ser det ut til å bli en merinntekt på 6,3 mill. kr, som foreslås beholdt i Justisdepartementet.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Hans J. Røsjorde (Frp): Det var med en viss undring jeg hørte på det representanten sa om det som er hans saksordførerfelt. Han sa, hvis jeg ikke hørte aldeles feil, at det ikke fantes noe behov for å styrke materiellkapitlet på inneværende års budsjett. Det er ganske bemerkelsesverdige, når man ser hvilke problemer man har med å skaffe penger til materiell. Samtidig er man også med på å styrke budsjettet for 1999. Jeg har lyst til å spørre: Er saksordføreren direkte misfornøyd med det flertallet har foreslått, nemlig å la være å putte penger tilbake i statskassen, penger som vitterlig ble tatt fra materiellkapitlet i sin tid? Så sier flertallet at da får man legge dem tilbake der de ble tatt fra. Er saksordføreren så misfornøyd med dette at han finner behov for å understreke det? Det er det ene spørsmålet.

Så sier han at Kystvakten er viktig. Hvorfor i all verden kuttet man da så dramatisk i Kystvaktens budsjett? Også det ble reddet gjennom et samarbeidsopplegg med Høyre og Fremskrittspartiet.

Så nevnte han dette med kvotering av nordmenn med innvandrerbakgrunn. Jeg må si det er ganske bemerkelsesverdige at man gjør det. Er man nordmann og har verneplikt, er man altså nordmann, og da vil det bare virke uhensiktsmessig å skape problemer gjennom det som her er foreslått. Jeg tror de fleste av oss har truffet utmerkede unge menn, både offiserer og soldater, som har nettopp denne bakgrunn, og de gjør en bra jobb. Hvorfor i all verden skal man plukke og single dem ut? Jeg gjør oppmerksom på at det er underrepresentasjon av møringer i Hæren!

Trond Erik Hovind (Sp): Jeg skal ta det siste først – ikke møringer, men innvandrere. Grunnen til at det er behov for en handlingsplan er ikke behovet for å øke verneplikten blant innvandrere, men for å få økt rekruttering til stillinger i Forsvaret fordi de der er underrepresentert, og de trenger en liten hjelp i startfasen for å få noen forbilder i sitt eget miljø. Det synes vi er viktig.

Det er enighet om å tilføre investeringsbudsjettet 100 mill. kr i budsjettsaken. I omgrupperingen tilfører vi først 75 mill. kr til kjøp av nye SISU kjøretøy. Så har det fra regjeringssiden og fra Senterpartiets side vært behov for å se totaløkonomien i sin helhet, som vi har pratet om mange ganger hittil i debatten. Og når da 571 mill. kr ble tilleggsbevilget, og det viste seg at det ikke var behov for alt, mener vi det er riktig å tilbakeføre den biten som det ikke var bruk for.

Kystvakten er selvsagt viktig. Den har inneværende år hatt en større aktivitet enn det det var lagt opp til i budsjettet for 1998. Vi hadde håpet å kunne videreføre den. Slik som budsjettarbeidet utviklet seg, har vi nå klart både å dekke opp det budsjetterte nivået i år, og også kommet opp til det nivået som vi mener er riktig, og som Kystvakten ligger på i dag. Så Kystvaktens budsjett er vi fornøyd med.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Hallgeir H. Langeland (SV): Me brukar 25 milliardar kr i året på forsvaret av Noreg, i ei tid då fleirtalet i denne sal meiner at Noreg ikkje står overfor nokon militær trussel. Dette er unisont frå Stortinget, og det har høgrerepresentanten Ingvald Godal òg meint tidlegare. Det er altså ingen fiendar, ingen militær trussel. Me brukar 25 milliardar kr til å forsvare oss mot ein fiende som alle seier ikkje eksisterer. Det betyr ikkje at SV meiner me ikkje skal ha eit forsvar, som haukane i denne salen prøver å framstilla det.

Når SV brukar 22 milliardar kr på Forsvaret, kan det verka som småpengar for fleirtalet. Men viss ein samanliknar det med kva ein brukar på miljøforsvar, så brukar altså òg SV ti gonger meir på Forsvaret. Så den retorikken som ein del representantar har lagt seg til, bør ein leggja frå seg, og respektera at SV faktisk har eit grundig og gjennomarbeidd forsvarsbudsjett.

Men la meg problematisera litt over ressursbruken, og gå litt vidare på dette med å forsvare oss mot den ikkje eksisterande fienden. Korleis er det mogleg å bruka meir pengar på å spionera på fienden nå enn det me gjorde under den kalde krigen, når det altså ikkje er nokon fiende? Fleirtalet brukar 550 mill. kr på militær etterretning, altså på å prøva å finna ein fiende som dei sjølve seier ikkje eksisterer.

Eg håper Røsjorde og namnebrørne Godal, som ikkje ser ut til å ha noka grense for pengebruk på Forsvaret, kan forklara ei enkel sjel frå Vestlandet følgjande: Kvifor skal me bruka 550 mill. kr på å finna noko som ikkje eksisterer? Eg er takknemleg for svar.

Kva om me brukte dei 550 millionane eller deler av dei på at elevar i grunnskulen fekk spionera etter kunnskap i nye bøker og datamaskinar, slik at dei slapp å lesa om den kalde krigen som pågår mellom Warszawapakta og NATO? Ville ikkje ein sånn spionasje ha vore meir fornuftig og framtidsretta?

Sentrumsregjeringa gjorde eit labert forsøk på å styra Forsvaret ut av den kalde krigen, med nokre reduksjonar. Det gjekk ikkje. Fleirtalet villa plussa på. Arbeidarpartiet kom med 300 mill. kr meir. I forhandlingane fekk Høgre og Framstegspartiet plussa på 450 mill. kr. Dei pengane blei tatt frå mindre viktige ting – går eg ut frå. Dei blei tatt frå tiltak til kriminalitetsförebygging, skulefritidsordninga, barnehagar, tiltak for arbeidslause, bustadtilskot for vanskelegstilte, forskning og miljøtiltak – altså mindre viktige ting etter fleirtalet si mening. Til og med aviser må leggest ned for at Forsvaret skal kunna leva vidare med kald krig-budsjett.

Somme lever i den villfaringa at når SV er kritisk til bruk av midlar til Forsvaret, er SV imot å ha eit forsvar. Det er ikkje det det er snakk om. Me meiner det er grunnlag for å ha ein debatt om kor mykje pengar ein skal bruka på Forsvaret når det altså ikkje er ein fiende. I SV sitt alternative budsjett løyver vi 22 milliardar kr, samtidig gjer me nokre omdisponeringar og påplussingar. Kystvakta er eitt av dei områda SV har prioritert kvart år i kvart budsjettframlegg, ofte høgare enn andre parti. Å ha

ei skikkeleg ressurs- og miljøovervaking er sentralt for SV. Me prøver altså å tilpasse Forsvaret til ei tid utan militære fiendar, men der det er mange oppgåver Forsvaret kan bidra til å løysa.

Mitt spørsmål til denne forsamlinga er: Kor mange år må me i SV venta på at dekk andre skal handla etter det fiendebiletet dekk seier de har?

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Hans J. Røsjarde (Frp): Det burde vært unødvendig å si det jeg nå sier. Jeg skal likevel forsøke å komme litt inn på det som representanten Langeland etterlyste. Det kunne vært interessant å starte med å stille et spørsmål, hvilket man da vel kanskje ikke bør gjøre. Men det kunne vært interessant å høre litt om utviklingen når det gjelder SV og NATO-medlemskap og NATOs rolle i den sikkerhetspolitiske hverdag og situasjon, et redskap man gjerne støtter seg på, men som man ikke vil ha. Vi etterlyser stadig nytt når det gjelder SV og sikkerhets- og forsvarspolitik, så jeg håper at det gis en anledning i svarreplikken.

Så snakket Langeland om enkle vestlendinger. Enkle vestlendinger finnes ikke. Det finnes derimot enkelte vestlendinger av typen Langeland.

Når det gjelder Forsvarets etterretningstjeneste, er det slik at det å ha en oppegående etterretningstjeneste er viktig i perioder hvor man har lagt ned sin beredskap – man har rett og slett behov for å være orientert om det som beveger seg. Nettopp i slike tider er det kanskje viktigere enn noensinne å følge med i det som foregår, for å kunne møte eventuelle endringer. Det er helt naturlig. Det gjelder for alle land. Og det er viktig. Det er også viktig med etterretning i situasjoner hvor vi har soldater i utlandet. For å gi dem best mulig beskyttelse er det viktig for oss å vite: Hva er det som kan true dem, og hvordan kan vi møte det? Det er en del av virkeligheten når det gjelder behovet for etterretning. Men hvis representanten Langeland og SV ikke er bekymret for sikkerhet, så er det deres problem, og ikke flertallets.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg skal ikkje kommentera eller utdjupa dette med vestlendingar noko særleg, men berre seia at utgangspunktet mitt var at eg var ein enkel vestlending som ønskte å forstå dette. Men eg synest ikkje representanten Røsjarde bidrog til å gjera dette klarare for meg – det må eg dessverre innrømme – for framleis snakkar Røsjarde som om det gamle fiendebiletet eksisterer, iallfall delvis.

Når ein t.d. brukar 550 mill. kr – altså over ein halv milliard – på militær etterretning, så har eg vondt for å forstå at det skal vera nødvendig i dagens situasjon med det fiendebiletet me har. Men Framstegspartiet og Røsjarde og fleirtalet her er tydelegvis veldig opptatt av at me framleis må gjera det. Poenget mitt med å seia det er: Då er dei mindre opptatt av at me skal ha ein skikkeleg grunnskule med skikkeleg utstyr, for dei prioriterer nemleg det ned i sitt forslag til budsjett. Det er poenget mitt med å villa trekka ut etterretningstenesta, som er eit eksempel på ein organisasjon som ikkje har tilpassa seg den

nye tida. For SV er kunnskap, barn og unge viktigare enn å bruka over ein halv milliard på militær etterretning.

Så til SV og NATO-medlemskap. SV har programfesta at me ønskjer å melda Noreg ut av NATO. Det står i SVs arbeidsprogram for denne fireårsperioden. SV er opptatt av å styrke FN og OSSE, organisasjonar som har eit folkerettsleg grunnlag. NATO har ikkje det folkerettslege grunnlaget og kan derfor aldri spela den rolla som FN kan spela.

Så får me håpa at det var gode svar på viktige spørsmål.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Helene Falch Fladmark (V): Nye muligheter til en fredelig utvikling, men i mer usikre rammer enn tidligere, preger den sikkerhetspolitiske situasjonen både i Europa og i Norge. Selv om utviklingen de siste årene i Europa generelt og i nærområdene spesielt er både ønskelig og gledelig, fører den nye sikkerhetspolitiske situasjonen til at oppgavene til Forsvaret blir mer krevende. Også den rivende teknologiske utviklingen utfordrer bruken av virkemidler. Forsvaret er med andre ord inne i en stor og anstrengende omstillingsfase til en endret virkelighet.

Vi kan konstatere at det ikke har skjedd særlige eller større endringer i akkurat denne situasjonen siden Stortinget debatterte forsvarsbudsjettet i fjor. Derimot har vi opplevd en til dels dramatisk utvikling av verdens økonomi, som også har hatt konsekvenser for Norge.

Det er behov for innstramming i totaløkonomien i Norge, og i et slikt alvorlig bilde ser Venstre det som naturlig at også Forsvaret må bidra. For Forsvaret, som for alle andre sektorer, gjelder det heldigvis at evnen ikke i utgangspunktet er bundet opp til et bestemt bevilgningsnivå. Det er og bør være plass for dynamikk i alle samfunnets virkeområder. Likevel er Venstre glad for de ytterligere midler det er funnet plass til i budsjettkompromisset med Fremskrittspartiet og Høyre. Dette gir oss mulighet til å gjennomføre førstegangstjenesten på samme nivå som i år, til økte investeringer og også økte ressurser til Kystvakten.

Venstre er glad for å se den gjennomgående enigheten i innstillingen fra forsvarskomiteen. Det er tydelig at det i komiteen har vært stor vilje til å komme fram til enighet. Dette er i seg selv en styrke for den norske forsvarspolitikken. Hele komiteen har samlet seg om rammen for budsjettet. De grunnleggende vurderinger i forhold til den sikkerhetspolitiske situasjonen, i forhold til forsvarspolitiske hovedprioriteringer og synet på Forsvaret som sikkerhetspolitisk virkemiddel ligger fast. Venstre støtter opp om disse vurderingene.

Jeg har merket meg at Fremskrittspartiet og Høyre ikke bifaller Regjeringens ønske om å bidra med midler til omskolering av overtallige russiske offiserer og forslaget om å innføre en ordning med kvotering på etnisk grunnlag til Forsvarets skoler.

Fremskrittspartiet og Høyre gir uttrykk for at kvotering i forhold til etnisk bakgrunn bryter med lange norske tradisjoner om likebehandling av alle norske borgere.

Venstre mener derimot det er en god norsk tradisjon at alle skal bidra i det norske forsvaret, og at nettopp en gruppe nordmenn som er underrepresentert i Forsvaret, bør ønskes velkommen inn. Moderat kvotering betyr at når to søkere står likt når det gjelder de formelle krav, vil man foretrekke den som har innvandrerbakgrunn. Dette er først og fremst et signal til denne gruppen om at de er ønsket til Forsvaret. Dette er svært viktig å understreke i et samfunn der ikke alle norske borgere føler seg velkommen. Et moderne flerkulturelt samfunn vil ikke fungere om alle områder og instanser i samfunnet ikke gjenspeiler den felles flerkulturelle virkeligheten.

Jeg tror det i framtiden vil vise seg at en jevnere fordeling, også når det gjelder etnisk bakgrunn i Forsvaret, vil være et avgjort gode for den generelle forsvarsviljen blant alle Norges borgere.

Venstre støtter også Regjeringens forslag når det gjelder bruk av midler til omskolering av overtallige russiske offiserer i Nordvest-Russland. Vi vet at situasjonen med overskudd av offiserer utgjør en stor utfordring, ikke bare for det russiske forsvaret, men også for hele det russiske samfunnet. Den kompetanse og erfaring disse offiserene innehar, må nyttiggjøres i det sivile samfunn. Alternativet er på ingen måte noen beroligende tanke. Det er ingen tvil om at dette bidraget fra Norge vil være et viktig tiltak for å øke den sosiale stabiliteten i nordområdene. Nettopp i et slikt utvidet sikkerhetspolitisk perspektiv mener Venstre dette er et særdeles viktig tiltak.

Jeg nevnte innledningsvis at Forsvaret er inne i en vanskelig omstillingsfase. Utfordringene er store og mange, og for Forsvarets menn og kvinner kan det nok oppleves tungt å få kutt i bevilgningene i tillegg til stadig omstilling.

Likevel er det grunn til å understreke viktigheten av at Forsvaret fremstår både som omstillingsvillig og dynamisk. Dette vil være Forsvarets utfordringer fremover – uansett økonomisk situasjon. Evnen til å følge med tidens utfordringer vil også være avgjørende for folks tillit til Forsvaret. Og nettopp borgernes oppslutning om – og tro på – Forsvaret er etter Venstres mening den viktigste pilaren for den norske forsvarsevnen.

Anne Helen Rui (A) Vi fikk til slutt en ramme for forsvarsbudsjettet for neste år, og budsjettkaoset som har rådd altfor lenge i høst, er endelig over. Senvirkningene blir antakelig synliggjort etter hvert utover i 1999, både i Forsvaret og i andre sektorer som har fått trangere rammer enn de hadde trengt og forventet.

Forsvarsministeren sa 5. januar 1998 i Oslo Militære Samfund:

«Regjeringen legger opp til en forsiktig reell vekst i forsvarsbudsjettene for perioden som helhet.»

Og ved stortingsbehandlingen av langtidsmeldinga var det ingen partier som gikk inn for å redusere forsvarsbudsjettet i perioden. Der ble det, som før sagt, lagt opp til nullvekst i to år og 0,5 pst. vekst de neste to årene i perioden. Men dagens virkelighet er at vi i dag behandler et redusert forsvarsbudsjett, og med historien friskt i minne vet vi også noe om hvor vanskelig – for ikke å si umulig

– det ofte er å ta igjen det man har tapt ved senere anledninger.

Forliket mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet rettet opp situasjonen noe, slik at f.eks. Sjøforsvaret nå ender opp med en reduksjon på 37 mill. kr istedenfor 90 mill. kr, som først foreslått av Regjeringa.

Det blir ingen enkel oppgave å opprettholde kvalitet og kvantitet på personell og materiell med enda mindre penger, når man allerede før dette budsjettet hadde strammet livreima inn flere hakk. Det blir heller ikke enkelt å opprettholde motivasjonen blant de ansatte når man kontinuerlig må ha sparekniven hengende over hodet. Ennå er det et arbeidsmarked utenfor Forsvaret som gjerne vil ha tak i de ansatte som Forsvaret trenger aller mest selv. Det er også en kjensgjerning at sjøfolk og sjømannskap øves og vedlikeholdes best til sjøs og ikke ved kai. Sjøfolk trives heller ikke best på land, og de opprettholder heller ikke sine kunnskaper om sjømannskap best der. Det er skikkelige fartøyer, nok mannskap og dyktighet som etterspørres når det er snakk om å delta i internasjonale flåtestyrker i fredsbevarende og fredsopprettende operasjoner.

Det er også de samme faktorer som må til for å oppnå sjøkontroll i et sjøområde av begrenset geografisk utstrekning i et begrenset tidsrom, og ivareta norske suverene rettigheter som vårt sjøforsvar har som sitt fredstidsoppdrag.

Sjøforsvaret har fortsatt svært mye av sitt befall ute på permisjon, med de negative konsekvenser dette har for bl.a. skolene og styrkeproducentene. Jeg håper at de tiltakene som er bestemt satt i verk for å beholde personellet i 1999, vil bli realiteter selv om budsjettet er redusert.

Noe står allikevel ved lag i dette budsjettet som i langtidsmeldinga, og det er at flertallet, Arbeiderpartiet og Høyre, fortsatt er enige om at det må fattes et prinsippvedtak om bygging av nye MTB-er så raskt som mulig, med sikte på bevilgninger over de årlige budsjetter fra år 2000 hvis utprøvinga som nå pågår av den nybygde MTB-en, blir tilfredsstillende.

Kystvakta vil i 1999 få seg tillagt flere oppdrag og utvidede fullmakter. For å løse dette fikk de i utgangspunktet 31 mill. kr mindre i 1999 enn de hadde i 1998. Dette skapte stor bekymring langs kysten, og i alle fall blant noen av partiene her i huset stilte vi oss straks spørsmålet om hvordan dette kunne henge sammen – flere oppdrag, mindre penger og halvering av fartøysflåten. Folkelig sagt: Vi fikk det ikke til å henge på greip. Men kanskje var ikke denne reduksjonen alvorlig ment fra forsvarsministerens side heller, for på NRK/Nordland på morgennyhetene torsdag 22. oktober i år kl. 07.04 sa forsvarsministeren:

«Dette forslaget er like mye et debattforslag som det er et bevilgningsforslag.»

Jeg er derfor svært glad for at Kystvaktas budsjett nå er blitt økt her i Stortinget med 50 mill. kr i forhold til det første budsjettforslaget fra Regjeringa. Kanskje forsvarsministeren er glad også?

Den nye kystvaktloven som trer i kraft 1. januar 1999, vil gi nye oppgaver, og Kystvakta vil ved håndhevelse av

dette regelverket få tillagt seg politimyndighet som gjør at bredden i oppdragene og maktutøvelsen øker. Kystvakta får også en ny oppgave med kontroll av fisket i internasjonalt farvann når NEAFC-avtalen trer i kraft i januar 1999.

I tillegg til de nye oppgavene ser vi at bl.a. smugling av alkohol og narkotika langs vår lange kystlinje ikke avtar, men snarere øker. Her har Kystvakta, sammen med politi og tollvesen, gjort jobber det står stor respekt av. Både politi og tollvesen er svært fornøyd med Kystvaktas medvirkning i disse saker som skjer i henhold til den gjeldende samarbeidsavtalen. Jeg tror vi behøver dette samarbeidet i stor grad også i framtida. Vi ønsker ikke fri flyt verken av alkohol eller narkotika, og vi trenger alle gode samarbeidende krefter for å forsøke å stoppe mest mulig før det når ut i landet til våre egne ungdommer.

Anskaffelsen av et nytt isforsterket, helikopterbærende kystvaktfartøy, KV-Svalbard, er også utsatt i dette budsjettet. Det har Regjeringa lovet å komme tilbake til Stortinget med i 1999, så vi får ta den diskusjonen da.

Helt til slutt: Rett skal være rett, kapitlet om Direktoratet for sivilt beredskap fikk faktisk en økning på 14 mill. kr også i budsjettet som Regjeringa la fram. Dette var i tråd med det vi sa i langtidsmeldinga om sivilt beredskap i juni i år. Dette var et lyspunkt. Og jeg er glad for at jeg fant det lyspunktet, slik at i alle fall noe av det vi sa i juni, holdt stikk i oktober – også for denne regjering.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har ikke vært med på å behandle dette budsjettet, men jeg har noen ønsker som jeg har gitt uttrykk for ved flere anledninger fra denne talerstol.

Jeg har vært opptatt av Redningstjenesten og en best mulig redningstjeneste fra redningshelikopternes side. I går behandlet vi Justisdepartementets budsjett, og det gikk jo fram av det at helikopterne på Vigra skal flyttes til Rygge. Det er også klart å se av innstillingen fra forsvarskomiteen at den syns det er en god løsning. Jeg er ikke enig i det, for å ta fra den ene og gi til den andre, det blir det ikke noen større og bedre redningstjeneste av. Jeg syns fiskeflåten og den øvrige skipsfarten utenfor Møre er like viktig å ta vare på som skipsfarten i Skagerrak og i Nordsjøen, så det er med beklagelse jeg konstaterer at man i begge komiteene har gått inn for denne løsningen.

Jeg er glad for at Kystvakten er tilført ekstra driftsmidler. Kystvakten har en stor og viktig oppgave å ivareta. Det er enorme havområder som skal overvåkes, og spørsmålet om isgående, helikopterbærende kystvaktfartøy har versert i mange år i Stortinget. Det skulle settes i gang prosjektering i fjor. Det er ikke satt av penger i 1999-budsjettet, og nå skal det omtales i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett til våren. En slik progresjon vitner om en utfasing av dette prosjektet. Det burde snart ha vært på tide at forsvarskomiteen hadde sagt at nå skal dette settes i gang, og hadde satt av en sum penger til prosjekteringsarbeid. Jeg har ikke klart å finne det i denne innstillingen som er lagt fram. Faktum er jo at det fins ikke et eneste isgående fartøy på denne siden av Atlante-

ren. De russiske atomisbryterne ligger i bøyene, og de kan ikke tas løs. Hvis det skjer et eller annet oppe i isen, har vi ikke et fartøy som kan gå inn der og gjøre en operasjon. Det er beklagelig, så jeg syns ikke at prioriteringene er gode.

Jeg må si litt om Indre kystvakt, som er nevnt, og evalueringen av den. Ja, de gjør en utmerket oppgave for Tollvesenet, men kystbefolkningen er litt i tvil om hva slags andre oppgaver Indre kystvakt har. Ved en rekke anledninger har det oppstått svært uheldige situasjoner. For å si det enkelt: Det har ikke siden krigens dager vært vanlig å få marinefartøy opp i fjæra, opp i støene, og det er med på å svekke det gode forholdet mellom kystbefolkningen og Forsvaret når folk i enkelte tilfeller opplever at de holder på å dra på dragblokken til småbåtene for å se om det er garn under. Det vitner om at det er en tjeneste som foregår, hvor de ikke riktig vet hvordan de skal forholde seg, og hva de skal gjøre, så det er behov for en evaluering. Jeg er skjønt enig i det!

Per Ove Width (Frp): St.prp. nr. 1, Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for budsjetterminen 1999, er en stor skuffelse for Forsvaret og for mennesker flest i dette land som er opptatt av at landet skal ha et oppgående invasjonforsvar. Derfor burde et slikt budsjettforslag bekymre folk flest, med den reduserte forsvarsevnen det vil innebære. Regjeringen har her fullstendig glemt og – egentlig det verste – fullstendig oversett sitt eget forslag og Stortingets vedtak i forbindelse med St.meld. nr. 22 for 1997-98, Hovedretningslinjer for Forsvarets virksomhet og utvikling i tiden 1999-2002 – bedre kjent som langtidsmeldingen – som ble gjort i Stortinget 18. juni i år. Stortinget vedtok her en videreføring av nivået i 1998-budsjettet, eksklusiv utgifter til utenlandsoperasjoner, som var forutsatt tilleggsbevilget. Alt dette er altså glemt og oversett tre måneder senere!

I proposisjonen er det mot alle forventninger og vedtak foretatt en reduksjon på 595 mill. kr, eller 2,5 pst., når finansieringen av internasjonale operasjoner frem til første utskifting av styrkene tas innenfor rammen, mens langtidsmeldingen altså forutsetter at internasjonale operasjoner tilleggsbevilges. Den reelle reduksjonen er således foreslått på 815 mill. kr, eller 3,4 pst. Reduksjonen tilsvarer f.eks. årlige driftsutgifter for tre av Sjøforsvarets nye mineryddingsfartøyer. Som en følge av det reduserte budsjettforslaget fra Regjeringen hadde forsvarssjefen måttet gjøre ganske omfattende grep, noe han selv har uttalt ganske ettertrykkelig. Han måtte i tilfelle

- redusere førstegangstjenesten og kalle inn færre mannskaper
- redusere øvings- og utdanningsaktiviteten i alle forsvarsgrener, noe som ville svekket grunnlaget for norsk internasjonal deltakelse og kvaliteten på mobiliseringsavdelingene
- reforhandle kontrakter
- legge fartøyer til kai og sette fly på bakken
- ikke iverksette nye byggeprosjekter i 1999

Resultatet ville altså blitt at Forsvaret måtte gå på spa-rebluss. Men det mest urovekkende ville vært at forsvars-

sjefen sannsynligvis måtte vurdere om vi fortsatt ville hatt et invasjonforsvar. Forsvarsministeren har imidlertid forsøkt å roe dette ned ved å uttale at det reduserte budsjettet for 1999 i forhold til langtidsmeldingen for de neste fire år skal gjelde for et unntaksår. Det vekker imidlertid ikke særlig tiltro, i hvert fall ikke i Fremskrittspartiet, når det blir signalisert at det første året i en fireårsperiode skal være et unntaksår.

Nå har imidlertid Fremskrittspartiet og Høyre gjennom budsjettforhandlingene og forliket som er kommet i stand, greid å forhandle seg fram til en tilbakeføring til Forsvaret på i alt 450 mill. kr. Vi i Fremskrittspartiet er slett ikke fornøyd med dette, men dette var det beste vi kunne komme fram til. Det bør her nevnes at Arbeiderpartiets forslag er en tilbakeføring på kun 300 mill. kr, noe som vel ikke engang ville muliggjort en fullverdig førstegangstjeneste.

Forslaget som Fremskrittspartiet og Høyre har forhandlet seg fram til, er for Fremskrittspartiet et forslag vi eventuelt subsidiært må stemme for. I Fremskrittspartiets primære forslag ligger en tilbakeføring til Forsvaret på godt og vel 1 milliard kr, noe som ville sikret en langt bedre og mer forutsigbar planlegging og et fullverdig invasjonforsvar.

Fremskrittspartiet har da lojalt forholdt seg til St.meld. nr. 22 med sin påplussing. Forsvaret må ha, og er avhengig av å ha, en stor grad av forutsigbarhet og stabile rammer for en rasjonell planlegging og drift. Det fremlagte budsjettet fra Regjeringen bryter derfor med grunnleggende prinsipper og er i strid med de prinsipper og budsjetttrammer som Stortinget la til grunn under behandlingen av langtidsmeldingen.

Budsjettproposisjonen ville innebære at førstegangstjenesten ville bli redusert til 9 måneder. Budsjettproposisjonen ville også ført til redusert øvingsaktivitet og redusert mulighetene for å skaffe kvalifisert kontraktsbefal til utdanningsavdelingene. Konsekvensen ville bli at befalelever under pliktåret ikke ville få adekvat tjeneste, og at flere garnisoner ville måtte gå på tomgang i store deler av året, uten at det faste personellet ville få grunnlag til å gjennomføre den tjenesten de primært skal utføre.

Vi vil også peke på at proposisjonen ville føre til en sterk reduksjon i grunnleggende befalsutdanning, og at en rekke strukturelementer, som f.eks. F-5 jagerfly, ble satt på bakken, EK-fly og transportmaskiner ville ikke få midler til nødvendig vedlikehold, ubåter måtte fases ut og nylig moderniserte luftforsvarssystemer måtte legges i møllpose. Dette er for Fremskrittspartiet ikke akseptabelt. Fremskrittspartiets forslag til netto påplussing på i alt 1 086 mill. kr mener vi ville vært nødvendig for å rette opp noen av de skjevheter som har oppstått i forhold til målsettingen for forsvarsstrukturen. Sammen med Høyre har Fremskrittspartiet fått rettet opp noe av det nesten katastrofale som proposisjonen ville medført.

La meg til slutt si litt knyttet til kapittelområdet Felles ledelse og kommandoapparat. En samlet komite viser innstillingen til det varslede innsparingspotensialet som ligger i nye måter å organisere Forsvarets øverste ledelse

på. En samlet komite viser videre til at organiseringen av Forsvarets øverste militære ledelse skulle utvikles videre. Det er grunn til å minne om disse intensjonene, og det kan være et tankekors at forslaget til budsjett for neste år under dette kapitlet er på over 1,1 milliard kr. Her må det være et betydelig innsparingspotensial. Det er ikke til å legge skjul på at Forsvaret på mange måter fremstår som en toptung organisasjon, så når en samlet komite imøteser en rask avklaring av disse forholdene, er det uttrykk for at man ønsker handling og ikke en runde med arbeidsgrupper og utredninger uten synlig resultat.

Jeg forventer at man er i stand til å komme opp med et forslag som er tilpasset Forsvarets struktur, oppdrag, funksjon og forventede økonomiske rammebetingelser. Jeg håper og tror at et forslag til omorganisering kan foreligge relativt raskt, og at det tar utgangspunkt i rent militærfaglige behov og operative prioriteringer. Eventuelle distriktpolitiske snubletråder får vi ta oss av her i huset.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: I St.meld. nr. 22 for 1997-98 trakk Regjeringen opp sine hovedretningslinjer for Forsvarets virksomhet og utvikling i perioden 1999-2002. Langtidsmeldingen tok utgangspunkt i at den sikkerhetspolitiske situasjon i våre nærområder er positiv, og slo fast at det ikke foreligger noen militær trussel mot Norge. Den sikkerhetspolitiske utviklingen er imidlertid usikker, og norsk sikkerhets- og forsvarspolitik må derfor ta utgangspunkt i og ta hensyn til de utfordringer som kan oppstå på sikt. Regjeringens ambisjon er å opprettholde evnen til tidsavgrenset invasjonforsvar i én landsdel om gangen. Et nasjonalt balansert forsvar, alliert militært samvirke og internasjonalt samarbeid, totalforsvar og alminnelig verneplikt er hovedpilarene i forsvarskonseptet som langtidsmeldingen legger til grunn. Det understrekes i St.meld. nr. 22 at hovedlinjene i forsvarspolitikken må trekkes opp ut fra en stram økonomisk politikk. Regjeringen la til grunn at forsvarsplanleggingen innrettes mot en reell videreføring av dagens budsjettnivå i de to første årene av kommende fireårsperiode og med 0,5 pst. årlig vekst i de to siste årene. Oppbygging og vedlikehold av Forsvarets kapasitet til å kunne delta med militære styrker i internasjonale fredsoperasjoner i begrenset omfang, skulle dekkes innenfor denne rammen, og utgiftene ved bruk av kapasiteten som et tillegg til eller en ytterligere økning av forsvarsbudsjettet.

Samarbeidet i NATO utgjør fortsatt den langt viktigste dimensjonen i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Under toppmøtet i Washington i april neste år vil NATO's stats- og regjeringssjefer formelt godkjenne et revidert strategisk konsept, nye medlemsland vil ha tiltrådt alliansesamarbeidet, og alliansens 50-årsjubileum vil bli behørig markert. Jeg vil her spesielt bemerke at USA i sammenheng med utarbeidelsen av et nytt strategisk konsept har fremmet flere initiativer i NATO vedrørende nye utfordringer som alliansen står overfor og hvordan alliansen best kan møte disse.

Amerikanerne fokuserer på at den teknologiske utviklingen i kombinasjon med de vestlige samfunns økende

sårbarhet og fremtidige internasjonale krisesituasjoner, vil aktualisere nye trusler og nye typer av trusler. For å kunne møte disse ønsker USA økt vekt på bl.a. mobilitet og overlevelsessevne i de allierte lands og NATOs felles forsvarsplanlegging. Fra norsk side vil vi, sammen med våre europeiske allierte, følge opp arbeidet i NATO med disse initiativene før neste års toppmøte.

Selv om den sikkerhetspolitiske utvikling til nå generelt har vært positiv og stabil i våre nærområder, kan den negative økonomiske og sosiale utviklingen i Russland få alvorlige sikkerhetspolitiske følger. Som europeisk stormakt står Russland i en særstilling. Et godt samarbeid mellom NATO-landene og Russland vil derfor være meget viktig for europeisk og dermed norsk sikkerhet. Forsvaret vil fortsatt utgjøre grunnpilaren i Regjeringens sikkerhetspolitikk. Den sikkerhetspolitiske utviklingen vil kreve at Norge utvikler et forsvar med en noe bredere innretning enn tidligere. Også de amerikanske initiativer i NATO vil kunne innebære større krav, også til vårt forsvar, for å kunne møte et meget bredt spekter av utfordringer i fred, krise og krig, så vel nasjonalt som internasjonalt.

Den makroøkonomiske situasjonen Regjeringen stod overfor, som fallende oljepris, vanskeligheter i asiatiske og russisk økonomi og presset mot den norske krone, hvor målet da ble å stabilisere norsk økonomi samt senke rentenivået, var avgjørende når valg av virkemidler stod på dagsordenen i forbindelse med fremleggelsen av årets budsjettforslag i høst. Regjeringen valgte som kjent i sitt forslag til statsbudsjett for 1999 å foreta en betydelig økonomisk innstramning, som flere har nevnt allerede, på ca. 9 milliarder kr, som innebar at ulike samfunnssektorer – også forsvarssektoren – måtte bidra sitt til at statens samlede utgifter neste år kunne holdes innenfor en akseptabel totalramme.

På bakgrunn av de rammer som lå til grunn for Regjeringens budsjettforslag i høst, og at vi i 1999 sterkt prioriterer å gjennomføre NATO-øvelsen «Battle Griffin» og PfP-øvelsen «Barents Peace», var det behov for tiltak på driftssiden, fortrinnsvis ved en reduksjon i gjennomføringen av førstegangstjenesten – for å sette navn på det: anledning til førtidsdimittering var dermed stikkord innenfor avdelinger som ikke var spesielt prioritert. I tillegg var det nødvendig å redusere investeringsvolumet. De skisserte tiltakene knyttet til gjennomføringen av førstegangstjenesten i 1999, hadde mindre negative langsiktige konsekvenser for utviklingen av evnen til å løse Forsvarets oppgaver enn andre tiltak som ble vurdert, som f.eks. ytterligere reduserte investeringer eller kansellering av øvelser. Jeg vil presisere at redusert tjenestetid var et ekstraordinært tiltak for 1999, og Regjeringen hadde med dette ikke foreslått en endring i tjenestemønsteret.

Behandlingen av statsbudsjettet i regjeringsfraksjonen gav forsvarsbudsjettet en økning på 320 mill. kr, som noen talere tidligere har nevnt. Forsvarsministeren er slett ikke misfornøyd med at budsjettforliket med Høyre og Fremskrittspartiet gav nye 130 mill. Det var naturlig at Forsvaret fikk en økning når stortingsflertallet fant å kunne ha et noe mindre stramt budsjett enn Regjeringen

fremmet. Jeg registrerer videre med stor tilfredshet at det står en enstemmig komite bak fordelingen av økningen på 450 mill. kr. Med den forutsetningen som også ligger i budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet vedrørende finansiering av internasjonale operasjoner, vil forsvarsministeren slå fast at vi i hovedsak er på et ressursnivå som langtidsmeldingen forutsetter.

I den forbindelse vil jeg presisere: Hovedretningslinjene i langtidsmeldingen har vært styrende for utformingen og innretningen av budsjettforslaget, selv om Regjeringens ressurstilgang i 1999 på grunn av den økonomiske situasjonen ikke fullt ut ble som forventet. Målsettingen i St.meld. nr. 22 står således fast. Regjeringens uttrykkelige intensjon er at langtidsmeldingens ressursforutsetninger legges til grunn i den videre del av langtidsmeldingsperioden, fram til 2002.

Den endelige rammen innebærer et forsvarsbudsjett neste år på til sammen 24,4 milliarder kr. Dette er en økning på 2,2 pst. nominelt. Korrigert for pris- og lønnskompensasjon er det imidlertid en reell reduksjon på vårt totale budsjett for 1999. Den endelige rammen har gjort det mulig å styrke driften. Statsråden ser med tilfredshet på at førstegangstjenesten for 1999 skal gjennomføres slik som for inneværende år. Statsråden konstaterer også at Kystvakten vil få styrket sin ressurstilgang, slik at aktivitetsnivået både i Indre og Ytre kystvakt opprettholdes på 1998-nivå.

Selv den økte rammen i forhold til høstens budsjettforslag gir imidlertid fortsatt en reduksjon i investeringene i 1999 med 5,3 pst. Dette følger av rammereduksjon og prioriteringer av enkelte områder på driftsbudsjettet. Imidlertid vil den planlagte anskaffelsen av «KV-Svalbard» fortsatt måtte skyves noe ut i tid. Regjeringen vil vurdere en eventuell utvidelse av prosjektet og oppstart av anskaffelsen i forbindelse med budsjettet for år 2000. Prosjektet nytt kystvaktfartøy vil bli nærmere omtalt i forbindelse med investeringsproposisjonen og revidert nasjonalbudsjett våren 1999.

Det er avsatt midler for vår innsats i SFOR fram til neste utskifting av styrkene, dvs. for første kvartal 1999. Regjeringen har varslet en proposisjon tidlig på nyåret vedrørende omdisponering av midler innenfor rammen for inndekning av utgiftene i annet kvartal. Det tas i hovedtrekk sikte på å videreføre engasjementet i Bosnia i 1999. Norges bidrag til UNPREDEP i Makedonia er som kjent økt til 160 personer. Kostnadene er foreslått tilleggsbevilget for første halvår 1999, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1, som er referert til før i dag. Videre har vi utviklet vårt bataljonsengasjement i FN-styrkene i Libanon – UNIFIL – som følge av rekrutteringsproblemer. Norges tilbud om å stille inntil 200 personer til disposisjon for UNIFIL står fremdeles ved lag, noe som det imidlertid ikke synes å være behov for. Jeg er derfor noe forundret over Arbeiderpartiets merknad til dette punktet i innstillingen.

I henhold til avtalen mellom Regjeringen og stortingsflertallet vil Regjeringen komme tilbake til budsjetteringen av internasjonale fredsoperasjoner i revidert nasjo-

nalbudsjett og i omgrupperingsproposisjonen for 1999, for å bringe dekning av utgiftene i samsvar med intensjonene i langtidsmeldingen.

Avslutningsvis vil jeg bare poengtere at Norge trenger et godt utrustet forsvar preget av kvalitet, og som er i stand til å løse våre oppgaver i fred, krise og krig. Noe annet har vi ikke råd til. Vi skal altså tilbake på sporet, og i mellomtiden skal vi utnytte best mulig de midler som blir bevilget. Jeg vil imidlertid understreke at selv med et driftsbudsjett som er i samsvar med St. meld. nr. 22, er det fortsatt nødvendig med et stort press på driften for å konsolidere kostnadsnivået. Dette vil være Forsvarets største utfordring i de kommende årene.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Bjørn Tore Godal (A): Jeg har to spørsmål.

Spørsmål 1: Statsråden la vekt på at neste år vil være et budsjettpolitisk unntaksår; samtidig er det altså et unntaksår som gjør det nødvendig å fravike forutsetningene i langtidsprogrammet. Men hvilken garanti har vi for at Regjeringen ikke ser det på nøyaktig samme måte når vi skal behandle de kommende års statsbudsjetter? Hvilken garanti har vi for at den manglende styring i økonomien ikke skaper stadig nye unntaksår? Og betyr det statsråden her sa om å holde seg til langtidsprogrammets forutsetninger i resten av fireårsperioden, «den videre del», slik statsråden sa det, at man har til hensikt å bringe inn igjen de midler som nå er tapt i forhold til langtidsprogramperiodens planforutsetninger?

Spørsmål 2: Jeg la merke til at statsråden valgte å unnlate å kommentere at komiteflertallet finner budsjettforberedelsene meget kritikkverdige. Er det virkelig slik å forstå at statsråden har tenkt å la det punktet forbigå i stillhet? Eller har han i det minste den kommentar til det at han har tenkt å unngå å stille seg selv i samme situasjon under kommende budsjettbehandlinger, nemlig å forsyne Stortinget med et beslutningsgrunnlag som er fullstendig utilfredsstillende i forhold til det som kunne ha blitt resultatet om statsråden og Regjeringen ikke var blitt reddet av gongongen, slik at disse utredningene nå kan avlyses?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: La meg starte med det siste først.

Budsjettarbeidet ble gjennomført på tradisjonell måte. Vi var imidlertid i den situasjon at i løpet av sommeren skjedde det mye både på den innenlandske arena og i forhold til oljepris og rentenivå etc. som gjorde at Regjeringens prioritet nr. 1 var å holde økonomien under kontroll, sikre at rentenivået ikke fortsatte å stige, og ta nødvendige håndgrep på innstrammingsiden. Det ble derfor nødvendig at Forsvaret også tok sin del av den innstrammingen. Da valgte jeg som forsvarsminister å foreta innstrammingene på de områdene som skulle gi minst mulig varig negativ effekt for Forsvaret. Det var bl.a. på driftsiden.

Jeg innrømmer klart at det ikke ville være mulig for forsvarskomiteen og Stortinget å gå til en detaljert be-

slutning om innholdet i nedtrekket på førtidsdimitterte. Det var imidlertid vår fagetat, som er Forsvarets overkommando, som ville stå bak den endelige vurdering og konklusjon om hva som var mulig å få til eller ikke. Det ville altså med andre ord bli foretatt nødvendige overføringer internt i budsjettet for å sikre at nødvendige funksjoner ikke ble skadelidende.

Så ble det spurt: Hvilken garanti har så statsråden for at det ikke blir stadig nye unntaksår? Nei, statsråden har ingen flere garantier å gi enn andre representanter i denne salen har. Det vi forholder oss til, er at vi skal få norsk økonomi under kontroll. Vi skal bruke langtidsmeldingen som plandokument, og jeg har som mål at vi ikke, som i forrige periode, skal få for stort avvik mellom langtidsmeldingens innhold og de årlige bevilgninger. Tvert imot: Målet er å være tilbake på sporet allerede omkring nyttår for neste år.

Hans J. Røsjarde (Frp): Etter min mening svarte ikke statsråden tilfredsstillende på det som ligger i utfordringen i en flertallsmerknad knyttet til hele budsjettbehandlingen.

Jeg stilte i mitt innlegg et spørsmål, som jeg for så vidt kan forstå at statsråden ikke har funnet tid til å svare på. Jeg spurte: Visste statsråden den 18. juni, da Stortinget debatterte langtidsmeldingen, at det ville være behov for å fravike de budsjetttrammer som der ble debattert og trukket opp? Det vil jeg gjerne ha et klart og entydig svar på.

Når det gjelder unntaksåret, tror jeg vi gjør klokt i å legge oss på sinne at vi neppe kan stole mer på Regjeringen neste år enn hva vi kunne på Regjeringens standpunkt den 18. juni i år. Jeg hører de gode intensjoner, og det er ikke vanskelig å være enig i at slik bør det helst gå. Men jeg føler meg slett ikke overbevist.

Så sier statsråden at det skjedde så mye i løpet av sommeren, det var så mange endringer, og det ble så vanskelig økonomisk at man måtte trå til med nye kutt. Men hadde ikke Regjeringen da et solid grunnlag i en prognose for utviklingen hvor dette måtte være fanget opp? Det er det som er litt vanskelig å forstå. Så sier statsråden at Forsvaret måtte ta sin del. Så vidt jeg har kunne lese av de kuttene som har blitt foretatt, har Forsvaret måttet ta mye mer enn sin del. Forsvaret fikk jo et dramatisk kutt, og ser vi på alle sider av det, er kuttet bort imot 1 milliard kr, fordi man også har – jeg vil nærmest si – fiklet litt med finansieringen av utenlandsoperasjonene.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Nei, Regjeringen har ikke fiklet med utenlandsoperasjoner. Man har fulgt den gamle linjen, som har vært tradisjon helt til det som skulle gjennomføres for 1999, nemlig å finansiere dem ved siden av den ordinære forsvarsrammen, eller som et tillegg. Regjeringen sier åpent fra at ut fra den økonomiske situasjonen er man ikke i stand til å gjennomføre dette prinsippet fullt ut før fra andre halvår neste år. Det er åpent og ærlig, og det er prioriteringer også det. Prioriteringer er å ta ansvar. Det har Regjeringen og forsvarsministeren gjort gjennom å klargjøre konkret i budsjett-

framlegget hvilke konsekvenser prioriteringene gir. Det har vi gjort på Kystvakten, hvilke båter vi legger i opplag. Vi har vært åpen på dette med førstegangstjenesten, hvilke konsekvenser det vil ha for neste års soldater, eller rekrutter, som kalles inn etc.

Hva visste statsråden 18. juni – statsråden visste 18. juni antakelig det samme som flesteparten i denne sal visste, nemlig at norsk økonomi var i ferd med å komme under press. Mitt største mareritt i sommer var de dagene hvor Arbeiderpartiets leder uttalte seg på formiddagen og finanskomiteens nestleder eller Høyres finanspolitiske talsmann på ettermiddagen på en slik måte at det ble oppfattet som om det var et klart flertall i Stortinget som ønsket en økonomisk politikk som ikke gav stabilitet. Det kunne vi lese av på rentebarmometeret i løpet av de to første dagene etterpå. Det var med på å bringe oss opp på et kunstig rentenivå, som har betydning for Forsvaret i høyeste grad. Husk på hva vi kjøper utenlands. Vi er avhengig av en stabil krone, vi er avhengig å ha stabile valutaforhold. Tenk hva det betyr hvis vi skulle komme i den situasjon som Finland har vært i, når dollaren stiger og de investeringene vi har gjort, plutselig forsvinner i stigende valutakurser som vi ikke har beregning på.

Ingvald Godal (H): Til det siste er jo å seia at når statsministeren omsider oppfatta at han hadde fått kniven på strupen, var saka forholdsvis lett å løyse likevel.

Eg har lyst til å koma inn på ei litt anna sak, dessverre, heldt eg på å seia. Det gjeld dette med at me er ein oljenasjon, og at me då kan vera veldig utsette for terrorangrep t.d. i ein gitt situasjon. Dette gjer at det er veldig viktig at me passar på at dei som er i vår teneste, berre er våre tenestemenn og ingenting anna. Dette har med tryggleiksklarering å gjera, og eg vil be statsråden om å stadfeste at me òg i framtida skal ha ei grundig tryggleiksklarering av alt vårt personell i Forsvaret, der eine og åleine omsynet til rikets tryggleik er lagt til grunn. Det var det fyrste.

Det andre går på 336-skvadronen på Rygge. Hovud-elementet i vårt forsvar, og som me tar stilling til og løyver pengar til, er sjølvsgatt krigsstrukturen. Og i denne samanhengen er flyskvadronane viktige. Me har løyvt pengar til dei i mange år. Og det er svært utilfredsstillande for oss når vi kjem i ein situasjon der Regjeringa finn på at dei må stramme kraftig inn på Forsvaret, og så parkerer dei t.d. jagarfly på bakken. Dersom dei står der i nokre månader eller flygarane ikkje flyr på nokre månader og mistar sertifikat osv., står Stortinget overfor eit fait accompli når saka kjem. Me veit at saka om F-5 og 336-skvadronen skal koma til Stortinget, det er greitt, men det er veldig viktig for oss at skvadronen blir halden operativ i tida fram til då, slik at Stortinget har eit reelt val og avgjerdsgrunnlag når saka kjem.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Hvis man i de partiene som var med i forliket, går tilbake til sine grupper og ber om å få tallene som var på bordet underveis i forhandlingene, så kanskje noen av oss får overraskelser i forhold til det som ble sluttresultatet. Jeg kan ikke si noe

mer enn det. Det er ikke slik at det måtte til så store kniver på strupen for å komme dit vi er i dag på forsvarsbudsjettetsiden.

Når det er sagt, må jeg være litt forbeholden overfor F-5-spørsmålet, eller 336-skvadronen. Grunnen til det er både tilgangen på flyvere, materiell, status på materiell og mulighetene for å få omsatt materiell videre som har igjen en del flytimer. Det vurderes slik at flyr man helt ut det antall flytimer som er tilgjengelig, vil også verdien av materiellet sterkt reduseres. Det som man imidlertid vil måtte gjøre nå etter Stortingets merknader i budsjettstillingen og de beløpene som er ført opp i budsjettet, er å vurdere dette i en totalsammenheng. Jeg tar til etterretning det Stortinget har sagt om at vi må komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av F-5-problematikken, og at vi ikke skal gjøre håndgrep som låser Stortinget før beslutning er fattet. Det vil forsvarsministeren forholde seg til.

Presidenten: Replikordskiftet er slutt.

Gunnar Halvorsen (A): Forslaget til forsvarsbudsjett for 1999, som er første året i neste langtidperiode, vakte stor oppmerksomhet utover den lille krets av forsvarspolitisk engasjerte mennesker. Og det var ikke rart, ettersom Stortinget 18. juni behandlet langtidsmeldingen, og det var bred politisk enighet om de økonomiske rammer for Forsvaret i perioden. Forslaget til budsjett brøt med disse forutsetningene. Dermed var et viktig grunnlag for forutsigbarheten i landets forsvars- og sikkerhetspolitikk brutt.

I en ustabil og uforutsigbar verden er betydningen av nasjonal forutsigbarhet i forsvarspolitikken viktigere enn noensinne. Det er også viktig at vi fremstår som forutsigbare og troverdige for våre allianse- og samarbeidspartnere innen NATO, FN og OSSE. Derfor var det høyst uheldig at Regjeringen allerede i oktober plutselig sendte ut helt nye signaler om sentrale virkemidler i norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk. Omverdenens oppfatning av dette kan vi kun ha hypoteser om. Det er derfor grunn til å være tilfreds med at vi nå ved avslutningen av en politisk prosess har vært i stand til å legge de budsjettmessige forutsetninger for Forsvaret nærmere opp til hva Stortinget forutsatte da vi behandlet langtidsmeldingen i juni.

Har så sentrum lært noe av denne prosessen? Det er jeg blitt sterkt i tvil om her i dag. Hovedtalskvinne for Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, som representerer samme parti som forsvarsministeren og statsministeren, sa i dag to ganger at langtidsmeldingen er en handlingsplan og ikke et bevilgningsdokument. Dermed kan man oppfatte det slik at Kristelig Folkeparti ikke føler noen økonomiske forpliktelser overfor langtidsmeldingen. Jeg trodde at langtidsmeldingen var et plandokument, der vi som politikere i dette storting sendte signaler til departementet, og som departementet sendte videre til de militære sjefer. Og hvilke politiske signaler gir dette når forsvarsministeren i tillegg sier at dette er et unntaksår? Disse signalene er skremmende, og vil etter min vurdering ha stor betydning for budsjettene de nærmeste årene.

Jeg vil så raskt gjennomgå de to kapitlene som jeg er saksordfører for. Heimevernet kommer ganske bra ut i et ellers trangt budsjett, og jeg synes at det er positivt at departementet og forsvarsministeren har en positiv holdning til Heimevernet. Med en økning på 30 mill. kr til flere tjenestegjørende dager kan heimevernsøvelsene utføres tilfredsstillende.

Nå er det imidlertid slik at Heimevernet er inne i en vekst, og Heimevernets krigsstruktur skal opp på en mobiliseringsstyrke på 83 000 soldater, og det krever selvfølgelig store investeringer. Styrken var i 1997 64 000 mann og vil i 1999 være oppe i 78 000 mann. Dette krever både utstyr og flere tjenestegjørende dager. Men fremdeles vil det være heimevernsområder og heimevernsavsnitt som ikke får fulle øvelser, noe som er beklagelig.

Når det gjelder fredsorganisasjonen i Heimevernet, har komiteen vært opptatt av dette med kolokalisering av Hærens territoriale regiment og Heimevernets distriktsstaber. Nå har det vist seg at dette krever langt større økonomiske ressurser enn det som var forutsatt i utgangspunktet. Det må allikevel være et prioritert mål å få orden på dette som Stortinget tidligere har vedtatt. Både Setnesmoen, Evjemoen og Steinkjersannan er leirer som venter på en innflytting av Heimevernet, i henhold til Stortingets tidligere vedtak. Jeg håper at det kan bli midler til dette i budsjettet for året 2000.

Når det gjelder drift og vedlikehold i Heimevernet, er det her som ellers selvfølgelig mangel på penger som gjør at en må få til de nødvendige innsparinger som Stortinget selv har vedtatt at en skal få til med å avhende bygninger som er unødvendige. Det samarbeidet som Heimevernet har med skytterlag og idrettslag, er veldig verdifullt, og det arbeidet burde det ha vært avsatt mer penger til, for det ville på sikt også ha vært økonomisk fornuftig for hele samfunnet. Derfor må bygg og anlegg også prioriteres.

Kap. 1760, Nyanskaffelser av materiell, nybygg og nyanlegg, er et viktig kapittel hvis Forsvaret skal moderniseres og det nye manøverkonseptet skal bli troverdig. Nå er det imidlertid slik at Stortinget har bedt Regjeringen om å komme med sin investeringsprofil for langtidsperioden innen utgangen av 1998, og det er blitt meg fortalt at den sannsynligvis vil komme neste fredag. Vi får altså en oversikt over alle investeringer og Regjeringens fremtidige investeringsprofil til egen behandling. Jeg er derfor av den oppfatning at debatten om investeringene bør tas på nyåret. Det kan bli en viktig debatt, med perspektiver og alle fakta på bordet.

Dagens Næringslivs artikkel i går om manglende styring og kontroll med materiellinvesteringer og Riksrevisjonens spørsmål om hvorvidt Stortinget er blitt skikkelig informert, forutsetter jeg blir en del av denne meldingen, og Arbeiderpartiet forutsetter at meldingen blir et skikkelig grunnlag for å se hvilke investeringer som er på gang, og de framtidige prioriteringer i langtidsperioden.

Det er også gledelig at budsjettforliket gir 100 mill. kr til investeringer utover Regjeringens forslag.

Jeg vil til slutt gjerne kommentere tre saker som berører Sørlandet. Det ene er saken om hvor Sjøforsvarsdistrikt Sør skal plasseres, enten i Horten eller i Kristiansand. Det er med denne saken som den forrige, den vil bli behandlet i en egen organisasjonsproposisjon på nyåret. Jeg vil derfor her bare oppfordre forsvarsministeren til å studere nøye hva de operative sjefer har uttalt om stedsvalget før proposisjonen fremlegges.

Når det gjelder missiltorpedobåtene og eventuell anskaffelse av nye, står Arbeiderpartiet og Høyre sammen med samme merknad som vi hadde til langtidsmeldingen. Det vil si at under forutsetning av et tilfredsstillende prøveprosjekt, gjennomføres anskaffelsen av nye missiltorpedobåter. Det vil ha stor betydning for Kværner Mandal at en så tidlig som mulig i langtidsperioden sikrer bevilgningene slik at produksjonskapasiteten blir utnyttet, og det må være et mål å få bevilgningene inn på budsjettet for år 2000.

Den tredje og siste saken gjelder Evjemoen, som ble grundig omtalt i langtidsmeldingen. Da stod komiteen samlet i kravet om at Evjemoen skal være Hærens kraftsenter på Sør-Vestlandet. I budsjettbehandlingen ble det stilt skriftlig spørsmål om oppfølgingen av vedtaket. Jeg oppfatter statsrådets svar som positivt, og at departementet vil arbeide for fornuftig utnyttelse av Evjemoen.

Til slutt vi jeg si at den siste replikken som forsvarsministeren hadde, vakte stor interesse blant oss i Arbeiderpartiet. Det var en intern debatt om hva som ble sagt på møtet mellom budsjettkameratene, og forsvarsministeren sier følgende: Det er ikke slik at det måtte til så store kniver på strupen for å få det gjennomført. Ligger det her en innrømmelse av at Fremskrittspartiet og Høyre faktisk ikke var så veldig opptatt av mer penger til forsvarsbudsjettet? Det er ganske interessant, og vi burde få en kommentar fra både Høyre, Fremskrittspartiet og sentrumskameratene om akkurat det.

Bjørn Hernæs (H): Jeg har bare tidvis kunnet være til stede under denne debatten. Det skyldes at vi i justiskomiteen har behandlet noen saker som bl.a. har betydning for Forsvaret, og som jeg skal komme tilbake til ganske snart. Jeg vil likevel kommentere et par ting jeg har hørt mens jeg har vært innom her, først.

Jeg hørte at forsvarskomiteens leder sa at vi er fornøyd med budsjettforliket. Fra Høyres side vil jeg gjerne korrigere det og si at vi er måtelig og tålmodig fornøyd. Og når forsvarsministeren i en replikkveksling med samme komiteleder benekter at han har fiklet med finansieringen av utenlandsoperasjonene, må jeg få lov til å protestere på det. Det er ikke noe annet enn fikling det han har gjort – og det kan ikke forsvares med at et flertall i denne salen har skapt en viss tradisjon for å fikle med de samme budsjettene.

Ellers syns jeg at Bjørn Tore Godal brukte et veldig bra uttrykk i sitt innlegg. Han sa at vi ikke kan drive forsvarspolitikk etter «konjunkturmetoden» – det er en meget presis betegnelse, slik som jeg definerer og forstår uttalelsen. Og så er det akkurat det vi gjør!

Og det som er verre for dem av oss som mener at denne høsten ikke har vært noen god tid for venner av Forsvaret, er jo at det ikke bare er på områder som omhandler penger, at vi har vært vitne til et angrep på Forsvaret. Jeg skal ikke bruke mye tid i dag på å snakke om skytefelt på Østlandet – den saken ligger i Stortinget og vil komme i full bredde meget snart – men allerede nå kan jeg bare konstatere at selv der, etter at Regjeringen i langtidsmeldingen, og for så vidt også i meldingen om saken, konsistent overbevisende argumenterer for behovet for skytefelt, klarer man likevel å konkludere med at man ikke skal ha skytefelt. Det ville ikke ha noen pengemessige konsekvenser, fordi besparelsene i driften ville langt oppveie de relativt beskjedne investeringene. Men som sagt, det kommer vi tilbake til i rikelig monn ved slutten av året eller i begynnelsen av neste år.

Det jeg vil snakke litt om, som i hvert fall ikke koster noen penger, og som har vakt sterke reaksjoner i forsvarskretser, er at man nå går inn for å sidestille begrepene «militær verneplikt» og «sivil tjenesteplikt», som jeg fortsatt foretrekker å kalle det. Man innfører altså vernebegrepet også i det som hittil har vært skilt ut som sivil tjenesteplikt. Det er til og med slik at i militærnekteloven brukes begrepene om hverandre. Departementet har ikke engang klart å rydde opp i begrepsforvirringen, så i den ene setningen står det militær «tjenesteplikt» og i den andre «verneplikt». Fra Høyres og Fremskrittspartiets side mener vi at denne begrepsbruken, i den utstrekning den er konsekvent, på en uheldig måte sidestiller siviltjeneste med militær verneplikt og tilsynelatende indikerer at siviltjenesten skal fremstå som likeverdig med militærtjenesten. Dette tar vi meget bestemt avstand fra.

Når det gjelder spørsmålet om egenerklæring, som skal erstatte den tidligere praksis med politiavhør for å bli fritatt for militærtjeneste av overbevisningsgrunner, har jeg lyst til å sitere fra Innst. S. nr. 177 for 1995-96, der Fremskrittspartiet og Høyre bl.a. uttaler:

«Disse medlemmer mener at plikten til å verne om sitt fedreland, om nødvendig ved militære midler, er en så grunnleggende plikt for en samfunnsborger at det skal svært mye til før det bør gis fritak. Disse medlemmer mener derfor at argumentet om at saksbehandlingen tar lang tid samt at den er økonomisk ressurskrevende i denne sammenheng ikke kan tillegges avgjørende vekt.»

Det som ble sagt i denne innstillingen, slutter Høyre og Fremskrittspartiet seg fullt ut til, også under behandlingen av denne saken i justiskomiteen i år. Vi kommer til å fremme forslag i overensstemmelse med dette, nemlig at begrepsbruken opprettholdes, og at man har et klart skille mellom den plikten man har til å verge sitt land, om nødvendig med våpen i hånd, og en annen måte å gjøre samfunnstjeneste på.

Grethe Fossli (A): Etter å ha tilbrakt fire uker ved FN's hovedkvarter i New York i forbindelse med generalforsamlingen, og etter å ha opplevd Sikkerhetsrådets behandling av Kosovo-krisen og Irak-krisen før jeg drog, hadde det vært fristende å kaste seg ut i en debatt om in-

ternasjonalt engasjement og norsk sikkerhetspolitikk. Det skal jeg ikke gjøre. Jeg har tenkt å holde meg her i landet og konsentrere meg om noe av det som forsvarskomiteen har ansvaret for.

Det har vært stor uro og misnøye i Møre og Romsdal i forbindelse med forslaget om å fjerne det detasjerte redningshelikopteret på Vigra. Bastesens innlegg i dag bar også preg av dette. Det er forståelig at en fra dette området reagerer – det ville vel alle ha gjort i samme situasjon, når en mister et tilbud av en slik dimensjon. Jeg vil derfor bruke mitt innlegg til å gi bakgrunnen for at vi i komiteen også var med på dette forslaget fra departementet. Det er fremkommet i leserinnlegg og brev til oss en del påstander som beror på misforståelser som jeg også har lyst til å belyse.

La meg gå tilbake i historien, til 1992, da Stortinget vedtok at det skulle stasjoneres et flerbrukshelikopter på Vigra. I utgangspunktet var det meningen å montere heis og annet redningsutstyr på ambulanshelikopteret som allerede opererte ut fra Ålesund. Da dette viste seg ikke å være mulig på grunn av manglende løftekapasitet, vedtok Stortinget at et dedikert redningshelikopter skulle leies inn i tillegg til det eksisterende ambulanshelikopteret. Forsvaret ble pålagt å leie inn et redningshelikopter til Vigra. Antatte utgifter for et flerbrukshelikopter med heis lå i størrelsesordenen 25 mill. kr – 30 mill. kr.

Fra Forsvarets side – nærmere bestemt 330-skvadronen – ble det foreslått at 330-skvadronen skulle detasjere et helikopter til Vigra og opprettholde beredskapen innenfor et krav på 85 pst. operativitet – dette som en prøveordning for inntil to år. Deretter skulle man utvide skvadronens personelloppsetning hvis det ble en mer permanent løsning.

Et av de viktigste momentene i dette forslaget var at det ikke skulle være fast mannskap på Vigra. Personell fra alle 330-skvadronens avdelinger skulle rullere på å bemanne helikopteret. Flytid skulle dekkes innenfor tildeelt ramme.

Personellet som bemanner helikopteret, har på hverdager arbeidstid fra kl. 07.30 om morgenen til kl. 15.30, og bemanner da en brakkerigg på Vigra. Utenfor arbeidstid er de forlagt i en leilighet i Ålesund sentrum og har da en times beredskap.

Detasjementet på Vigra ble operativt 11. september 1995 og har altså vart utover prøveperioden på to år.

I en oversikt over alle søk- og redningsoppdrag og ambulansoppdrag i perioden 11. september 1995 til 10. april 1998, som jeg har mottatt fra Bodø hovedflystasjon, går det fram at det er utført 96 søk- og redningsoppdrag og 49 ambulansoppdrag i denne perioden.

Når det gjelder ambulansoppdrag, må det understrekes at det ble presisert fra Forsvarets Overkommando at redningshelikopteret på Vigra ikke fra og med høsten 1997 inngår i den nasjonale ambulansplanen, og at det derfor ikke skal benyttes til ambulansoppdrag, dette så fremt det finnes annen kapasitet i området, herunder Ørlandet-helikoptrene.

Bodø flystasjon, hvor 330-skvadronen har sitt hovedkvarter, har foretatt en status over redningshelikopter-

detasjementet på Vigra. Den gjelder for perioden september 1995 – da dette startet – og fram til april 1998.

Jeg vil sitere noe fra denne statusrapporten, og går da til punkt 4, som heter nytteeffekt, hvor man sier:

«Nytteeffekten av detasjement Vigra sett opp mot at det finnes en redningshelikopter base på Ørland som er 60 min flytid unna er svært liten. Ørland har en reaksjonstid etter arbeidstid på ca 20 min (mot 50 min på Vigra), det medfører at den virkelig forskjellen i reaksjonstid er kun 30 min. Detasjement Vigra ligger i reaksjonstid altså kun 30 min unna Ørland.

Etter at det ble presisert at detasjement Vigra ikke skal utføre ambulanse oppdrag, har nytteeffekten blitt ytterligere redusert.

Svært få av de SAR oppdrag » – altså søk- og redningsoppdrag – «som er utført på detasjement Vigra har vært av en slik karakter at utfallet kunne ha blitt annerledes om en Sea King fra Ørland var benyttet. Av 96 SAR oppdrag er kun fire av en slik art. 5 oppdrag kunne vært løst raskere fra Ørland.

Slik Bodø hovedflystasjon ser det kan 330 skv Ørland dekke området tilfredsstillende.»

Så går jeg videre til punkt 7, teknisk vedlikehold, hvorfra jeg siterer videre:

«Teknisk vedlikehold for Sea King på Vigra er underlagt teknisk leder på 330 skv avd Ørland. Avd Ørland må følgelig holde 2 av 3 helikoptre på beredskap året rundt. Avdelingen er ikke oppsatt med ekstra mannskaper for å utføre denne oppgaven.»

Og litt videre i dette avsnittet står det:

«Selv om 330 skv avd Ørland har det daglige ansvaret for det tekniske vedlikeholdet på Vigra, blir også de andre avdelingene berørt. Det utføres en stor grad av flytting av helikoptre mellom basene for at pålagt beredskap skal opprettholdes. Teknisk personell på alle avdelingene har fått en betydelig økning i arbeids- og reise belastning for å støtte detasjementet.»

Så hopper jeg videre til konklusjonen til Bodø hovedflystasjon, hvor de sier:

«Oppdraget som ble gitt 330 skvadron er utført iht pålegg og kostnader er søkt holdt nede for å gjøre tje-
nesten så rimelig som mulig for Forsvaret.

Belastningen på de enkelte avdelinger har økt betraktelig som følge av Vigra detasjementet. Den nye arbeidstidsavtalen har medført at personellet er fornøyd med den kompensasjon som de mottar. Personellet er mindre tilgjengelig på hjemmebase enn tidligere. Dette går utover egentrening, kursing og vaktplanlegging.

Bodø hovedflystasjon ønsker ikke at detasjement i denne form opprettholdes. Det må tilføres tilstrekkelig personellressurser hvis detasjementet skal opprettholdes eller flyttes.

Bodø hovedflystasjon mener at prøveperioden har vist at behovet for et Sea King redningshelikopter på Vigra er uberettiget. Sea King på Ørland dekker området tilfredsstillende.»

Dette er grunnlaget for at komiteen har fulgt Forsvarsdepartementets anmodning om å legge ned dette detasje-

mentet og heller opprette et i Oslofjorden, Rygge, som Stortinget har vedtatt ved en tidligere anledning, og som man ikke har kunnet følge opp tidligere.

Så til et annet område i forsvarsbudsjettet som det ikke snakkes så mye om. Da saksordføreren brukte mer tid på å fortelle om uenigheten mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene, har jeg lyst til å snakke litt om kulturelle og allmenntilgittige formål, som også er viktige, sett ut fra Forsvarets ansvar for dette.

Jeg har en bakgrunn i kulturkomiteen i Stortinget, og vi har alltid sagt der at det er viktig at alle områder i samfunnet tar sitt ansvar når det gjelder kulturtiltak. I de to budsjettene jeg har vært med på å behandle når det gjelder Forsvaret, har komiteen enstemmig lagt inn tilleggsbevilgninger til tiltak. I fjor var det tungtvannsutstillingen på Norsk Industrierbeidermuseum, Vemork, som jo burde være godt kjent i forsvarskretser. I år er det Bergenhus festningsmuseum, hvor komiteen går inn og ber Forsvarsdepartementet finne tilleggsbevilgninger. Det er veldig små beløp det dreier seg om. Når det gjaldt Rjukan, industrierbeidermuseet, var det 900 000 kr, og når det gjelder Bergenhus festningsmuseum, er det 4 mill. kr over to år. Forsvarsdepartementet burde selv kunne finne en løsning for slike småsaker som dette er for departementet, men ikke for dem det gjelder. Så komiteen har tatt konsekvensen av at departementet ikke har gjort dette, og ber departementet finne en løsning på disse sakene. Og det håper jeg for all del at man gjør.

Einar Holstad (KrF): De overordnede mål for norsk forsvarspolitik er bl.a. å forebygge krig og medvirke til stabilitet og fredelig utvikling. Retningslinjene og hovedmålene i St. meld. nr. 22 for 1997-98 om Hovedretningslinjene for Forsvarets virksomhet og utvikling i tiden 1999-2002 er styrende for hovedprioriteringene i 1999-budsjettet.

På bakgrunn av behovet for en generell innstramming i offentlig virksomhet for neste år ble også forsvarsbudsjettet reelt redusert. Regjeringens intensjon er fra og med budsjettåret 2000 å legge langtidsmeldingens ressursforutsetninger og retningslinjer til grunn. Likevel høstet forslaget kraftige reaksjoner, ikke minst fra Forsvarets egne rekker. En stabssjef i Harstad bruker uttrykket dramatisk om budsjettforslaget. Befalets Fellesorganisasjon karakteriserer Bondevik-regjeringen som en katastrofe for Forsvaret. Sjefen for 6. divisjon mener statsbudsjettet er forkastelig. Forsvarsministeren ble karikert nesten til det ugjenkjennelige i tiden etter 5. oktober i høst. Det er utrolig hva den mannen må tåle. Å karakterisere forsvarsminister Fjærvoll som troløs er ikke troverdig.

At noen er troløse i forhold til vedtatte planer for Forsvaret, er for øvrig ingen ny sak. St. prp. nr. 1 for 1993-94 om forsvarsbudsjettet for 1994 sier bl.a. følgende:

«Selv om budsjettforslaget for 1994 betyr en noe lavere totalramme enn forutsatt av Stortingsflertallet i forbindelse med behandlingen av St. meld. nr. 16 (1992-93), jfr. Innst. S. nr. 150 (1992-93), er det fortsatt Regjeringens mål i løpet av planperioden 1994-98 å

komme opp på Forsvarskommisjonen av 1990s anbefalte budsjettnivå.»

En fellesmerknad fra Fremskrittspartiet og Høyre under behandling av budsjettinnstillingen i 1993 lød som følger:

«Regjeringens forslag til budsjett for 1994 ligger 1 127 mill. kroner under det nivå som FK-90 anså som nødvendig for å nå det fastlagte strukturmål. D i s s e m e d l e m m e n e vil følgelig foreslå en tilsvarende styrking av budsjettet».

Under behandlingen av årets budsjettinnstilling har Fremskrittspartiet og Høyre foreslått en påplussing på henholdsvis 1 086 mill. kr og 1 077 mill. kr. I forhold til beløpene de to nevnte partier har vurdert som nødvendige for Forsvaret, både under årets behandling og under behandlingen av forsvarsbudsjettet for 1994, synes situasjonen å ha vært minst like ille for Forsvaret i 1994. Det er verdt å merke seg at sistnevnte budsjett ble lagt fram av en arbeiderpartiregjering.

Bjørn Tore Godal sier i en uttalelse til Aftenposten den 6. oktober følgende om sentrumsregjeringens budsjett:

«Forslaget utgjør det mest dramatiske kutt i forsvarsbudsjettet vi har sett i moderne tid.»

De fleste av oss regner sikkert høsten 1993 å høre til det Godal betegner som moderne tid. Når han videre beskylder sentrumspartiene for å løpe fra forpliktelsene i langtidsmeldingen, tør jeg minne om at Arbeiderpartiet også har vært ute og løpt, men fra forpliktelsene i den forrige langtidsmeldingen.

Konklusjonen på dette må bli at de fleste partier har måttet tilpasse bevilgningene til Forsvaret til den aktuelle økonomiske situasjonen. Det er trolig i lys av denne erkjennelsen at alle partiene i forsvarskomiteen har samlet seg i en felles innstilling om fordelingen av midlene til Forsvaret. Vi er glad for at Fremskrittspartiet og Høyre fant å kunne møte regjeringens partiene i felles rammer for årets statsbudsjett. Dette har gitt Forsvaret et godt grunnlag for neste år.

Når tidligere forpliktelser til den gamle langtidsmeldingen synes brutt alt første året, synes forsvarssjefens reaksjon å ha kommet flere år for sent når han til Aftenposten 21. oktober sier:

«Jeg finner det urovekkende at Regjeringen allerede i langtidsmeldingens første år går vekk fra sitt forslag.»

Det er Stortinget og ikke regjeringen Bondevik som på grunn av andre prioriteringer ikke har maktet å følge opp intensjonene i den forrige langtidsmeldingen. Forsvaret skal ikke være en vernet bedrift uten ansvar for de utfordringer samfunnet for øvrig møter. Forsvaret er en del av det norske samfunnet, og må derfor ta sin del av ansvaret i økonomisk trange tider.

Inger Lise Husøy (A): Jeg er veldig glad for at hele forsvarskomiteen slår fast at tempoet i kolokaliseringen for Hærens regimenter og HV-distrikt økes i samsvar med Stortingets tidligere vedtak og som forutsatt.

Det er ikke tvil om at det som har skjedd så langt i denne lokaliseringsprosessen, er at de som var og fortsatt

er imot flytting, har fått rikelig anledning til å trenere flyttingen. Mer alvorlig er det at høyere militære ledere og Forsvarsdepartementets politiske ledelse lar det skje. Beregningene som ligger til grunn for forslag om utsettelse, er ikke troverdige ifølge de opplysninger jeg har mottatt. Kostnadene er lagt for høyt. Behovet for investeringer er overdrevet, og innsparinger ved nedleggelse er utelatt i investeringsanslagene.

Det er sjokkerende å forsøke å gå i dybden i slike saker. Ansatte som er direkte berørt i flyttevedtaket, får ikke være med i prosessen, men blir tvert imot skviset. Det står det ikke respekt av.

Man kan godt stille spørsmål også om forsvarsevnen til disse militære lederne som ikke engang klarer å flytte fra Molde til Åndalsnes. Forsvaret vårt kan ikke ledes av militære ledere som motarbeider stortingsvedtak på grunn av eget forgodtbefinnende eller ut fra hensynet til egen makelighet. Det kan heller ikke forsvarsministeren finne seg i, om han spør om gode råd.

Jeg håper at forsvarsministeren ikke ukritisk aksepterer tendensiøse beregningsmodeller som kun har til hensikt å forhindre eller utsette flytting. Jeg håper statsråd Fjærvoll vil sørge for også å skaffe seg den kunnskap som tilhengerne av flytting sitter inne med.

Og hva med distriktsprofilen til sentrumsregjeringen? Troverdigheten er allerede ganske tynnslikt. Stortinget har vedtatt å flytte HV-11 fra Molde til Setnesmoen ved Åndalsnes. Et stort område i en næringsfattig kommune står ubrukt. Omtrent alt Forsvaret trenger, er tilgjengelig på Setnesmoen i dag, og kommunen venter på sårt tiltrenge arbeidsplasser. Det er urettferdig at Molde har arbeidsplassene, og at Rauma bare får ulempe ved at 1400 dekar er båndlagt til øvingsområde. Så distriktsprofilen her er ganske dårlig.

I denne saken har det tidligere vært hevdet at flytting av staben til Setnesmoen er det eneste riktige, både ut fra militære og økonomiske hensyn, og det står fast.

Investeringsbehovet som skapes ut fra motstand mot flytting fra lokalt ansatte, bør verken Forsvarets overkommando eller forsvarsministeren akseptere. Jeg regner med at samme fiktive beregningsmetoder blir brukt mot flytting også til andre steder i Distrikts-Norge.

Jeg er glad for at komiteen påpeker dette i sine merknader, og jeg ber statsråden revidere Forsvarets overkommandos overdrevne investeringsplan ned til et realistisk og gjennomførbart prosjekt.

Presidenten: Representanten Hovind får ordet utanom tur for å setje fram eit forslag.

Tron Erik Hovind (Sp): Vi har diskutert langtidsmeldingen i dag, men vi har en sak til, og der ble det borte en bit. I forbindelse med Innst. S. nr. 50 vil jeg gjerne få ta opp forslaget fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Hovind har teke opp det forslaget han sjølv gjorde greie for.

(Presidenten)

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil oppmoda Presidentskapet om å gje høve til fem replikkar etter innlegg frå statsrådene, slik at partia slepp til, så me i dei komande debattane slepp å venta til treminuttsinnlegga.

Sentrumsregjeringa foreslo ein reduksjon på 800 mill. kr på forsvarsbudsjettet. Eit noko labert, men likevel forsøk på å gjera noko innafør Forsvaret. Forsvarsministeren var veldig raskt ute og sa seg lei for sine egne handlingar, m.a. i forhold til Kystvakten. Det som eg lurar på i fyrste omgang, når eg ser av budsjettinnstillinga at fleirtalet, som består av Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Høyre, brukar uttrykk som «meget kritikkverdige» og «uten at en i det minste sikrer at Stortinget forelegges et tilstrekkeleg beslutningsgrunnlag» og «uforsvarlig» – ein brukar altså ganske kraftige skyts – det er korleis forsvarsministeren taklar den kritikken som der kjem fram. Føler han at han har fleirtalet sin tillit?

Så til budsjettet som no blir vedtatt. Er forsvarsministeren av den oppfatning at dette budsjettet tar omsyn til den sikkerheitspolitiske situasjonen som me har, nemleg at det ikkje er nokon militær trussel? Inneber dette budsjettet den naudsynte omlegginga av norsk forsvar?

Så til problemstillinga knytt til NATO si framtidige verksemd. Nå har ein hatt eit vedtak om bombing av Kosovo som på ein måte kan danna presedens. USA ønskjer nå å gå vidare på dette området ved å opptre som eit verdspoliti. Korleis stiller statsråden seg til dette, eventuelt korleis stiller han seg til at andre land då vil opptre liknande, og kva trur statsråden dette vil tyda for FN? Nå kan det vera at ein treng ein heil kveld på å forklara meg det, men du får prøva å svara så kort som mogleg. Det hadde òg vore kjekt å høyra litt om dette med Tyskland, som nå foreslår at ein skal gå vekk frå «first strike»-taktikken når det gjeld atomvåpen, for det er jo òg ei sak som m.a. SV har vore veldig opptatt av.

Fregattsaka kjem du heller ikkje unna, forsvarsminister. Eg må seia meg einig med dei utanfor dette huset som kritiserer dei innstrammingane som alle parti utanom SV står for. Dei vil føra til høgare arbeidsløyse, og verftsindustrien vil få problem på grunn av at investeringar på sokkelen går ned. Kva ser forsvarsministeren føre seg når det gjeld å syta for at fregattane blir bygde i Noreg?

Presidenten: Presidenten har merka seg ynsket om fleire replikkar, men vil då seia at det vart vedteke av Stortinget her i dag at det skulle vere tre replikkar.

Elles vil presidenten minna om at talen skal rettast gjennom presidenten, og ikkje direkte til nokon i salen.

Karin Andersen (SV): Alle partier strides om pengebruken, sa Godal fra Arbeiderpartiet. Det er riktig. Dette gjøres i en situasjon der barn og gamle føler seg maltraktet i budsjettprosessen, sa han også. Og det er riktig. I hvert fall 4,5 milliarder kr mangler det i kommunesekto-

ren hvis vi skulle unngå kutt der. Og så skal vi ikke bruke konjunkturmetoden når vi behandler forsvarsbudsjettet! Nei, den kan man visst bare bruke til å maltraktere tilbud til barn og unge, men ikke til å skyve på tiltak i Forsvaret, som etter manges mening kan vente. Og skulle jeg trodd på de katastrofebeskrivelsene som spesielt Høyre og Fremskrittspartiet kommer med i dag, måtte de ha satt det først, og det har de altså ikke gjort. Det viktigste for dem er ikke én krone mer i skatt – ikke én krone. Da kan jo på en måte denne trusselen ikke være så stor hvis den ikke var verdt en eneste krone i skatteøkning for noen. I Forsvaret sjøl er det jo litt delte meninger om pengebruken. Jeg kan vise til at etter at generalmajor Werner Christie i Dagsavisen den 26. oktober støttet kontreadmiral Aam i at det går an å kutte noen milliarder i investeringer, rykket forsvarssjef Solli ut og sa følgende i henhold til VG den 10. november

«Når jeg tar en avgjørelse og fremmer min anbefaling, har vi tradisjon i Forsvaret for å stoppe den interne militære debatten.»

Det forteller meg at det er ulike syn i Forsvaret på hvor vi skal bruke penger, og de forskjellige syns jeg bør komme tydelig fram i debatten framover.

Så var en representant for Arbeiderpartiet oppe og sa at forutsetningen i langtidsmeldingen er brutt. Ja, den er det! Den er brutt. Det er ikke første gang forutsetningene i en melding brytes. Jeg får håpe at det går like dårlig med gjennomføringa av denne som det har gått med jernbanemeldinga. Den har man heller ikke forholdt seg til.

Jeg kan peke på noe som Stortinget er nødt til å forholde seg til framover når det gjelder investeringer. Og da vil jeg peke på de store investeringene – for det er store investeringer og ikke beskjedne, som representanten Hernæs sa i dag – når det gjelder skytefelt på Østlandet. Der har man altså fra 1997 kalkulert med 700 mill. kr i utgifter, og det er 50 pst. usikkerhet knyttet til disse beregningene. En kan jo bare se på hvilke meldinger vi i dag har fått om byggingen av Rikshospitalet, for å forstå hva slik usikkerhet betyr.

Luftfartsverket sier at de må betale 30 000 kr om dagen for å få flyttet flytraseene. Det skal foretas ekspropriasjon, og det skal foretas avbøtende tiltak. I Hedmark denne uka var det et *enstemmig* fylkesutvalg, der Høyre var med, som sa at avbøtende tiltak kommer til å beløpe seg opp mot 1,6 milliarder kr. Så her blir nok flere nødt til å ta virkeligheten innover seg og prioritere.

Tom Thoresen (A): I replikkunden etter sitt hovedinnlegg kom statsråd Fjærvoll med noen oppsiktsvekkende uttalelser. Om jeg ikke hørte feil, beskyldte han rett ut Arbeiderpartiets leder og Høyres finanspolitiske talsmann for den renteuro vi fikk i sommer! Etter en så oppsiktsvekkende uttalelse må jeg spørre om det faktisk er Regjeringens syn og om det faktisk er Regjeringens syn at opposisjonen i Stortinget ikke skal delta i en løpende politisk debatt om Regjeringens økonomiske politikk der en er uenig i denne.

Da må jeg også spørre om Regjeringen, som jo er den som sitter med analyseapparatet her, i forbindelse med

behandlingen av revidert nasjonalbudsjett i Stortinget – hvor Regjeringen endog benyttet kabinettspørsmål for å få sitt opplegg igjennom – ikke hadde tatt tilstrekkelig høyde for den internasjonale utvikling som har vært et betydelig press på norsk rente, og hvor finansministeren så sent som i sist finansdebatt tok forbehold om oljeprisutviklingen i forbindelse med å få renten raskt ned nå.

Jeg minner om at da Regjeringen la fram statsbudsjettet i høst, fikk den bred støtte for en nødvendig tilstrømming på 9 milliarder kr. Det var regjeringspartiene selv som reduserte denne tilstrømmingen – endog før forliket ble inngått. Og jeg minner også om at så vel Arbeiderpartiet som Høyre og Fremskrittspartiet innenfor denne tilstrømmingen ønsket å øke Forsvarets stabilitet med påplussinger på forsvarsbudsjettet, bl.a. for å utvise mer lojalitet overfor den langtidsplanen for Forsvaret som Regjeringen selv la fram og fikk tilslutning til i Stortinget så sent som i juni.

Så sier forsvarsministeren i forbindelse med å gi garantier at han ikke kan gi større garantier enn andre representanter i denne salen. Forsvarsministeren er ikke representant i denne salen! Han er representant for Regjeringen. Og det er Regjeringens plikt å legge til rette det grunnlaget Stortinget kan ta sine beslutninger på, også når det gjelder Forsvarets utvikling.

Ingvald Godal (H): Ja, eg merka meg òg den utsegna som forsvarsministeren kom med i replikkvekslinga i stad, og eg vart veldig forundra. Det tyder på, synest eg, at han prøvde å bortforklare det som har skjedd i haust, og bortforklare alvoret i den veldig uheldige behandlinga me har hatt av statsbudsjettet, spesielt når det gjeld forsvarsbudsjettet, der me altså skulle vedta eit budsjett utan eingong å kjenne konsekvensane av det me vedtok. Så eg vil håpe ut frå det me no har vore igjennom, at forsvarsministeren i framtida på ein betre måte kan gje uttrykk for at dette har vore uheldig, og at slik skal det ikkje bli i framtida.

Elles svara ikkje forsvarsministeren i stad på noko eg spurde han om i ein replikk. Eg bad han stadfeste at tryggleiksklareringa her i landet også i framtida utelukkande skal skje på grunnlag av omsyn til rikets tryggleik og ingen ting anna.

Når det gjeld F-5 og 336-skvadronen, er det greit. Det er berre å koma fort med det til Stortinget. Om det gjeld det økonomiske, kan det vera god økonomi å gjera ting fort, så det er berre å koma med saka fort, så skal me sjølv sagt bidra, om konklusjonen då peikar i den retninga.

Bjørn Tore Godal (A): Jeg ser med forventning fram til svaret på representanten Tom Thoresens spørsmål, som er meget betimelig og meget sentralt å stille ved en slik anledning til en representant for Regjeringen.

Jeg må også slå fast at statsråden har forsøkt å forklare hvorfor han grep det an som han gjorde når det gjaldt førstegangstjenesten. Med kniven på strupen så å si har Forsvarets overkommando, så vidt jeg skjønner, fortalt ham at dette er den greieste måten å gjøre det på hvis man skal spare 300 mill. kr. Men det er altså dette vi konsentrerer oss om – ikke forholdet mellom statsråden og Forsvarets

overkommando, det er Stortinget fullstendig uvedkommende – stortingsflertallet vil ikke ha det slik, stortingsflertallet vil ha et beslutningsunderlag i tilknytning til et så sentralt punkt som førstegangstjenesten. Man kan ikke bare komme slengende med et beløp på 300 mill. kr og si: Jeg har dessverre ikke oversikt over hvordan dette skal gjøres eller hvordan det vil virke, det kommer jeg tilbake til etter at komiteen har avgitt innstilling! Det er dette stortingsflertallet ikke vil ha noe av, og spørsmålet er: Har statsråden skjønt det, eller har han ikke skjønt det?

Hans J. Røsjorde (Frp): Det er naturlig at en flertallsmerknad knyttet til budsjettgrunnlaget får oppmerksomhet, for én ting er det som har vært planlagt over lengre tid, en annen ting er det som åpenbart kommer på i siste liten. Men også det er opplysninger som krever et grunnlag når Stortinget inviteres til å fatte beslutninger, og det er her problemene begynner å dukke opp.

Jeg fikk et slags svar på det jeg spurte om når det gjaldt situasjonen den 18. juni. Jeg er ikke helt sikker på om jeg fullt ut vil erklære meg tilfreds med svaret, men la meg prøve på en litt annen måte: Kan ministeren bekrefte at når det gjelder adgangen til førtidsdimittering, som kan gjøres for inntil seks uker for 12 måneders tjenestegjørende personell, var den tatt ut fullt ut for alle 12 måneders tjenestegjørende i det opprinnelige budsjettgrunnlaget? Med andre ord: Hadde man tatt ut det som er Stortingets mulighet dersom noen skal førtidsdimitteres? Var den økonomiske effekten av det allerede kalkulert inn i budsjettet?

Så kommer det som blir det springende punktet. Det må ha skjedd noe etter Halvorsbøle, for da er det tingene floker seg til. Er et rimelig tidspunkt ca. 8. september, da de nye påleggene om nedskjæring kom? Og var det da slik at man allerede hadde kuttet ned det man kunne i den siste enden av tjenestetiden, og så seg om etter muligheter til å kutte i forkant av tjenesten, altså ved å flytte innkallingstidspunktet fra juli til oktober? Hvis det er slik at tidspunktet for det var den 8. september, hva er det da som gjør det så vanskelig å få fram et sikkert tallmateriale? Vi er nå godt ute i desember og står her og debatterer, og tallmaterialet er i hvert fall ikke lagt fram for komiteen på det tidspunktet det ville ha vært rimelig å få det.

Jeg er klar over at vi har muligheten til å komme tilbake til det tallmaterialet i revidert senere, men det er noe utilfredsstillende når Stortinget inviteres til debatt på et slikt grunnlag. Det blir vanskelig når det nærmest blir «gjett på et tall» for å få dette til å passe inn. Nå har vi – også med en viss støtte fra departementet – forsøkt å finne fram til noen tall som er referert, og som er et resultat av påplussinger i innstillingen. Men mitt spørsmål blir: Hadde man først nå innkassert mer eller mindre de seks ukene for alle 12 måneders tjenestegjørende, og kanskje også de to ukene som gjelder for dem som har kortere tjeneste, for så senere å kalkulere inn innsparinger knyttet til de to månedene i forkant?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg skal prøve innenfor den tid som er til rådighet, å svare på mest mulig, og

så får jeg heller tegne meg på nytt. Jeg skal begynne på slutten.

Det som statsråden sa nei til, var å endre tjenestemønstrer. Det som stod igjen for å få en innsparing, en innstramming på driften i en størrelsesorden som kunne forsvares og samtidig kunne håndteres, var førtidsdiminering av rekruttene. Spørsmålet var hvem, hvor lenge, hvor mange? Hvis man leser i proposisjonen, ser man at det er laget ulike modeller, og det står «inntil 12 uker». Ingen skulle med andre ord førtidsdiminertes på en slik måte at de ikke var i stand til å tjenestegjøre i internasjonale operasjoner. Spesialstyrkene, spesialområdene, Telemark bataljon, grensevaktene etc. skulle unntas. Her er det fagmyndighetene som vurderer, konkluderer og gir tilrådinger. Og da svarer jeg på Bjørn Tore Godals spørsmål med en gang. Statsråden har forstått hva som står i innstillingen, han har forstått hva som er sagt i debatten i dag, han har et ønske i likhet med alle andre her i salen om å presentere et best mulig grunnlag for beslutningene som skal tas. Så kan vi diskutere hvor detaljert grunnlaget skal være, og det får vi bli enige om, for denne saken kommer rimelig raskt tilbake til Stortinget. Uansett om vi forholder oss til langtidsmeldingens nivå eller ikke, er vi i den situasjon at det er et stort press også på førstegangstjenestens gjennomføring, selv om vi hadde hatt full dekning for det nivået som ligger i langtidsmeldingen.

Så til forsvarsministerens mareritt i sommer. Jeg kan ikke bekrefte at hans mareritt er Regjeringens mareritt. Jeg har uttalt meg for egen del. Det betyr med andre ord at når et flertall i Stortinget mot slutten av sommerferien aktivt gikk ut og skapte en usikkerhet om hvorvidt det var et flertall i Stortinget som ville føre en annen politikk, så registrerte markedet dette. Det betydde med andre ord at Regjeringen var avskåret fra å synliggjøre den innstrammingen den ville gjennomføre, før den presenterte sin budsjettproposisjon. Og innstrammingen ble meget betydelig. Regjeringen var altså i den klemme at et flertall i Stortinget drev en aktivitet som er helt legal, som er politisk rett hvis man ønsker det, men som skapte en umulig situasjon å håndtere for dem som skulle forberede et budsjett, fordi man hadde skapt en usikkerhet i markedet både rundt rentenivået og den økonomiske og politiske fremtid på budsjettfronten. Det var det jeg prøvde å si i stad, og så får forsvarsministerens mareritt, som jeg ikke skal tillegge andre, være.

Per-Kristian Foss (H): Skulle jeg gi et vennligsinnet råd til forsvarsministeren, var det at han holdt seg unna øvingsområdet økonomisk politikk. Dette går jo fullstendig galt.

Før jeg kommer tilbake til det, må jeg også si at det er en usedvanlig konstitusjonell praksis denne regjering har innledet, med privatpraktiserende statsråder. Det er ikke så lenge siden vi opplevde en kommunalminister som anbefalte et annet øvelses- og skytefelt enn det Regjeringen har anbefalt, til og med i et annet land, og gjorde oppmerksom på at det var en privat oppfatning. Nå gir forsvarsministeren uttrykk for en oppfatning om den økono-

miske utviklingen som er hans personlige og ikke Regjeringens. Den type privatpraktiserende politikk tror jeg er i ytterkant av hva en regjering bør bedrive. Det skaper mer uklarhet enn Regjeringens politikk i seg selv skaper – og det er ille nok.

Det er ikke slik, som statsråden forsøkte å fremstille det, at markedet ville være bekymret om det ble ført en annen politikk enn Regjeringens. Det var ikke det som var problemet i sommer. Problemet var Regjeringens politikk, hva den inneholdt. Det var for markedet og de fleste observatører en gåte. Regjeringen uttalte seg motstridende og skapte ved sin egen opptreden en uro som bidro til, i tillegg til oljeprisfallet – jeg understreker i tillegg til oljeprisfallet – en renteurol. Hadde det vært slik at landet på det tidspunktet hadde hatt en flertallsregjering med en stabil og forutsigbar politikk – jeg skal ikke si hvilke parti som burde sittet i den, men kravet er iallfall stabilitet og forutsigbarhet – ville det ikke vært en uro i markedet. Så forsvarsministeren snur dette fullstendig på hodet. Jeg må si at forklaringene er originale. Jeg forstår at det er et forsøk på å gi uttrykk for en frustrasjon over Regjeringens indre liv og det faktum at en statsråd ikke kan holde sine ord, og at løfter i juni ikke blir holdt gjennom sommeren. Men jeg tror av og til at det er veldig fornuftig ikke å si alt man tenker.

Tom Thoresen (A): På tross av at jeg er enig i det Per-Kristian Foss sa akkurat nå, må jeg være takknemlig for at statsrådens mareritt er personlige. Men det er Regjeringen, som statsråden er et medlem av, som har et ansvar for den økonomiske politikken. Forberedelsen på det som skjedde i sommer, skjedde etter behandling av det reviderte nasjonalbudsjettet her i Stortinget. Det brukte Regjeringen kabinettspørsmål på å få igjennom. Den tilstramming som Regjeringen mente var nødvendig for å bedre rentenivået da statsbudsjettet ble lagt fram i høst, var det et massivt flertall for i Stortinget. Innretningen av den økonomiske politikken var det ikke flertall for.

I sitt første forsøk på å komme fram til et kompromiss i Stortinget var det regjeringspartiene selv som reduserte tilstrammingen, og det var før budsjettforliket med andre partier. Det er altså Regjeringens egen håndtering av problemene i økonomien som for en stor del denne renteøkningen skyldes, sammen med det vi alle vet, nemlig internasjonale forhold og særlig fallet i oljeprisene. Da blir det, selv om det skulle være en rent personlig betraktning, et noe kuriøst forhold at det statsråden kaller et legitimt politisk ordskifte, blir katastrofalt for norsk renteutvikling, i en situasjon hvor Regjeringen selv sitter med det økonomiske ansvaret. Det blir meningsløst. Det at veien fram til et budsjettkompromiss i høst ble så lang og så møysommelig og antakelig også bidro til uro i økonomien og på rentemarkedene, var det jo også Regjeringen selv som hadde ansvaret for. Den visste nøyaktig hva partiene mente. Den visste nøyaktig hvor den kunne gå, og først fem på tolv gikk den dit den måtte gå.

Kirsti Kolle Grøndahl hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Hans J. Røsjorde har hatt ordet to ganger, og får ordet til en kort merknad.

Hans J. Røsjorde (Frp): Jeg skal ikke blande meg opp i debatten om mareritt og den slags. Jeg vil bare etterlyse svar på mitt spørsmål, jeg kan ikke si at jeg oppfattet at statsråden svarte på det jeg spurte om. Jeg spurte: Er det slik at de seks ukers førtidsdimittering som det er anledning til å ha, var tatt fullt ut, kalkulert inn som en innsparing i det budsjettet som ble lagt fram, og som var grunnlaget allerede tidlig? Det var i grunnen mitt enkle spørsmål. Jeg er klar over at de nye kalkylene kom da man skulle redusere tjenestetidens lengde gjennom å utsette innkallingen til oktober, og det er de siste tallene vi mangler. Men det kunne vært greit å få avklart om man allerede hadde innkalkulert alle disse ukene jeg nå refererer til.

For å unnlate å be om ordet til stemmeforklaring og justeringer av innstillingen vil jeg bare få lov å gjøre oppmerksom på at det er en feil i innstillingen på side 30 i forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Selv om det hadde vært ønskelig, er det som står der, umulig. Forslaget lyder: «Det opprettes ikke 7 nye stillinger ved Forsvarets musikk i 1997.» Det skal være «1999». Selv om det hadde vært ønskelig, kan vi vel heller ikke si, som en vennlig sjel i salen sa tidligere her i dag, at de få som er igjen, får da blåse høyere, så har vi den samme effekt.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg har tolv spørsmål som jeg skal prøve å besvare i rekkefølge.

Jeg beklager at dette kan ha utviklet seg mer til en finansdebatt enn en forsvarsdebatt – men det kan jo være spennende også det. Etter mine år i Stortinget har jeg erfart at forsvarsdebattene av og til kan gå i flere spor, og i dag gjør den tydeligvis det.

Til formannen i forsvarskomiteen vil jeg kort og godt si – etter det jeg har fått opplyst fra Forsvarets overkommando – at de seks ukene var tatt ut allerede.

Så til Per-Kristian Foss' anmodning om å ikke si alt man tenker. Nei, det skal være sikkert! Hadde jeg sagt alt jeg tenkte, måtte jeg hatt mye taletid. Det jeg bare gjør, er å registrere hva Per-Kristian Foss sier i dag, hva Per-Kristian Foss sa i sommer, hva Thorbjørn Jagland sa i sommer. De dagene de sa noenlunde det samme på samme dag, og noen oppfattet at dette var en interessant koalisjon, var ikke så veldig gode dager for en del av oss. Jeg skal forlate akkurat det.

Så til spørsmålene fra Langeland – jeg prøver å starte der. Hvordan takler man kritikken som står i innstillingen? Jeg følte vel en antydning til et spørsmål om hvorvidt den er så sterk at den er grunnlag for at statsråden trekker seg. Nei, det er den ikke. Dette vil jeg si er en kritikk tilpasset en situasjon med et budsjett som ligger på bordet, som ikke noen egentlig sier og føler er helt ønskelig. Men hvem har ønsket seg et 1999 med en slik økonomisk situasjon? Ingen.! Hvem visste da vi behandlet revidert nasjonalbudsjett i mai at vi skulle komme i den situasjonen at vi ble nødt til å stramme inn med 9 milliarder kr? Noen sier i dag: Jo, vi varslet. Hva vars-

let man om? Værvarslingen sier også noe til enhver tid, men forskjellen på bris og full storm er ganske stor. Det jeg prøver å si, er at de advarslene som Regjeringen har fått, har den tatt ad notam. Den har gjort jobben sin. Den har lagt et budsjett på bordet som er troverdig, og vi har fått en løsning, selv om det kunne se ut som at den kom fem på tolv. Men som Lønning sa her om dagen: Også de arbeiderne i vingården som går ut fem på tolv og gjør jobben, får sin belønning. Kanskje er belønningen den som ligger på bordet nå. Iallfall ser jeg fram til at forsvarsbudsjettet i løpet av 1999 vil være på det nivå langtidsmeldingen har forutsatt. Jeg tror det blir et kjempebudsjett til slutt. Og Forsvaret er fremdeles fleksibelt. Vi kan tilpasse oss et spesielt år, som 1999 vil være, men selvfølgelig alltid innenfor visse grenser.

Karin Andersen (SV): Vi skal kanskje være glad for at forsvarsministeren ikke sier alt han tenker – jeg har mer enn nok med å forholde meg til det som kommer ut.

Hvem har ønsket seg en slik økonomisk situasjon, spør Fjærvoll. Det er klart at det er det ingen som har gjort. Men et av hovedansvarsområdene som Regjeringa har i en slik økonomisk situasjon, er å ta grep om den økonomiske situasjon. Det som har vært utgangspunktet for denne regjeringa, er jo at den ikke skal gjøre det, for de har ikke noe flertall. Og så skal de på en måte forholde seg til dette etter gamlemetoden og tro at det går an å kjøre slalåm videre. Det gjør det altså ikke. Det største problemet vi har i norsk politikk i dag, er jo at denne regjeringa ikke har maktet å velge side i norsk politikk. Det har bidratt til at de økonomiske problemene har forsterket seg, sjøl om de ikke har utgangspunkt i dette.

I debatten nå, som kanskje har utviklet seg mer til en finansdebatt enn en forsvarsdebatt, blir det også vist til revidert nasjonalbudsjett. Jeg vil bare si at det var en del av oss som mente at vi burde ha strammet inn mer da. Det burde vi ha gjort – det sier alle nå. Så burde vi stramme inn litt mindre nå, for nå blir det mer arbeidsledighet – det får vi også støtte for. Men det har vi ikke blitt hørt på.

Jeg vil ta opp igjen et spørsmål som jeg forsøkte å stille i stad, som ikke går på den økonomiske politikken generelt, men som har sammenheng med den. Når vi nå er i en situasjon der vi ikke har råd til å gjøre alt, er det da ikke også sånn at det innenfor Forsvaret faktisk eksisterer forskjellige oppfatninger om hva som er mest nødvendig? Er det ikke ulike oppfatninger også innenfor Forsvaret om hvilke forsvarsgreiner det nå er mest riktig å satse på i framtida – hvem det er som skal få de store, tunge investeringene framover – når vi nå er i den økonomiske situasjonen som vi er i? Jeg håper også at forsvarsministeren vil være litt mer tydelig på at denne regjeringa nå faktisk har tenkt å ta et grep. Det betyr at de må velge side – ei side jeg ikke liker, men det ville i hvert fall bringe litt klarhet i hvor denne regjeringa har tenkt å styre oss hen.

Presidenten: Ingvald Godal har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Ingvald Godal (H): Eg har tidlegare i to innlegg peika på at me som oljenasjon er spesielt utsette for risiko for terroraktivitet. Eg har to gonger bede statsråden om å koma opp på Stortingets talarstol og forsikre oss om at tryggleiksklarering i framtida eine og åleine skal skje ut frå omsyn til rikets tryggleik.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg bekrefter her og nå at det Ingvald Godal uttaler, er korrekt, er statsrådets holdning og vil bli lagt til grunn.

Når det gjelder Karin Andersens spørsmål, er Regjeringen i høyeste grad i stand til å ta grep. Hva er det vi har holdt på med i over et år nå? Er det ikke å ta grep vi har gjort, fra vi ble dømt nord og ned etter 14 dager til vi fremdeles lever – til noens forundring? Det betyr med andre ord at vi også innenfor forsvars- og sikkerhetspolitikken er i stand til å ta grep. Det betyr at det som det konkret ble spurt om nå, om vi vil se på konflikter og uenighet mellom forsvarsgrenene, vil vi gjøre.

Vi vil prioritere. Det er jo det jeg har forsøkt i budsjettet, jeg har beskrevet hvilke prioriteringer jeg gjør – hvilke båter jeg legger ved kai, hvilke konsekvenser det vil ha at jeg endrer på førstegangstjenesten, hvilke investeringsprosjekter som ikke kan gjennomføres. Og det har jeg tenkt å fortsette med, fordi det å prioritere er å ta politisk ansvar, og det er en statsråds jobb, bl.a.

Jeg har ennå ikke svart på Langelands spørsmål om NATO og Kosovo. Da kan jeg si følgende: Regjeringen legger til grunn at NATOs fredsoperasjoner må ha folkerettslig forankring i enten samtykke fra partene, retten til selvforsvar etter FN-paktens artikkel 51, Atlanterhavspaktens artikkel 5 eller et FN-mandat i henhold til FN-paktens kapittel VII eller VIII. Det ligger fremdeles til grunn.

Så skal Høyre og Fremskrittspartiet ha takk for at de har bidratt positivt til at landet har fått et budsjett og et forsvarsbudsjett selv om klokken ble fem på tolv. Vi har også fått et budsjett som er til å leve med.

Når det gjelder spørsmålet fra Inger Lise Husøy om Setnesmoen, forstår jeg at det kommer opp i spørretimen senere i desember. Jeg vil derfor få lov til å komme tilbake til det. Jeg følger saken nøye.

Når det gjelder Bjørn Tore Godals spørsmål vedrørende flertallsmerknadene om etterdekning over tre år, tar jeg det som et løfte fra flertallet, Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, om at de vil sørge for at det blir bevilget de nødvendige midlene i tillegg til de årlige rammene det er behov for. Det kan jeg ikke annet enn å uttrykke glede over.

Så må jeg nok innrømme at løftegarantiene for at vi skal være tilbake på rett spor til neste år i forsvarsbudsjettsammenheng ligger i Gul bok. Løftet og intensjonene fra Finansdepartementets, fra finansministerens og fra Regjeringens side om at vi skal være tilbake på sporet i 2000, ligger i Gul bok. Det sier enda mer enn om det hadde stått bare i forsvarsbudsjettet. Det er min garanti, og det håper jeg kan være Stortingets også.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

(Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi er da klare for votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det framsatt i alt fire forslag. Det er:

- forslagene nr. 1 og 2, fra Hans J. Røsjorde på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 3 og 4, fra Hans J. Røsjorde på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslagene er inntatt i innstillingen på side 30.

Til disse forslagene vil presidenten bemerke at når det gjelder noen av de mindretallsforslagene som er satt fram, burde de sannsynligvis ligget inne i helhetlige forslag til rammeområde 8. Presidenten vil likevel foreslå at de kan tas opp til votering siden komiteen har valgt å gjøre det på denne måten for å unngå svært omfattende alternativer på grunn av relativt små avvik.

Presidenten vil for øvrig oppfordre komiteene – og det gjelder altså alle komiteene – til å velge løsninger som ikke skaper tvil om at forslaget er utformet i tråd med reglene for budsjettbehandling, i § 19 i forretningsordenen.

Presidenten vil foreslå at det først votes over forslagene nr. 3 og 4, fra Fremskrittspartiet, så over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Deretter votes det over innstillingens forslag til vedtak under rammeområde 8.

– Ingen innvendinger er kommet mot dette, og slik går vi frem.

Forslagene fra Fremskrittspartiet tas opp til votering.

Forslag nr. 3 lyder:

«Det opprettes ikke 7 nye stillinger ved Forsvarets musikk i 1997.»

Her skal riktig årstall være 1999.

Forslag nr. 4 lyder:

«Prosjekttilskudd til Troms fylkeskommune over 3 år med oppstart i 1999 bifalles ikke.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet – med den foretatte rettelse – ble med 82 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.56.45)

Presidenten: Det votes så over forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Bruk av midler over Forsvarsdepartementets budsjetter til omskolering av overtallige russiske offiserer bifalles ikke.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Kvotering på etnisk grunnlag gjennomføres ikke.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 65
mot 29 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.57.05)

Komiteen hadde innstillet:

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Rammeområde 8

I.
Utgifter

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
42		Forsvarets ombudsmannsnemnd		
	1	Driftsutgifter	2 680 000	
481		Direktoratet for sivilt beredskap (jf. kap. 3481)		
	1	Driftsutgifter	247 341 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	24 393 000	
	70	Overføring til private	300 000	
993		Skipsfartsberedskap		
	1	Driftsutgifter	600 000	
	70	Tilskudd til Skipsfartens beredskapssekretariat	2 800 000	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	123 688 000	
	73	Forskning og utvikling, kan overføres	7 000 000	
1710		Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4710)		
	1	Driftsutgifter	322 584 000	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	168 523 000	
	52	Tilskudd til Forsvarets bygningstjeneste	50 057 000	
	70	Renter låneordning, kan overføres	4 500 000	
	76	Tilskudd til personalforpliktelser, kan overføres	37 000 000	
	77	Tilskudd til omstilling og overdratte forpliktelser	13 000 000	
1719		Fellesutgifter under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)		
	1	Driftsutgifter	18 757 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	18 000 000	
	71	Overføringer til andre	46 086 000	
	75	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, kan overføres	82 000 000	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)		
	1	Driftsutgifter	1 145 291 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)		
	1	Driftsutgifter	1 009 645 000	
	50	Overføring til Statens Pensjonskasse, kan overføres	108 000 000	
	72	Avgangsstimulerende tiltak, kan overføres	15 000 000	
1731		Hæren (jf. kap. 4731)		
	1	Driftsutgifter	4 734 467 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	72	Avgangsstimulerende tiltak, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
1732		Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)		
	1	Driftsutgifter	2 786 390 000	
1733		Luftforsvaret (jf. kap. 4733)		
	1	Driftsutgifter	3 611 195 000	
1734		Heimevernet (jf. kap. 4734)		
	1	Driftsutgifter	709 742 000	
1735		Forsvarets etterretningstjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter	549 749 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 postene 45 og 47 ...</i>	326 904 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47..</i>	108 833 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1790 post 45</i>	5 725 073 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 postene 1 og 44</i>	926 910 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	355 995 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	183 083 000	
1790		Kystvakten (jf. kap. 4790)		
	1	Driftsutgifter	570 137 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)		
	1	Driftsutgifter	189 303 000	
1792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)		
	1	Driftsutgifter	281 000 000	
1795		Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 4795)		
	1	Driftsutgifter	146 707 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47</i>	35 335 000	
	60	Tilskudd til kommuner	23 150 000	
	72	Overføringer til andre	3 140 000	
2463		Forsvarets bygningstjeneste		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	211 082 000	
		2 Driftsutgifter	211 082 000	0
		Totale utgifter		24 716 358 000

I n n t e k t e r

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3481		Direktoratet for sivilt beredskap (jf. kap. 481)		
	3	Diverse inntekter	5 043 000	
4710		Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 1710)		
	1	Driftsinntekter	24 500 000	
	11	Salgsinntekter	12 915 000	
	70	Renter låneordning	3 023 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)		
	1	Driftsinntekter	7 500 000	
	11	Salgsinntekter	14 277 000	
4725		Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)		
	1	Driftsinntekter	1 820 000	
	11	Salgsinntekter	29 985 000	
	15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	31 746 000	
4731		Hæren (jf. kap. 1731)		
	1	Driftsinntekter	9 445 000	
	11	Salgsinntekter	41 896 000	
	15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	13 370 000	
	17	Refusjon lærlinger	2 306 000	
	60	Refusjon fra fylkene	806 000	
4732		Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)		
	1	Driftsinntekter	14 100 000	
	11	Salgsinntekter	32 506 000	
4733		Luftforsvaret (jf. kap. 1733)		
	1	Driftsinntekter	23 276 000	
	11	Salgsinntekter	69 670 000	
4734		Heimevernet (jf. kap. 1734)		
	1	Driftsinntekter	1 100 000	
	11	Salgsinntekter	1 240 000	
4760		Nyanskaffelser av materiell, nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)		
	47	Salg av eiendom	48 374 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	352 723 000	
	49	Salg av boliger	45 350 000	
4790		Kystvakten (jf. kap. 1790)		
	1	Driftsinntekter	347 000	
	11	Salgsinntekter	73 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)		
	11	Salgsinntekter	23 626 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 1792)		
	1	Driftsinntekter.....	170 000	
	11	Salgsinntekter.....	3 500 000	
4795		Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 1795)		
	1	Driftsinntekter.....	5 000 000	
	11	Salgsinntekter.....	484 000	
4799		Militære bøter		
	80	Bøter.....	1 109 000	
		Totale inntekter		821 280 000

II.

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 1999 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 481 post 01, mot tilsvarende merinntekt under kap. 3481 post 03.
2. overskride bevilgningen under kap. 481 post 01, med inntil 75 pst. av inntektene under kap. 3481 post 40.

III.

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 1999 kan trekke salgskostnader ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3481 post 40.

IV.

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 1999 gis en generell merinntektsfullmakt som gjelder alle inntekter under Forsvarsdepartementet, unntatt militære bøter og refusjoner ifm. internasjonale fredsoperasjoner under kap. 4792. Inntekter ved salg av eiendom, bygg og anlegg og større materiell kan nyttes med inntil 75 pst. under kap. 1760 og 1795 postene 45 og 47.

V.

Nettobudsjettering av salgskostnader

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 1999 kan trekke salgskostnader ved salg av fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres kap. 4760.

VI.

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet for 1999 kan avvikle redningshelikoptertjenestens detasjement fra 330- skvadron på Vigra.
2. Forsvarsdepartementet for 1999 kan fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen under hovedpunktene og under de enkelte kapitler.

3. Lengden på førstegangstjenesten (i de forskjellige forsvarsgrener) for 1999 fastsettes slik det framgår av tabellen på side 31 i proposisjonen.

4. Lengden på tjenesten i Heimevernet og repetisjonstjenesten for 1999 fastsettes slik det framgår av tabellen på side 32 i proposisjonen.

5. Forsvarsdepartementet for 1999 kan fastsette øvrige bestemmelser slik det framgår av proposisjonen, dog slik at fullmakten til å redusere tjenestetiden for mannskaper med 12 mnd. førstegangstjeneste (jf. nr. 3) begrenses til 4 uker.

6. Forsvarsdepartementet for 1999 kan verve det nødvendige antall mannskaper til den del av vår FN-beredskapsstyrke som ikke er satt inn i pågående fredsoperasjoner.

VII.

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 1999 kan:

1. nytte bevilgningene på kap. 1760 post 45 fritt mellom prosjekter/anskaffelser og systemer som presentert i St.prp. nr. 1 (1998-99).

2. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av materiellprosjekter/-anskaffelser av Kategori 1- prosjekter, og starte opp og gjennomføre materiellprosjekter/-anskaffelser av lavere kategori.

3. nytte bevilgningene på henholdsvis kap. 1760 postene 44, 47 og 48, og kap. 1795 post 47 fritt mellom prosjekter/anskaffelser som presentert i St.prp. nr. 1 (1998-99). Departementet kan også starte opp og gjennomføre byggeprosjekter med en nasjonal andel under 25 mill. kroner.

4. starte opp prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende inntil 5 pst. av den totale bevilgning på de respektive poster.

VIII.

Fullmakter vedrørende fast eiendom

1. Stortinget samtykker i at Kongen for 1999 kan overdra eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for til kommuner eller til overtallig personell i Forsvaret i forbindelse med utnyttelse av eta-

blissementer til næringsutvikling. Overdragelsen kan skje vederlagsfritt, eller med redusert vederlag der dette anses hensiktsmessig.

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 1999 kan:

2. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris.
3. avhende fast eiendom til en verdi av inntil kr 100 000 vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.
4. gi forskudd til befal og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer ved nyetablering av egen bolig, jf. Innst. S. nr. 182 (1990-91). Forskudd belastes kap. 1710 post 90 og tilbakeføres kap. 4710 post 90.
5. nytte renteinntekter fra Forsvarets låneordning og tilbakebetaling av forskudd til boligformål på kap. 4710 postene 70 og 90, under kap. 1760 post 47.

IX.

Fullmakt til sletting av tilgodehavende

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet kan ettergi tilgodehavende fra stiftelsen Spydeberg speiderhus på kr 135 985 som beskrevet under kap. 1795.

X.

Befalets låneordning

Stortinget samtykker i at det øvre beløpet for lån til anskaffelse av egen bolig og refinansiering av boliglån som Forsvarsdepartementet kan innvilge i Befalets låneordning blir oppjustert fra kr 300 000 til kr 450 000, som nærmere beskrevet under kap. 1710.

XI.

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 1999 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover gitt bevilgning for inntil 5 mill. kroner under kap. 1700 Forsvarsdepartementet post 73 Forskning og utvikling.

XII.

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at:

1.

Forsvarsdepartementet for 1999 kan foreta bestillinger utover gitt bevilgning for inntil følgende beløp:

Kap.	Post	Formål	Beløp (mill. kroner)
1710		Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter	30
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter	450
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter	350
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter	1 000
1734		Heimevernet	
	01	Driftsutgifter	50
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	13 150
1790		Kystvakten	
	01	Driftsutgifter	80
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	01	Driftsutgifter	50

2.

Forsvarsdepartementet for 1999 kan gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 50 000 000 kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 5 stemmer.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Tron Erik Hovind satt fram et forslag på vegne av Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. Forslaget er inntatt i innstillingen på sidene 4 – 8.

Presidenten vil foreslå at det først voteres over forslaget fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet og deretter over innstillingen. – Det er vedtatt.

Forslaget lyder:

«På statsbudsjettet for 1998 gjøres følgende endringer:

I.

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
481		Direktoratet for sivilt beredskap	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 233 828 000 til kr 240 128 000	6 300 000
1700		Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 99 694 000 til kr 100 794 000	1 100 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 7 000 000 til kr 6 920 000	80 000
1710		Forsvarets tele og datateneste	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 269 110 000 til kr 279 547 000	10 437 000
1719		Fellesinstitusjonar og utgifter under FD	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 32 362 000 til kr 28 442 000	3 920 000
	43	Til disposisjon for FD, v e r t r e d u s e r t med frå kr 20 000 000 til kr 0	20 000 000
	70	Rentestønad, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 4 607 000 til kr 1 756 000	2 851 000
	75	Noregs tilskot til NATO sitt driftsbudsjett, <i>kan overføres</i> , v e r t a u k a med frå kr 77 000 000 til kr 77 500 000	500 000
	90	Lån til private, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 000 000 til kr 0	1 000 000
1720		Felles leing og kommandoapparat	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 1 050 256 000 til kr 1 075 379 000	25 123 000
1725		Fellesinstitusjonar og utgifter under FO	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 743 313 000 til kr 747 271 000	3 958 000
	50	Overføringar til statsinstitusjonar, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 135 000 000 til kr 100 000 000	35 000 000
	72	Avgongsstimulerande tiltak, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 20 475 000 til kr 8 475 000	12 000 000
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 4 453 771 000 til kr 4 488 601 000	34 830 000
	72	Avgongsstimulerande tiltak, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 740 000 til kr 0	1 740 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 2 682 363 000 til kr 2 705 311 000	22 948 000
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 3 355 206 000 til kr 3 499 371 000	144 165 000
1734		Heimevernet	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 642 398 000 til kr 638 038 000	4 360 000
1735		Forsvarets etterretningsteneste	
	21	Spesielle driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 431 999 000 til kr 454 609 000	22 610 000
1760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 262 317 000 til kr 283 744 000	21 427 000
	44	Fellesfinansierte bygg- og anleggsarbeid, nasjonalfinansiert del, <i>kan overføres</i> , kan nyttast under kap. 1760, post 47, v e r t r e d u s e r t med frå kr 106 992 000 til kr 63 573 000	43 419 000
	45	Større utstyrscaffingar, <i>kan overføres</i> , v e r t a u k a med frå kr 5 685 380 000 til kr 5 784 686 000	99 306 000
	47	Nye bygg og anlegg, <i>kan overføres</i> , kan nyttast under kap. 1760 postane 11 og 44, v e r t a u k a med frå kr 1 052 645 000 til kr 1 320 311 000	267 666 000
	48	Fellesfinansierte bygg- og anleggsarbeid, fellesfinansiert del, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 356 639 000 til kr 269 094 000	87 545 000
	60	Tilskott til kommunar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 3 000 000	3 000 000
	75	Fellesfinansierte bygg og anleggsarbeid, Noregs tilskot til infrastrukturprogrammet i NATO, <i>kan overføres</i> , kan nyttast under kap. 1760, post 44, v e r t r e d u s e r t med frå kr 184 268 000 til kr 94 268 000	90 000 000
1761		Forsvarets relokalisering Gardermoen	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 23 996 000 til kr 16 521 000	7 475 000
	47	Nye bygg og anlegg, <i>kan overføres</i> , v e r t a u k a med frå kr 34 157 000 til kr 214 283 000	180 126 000
1790		Kystvakta	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 531 588 000 til kr 533 937 000	2 349 000
	45	Store nyskaffingar, <i>kan overføres</i> , kan nyttast under kap. 1760, post 45, v e r t r e d u s e r t med frå kr 168 130 000 til kr 51 630 000	116 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1791		Redningstenesta	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 193 521 000 til kr 190 412 000	3 109 000
	45	Store nyskaffingar, <i>kan overførast</i> , kan nyttast under kap. 1760, post 45, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 185 000	185 000
1792		Norske styrkar i utlandet	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 232 553 000 til kr 1 226 553 000	6 000 000
1793		Vaksenopplæringa	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 112 305 000 til kr 139 688 000	27 383 000
1795		Kulturelle og allmenntytige formål	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 130 334 000 til kr 131 388 000	1 054 000
	60	Tilskot til kommunar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 400 000	400 000
	72	Overføringar til andre, v e r t a u k a med frå kr 1 067 000 til kr 2 153 000	1 086 000
1798		Forsvarets ressursorganisasjon	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 33 983 000 til kr 32 743 000	1 240 000
I n n t e k t e r :			
3481		Direktoratet for sivilt beredskap (jf. kap. 481)	
	03	Diverse inntekter, v e r t a u k a med frå kr 1 727 000 til kr 8 027 000	6 300 000
4719		Fellesinstitusjonar og -utgifter under Forsvarsdepartementet	
	70	Renter låneordning, v e r t r e d u s e r t med frå kr 3 000 000 til kr 2 380 000	620 000
	90	Lån til bustadformål, v e r t r e d u s e r t med frå kr 8 000 000 til kr 6 968 000	1 032 000
4720		Felles leing og kommandoapparat	
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 10 008 000 til kr 11 484 000	1 476 000
4731		Hæren	
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 43 059 000 til kr 44 783 000	1 724 000
4733		Luftforsvaret	
	01	Driftsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 22 362 000 til kr 33 619 000	11 257 000
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 93 750 000 til kr 158 568 000	64 818 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
4760		Nyskaffingar av materiell og nye bygg og anlegg	
	45	Store nyskaffingar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 183 300 000	183 300 000
	49	Sal av bustader, v e r t a u k a med frå kr 13 635 000 til kr 55 000 000	41 365 000
4761		Forsvarets relokalisering Gardermoen	
	47	Sal av eigedom, v e r t a u k a med frå 48 186 000 til kr 98 979 000	50 793 000
4792		Norske styrkar i utlandet	
	01	Driftsinntekter, v e r t l ø y v d med frå kr 59 491 000 til kr 69 491 000	10 000 000
	11	Salsinntekter, v e r t l ø y v d med frå kr 4 625 000 til kr 11 625 000	7 000 000
1793		Vaksenopplæringa	
	01	Driftsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 3 450 000 til kr 5 270 000	1 820 000
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 1 077 000 til kr 3 712 000	2 635 000
	15	Refusjon arbeidsmarknadstiltak, v e r t a u k a med frå kr 800 000 til kr 4 978 000	4 178 000
	17	Refusjon lærlingar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 18 750 000	18 750 000

II.

Meirinntekter

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet kan nytte meirinntekter på kap. 4760 post 49 Sal av bustader under kap. 1760 post 47 Nye bygg og anlegg.

inntil 5 pst. overføring på driftspostane, kan føre over midlar til 1999 frå kap. 1761 til kap. 1760 og frå kap. 1793 og 1798 til kap. 1725.

III.

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet ved avslutting av rekneskap for 1998, med bakgrunn i ny kapitalstruktur for 1999 og innanfor gjeldande reglar om

IV.

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet får fullmakt til å endre bestillingsfullmaktene gitt i St.prp. nr. 1 (1997-98) slik:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 628 000 000 til kr 376 000 000	252 000 000
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 711 000 000 til kr 902 000 000	191 000 000
1760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	45	Større utstyrscaffingar, <i>kan overførast</i> , v e r t redusert med frå kr 18 500 000 000 til kr 12 000 000 000	6 500 000 000»

V o t e r i n g :

Komiteen hadde innstillet:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ble med 72 mot 26 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.58.27)

På statsbudsjettet for 1998 gjøres følgende endringer:

I

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
481		Direktoratet for sivilt beredskap	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 233 828 000 til kr 240 128 000	6 300 000
1700		Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 99 694 000 til kr 100 794 000	1 100 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 7 000 000 til kr 6 920 000	80 000
1710		Forsvarets tele og datateneste	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 269 110 000 til kr 279 547 000	10 437 000
1719		Fellesinstitusjonar og utgifter under FD	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 32 362 000 til kr 28 442 000	3 920 000
	43	Til disposisjon for FD, v e r t r e d u s e r t med frå kr 20 000 000 til kr 0	20 000 000
	70	Rentestønad, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 4 607 000 til kr 1 756 000	2 851 000
	75	Noregs tilskot til NATO sitt driftsbudsjett, <i>kan overføres</i> , v e r t a u k a med frå kr 77 000 000 til kr 77 500 000	500 000
	90	Lån til private, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 000 000 til kr 0	1 000 000
1720		Felles leing og kommandoapparat	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 1 050 256 000 til kr 1 075 379 000	25 123 000
1725		Fellesinstitusjonar og utgifter under FO	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 743 313 000 til kr 747 271 000	3 958 000
	50	Overføringer til statsinstitusjonar, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 135 000 000 til kr 100 000 000	35 000 000
	72	Avgongsstimulerande tiltak, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 20 475 000 til kr 8 475 000	12 000 000
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 4 453 771 000 til kr 4 488 601 000	34 830 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	72	Avgongsstimulerande tiltak, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 740 000 til kr 0	1 740 000
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 2 682 363 000 til kr 2 705 311 000	22 948 000
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 3 355 206 000 til kr 3 499 371 000	144 165 000
1734		Heimevernet	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 642 398 000 til kr 638 038 000	4 360 000
1735		Forsvarets etterretningsteneste	
	21	Spesielle driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 431 999 000 til kr 454 609 000	22 610 000
1760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 262 317 000 til kr 283 744 000	21 427 000
	44	Fellesfinansierte bygg- og anleggsarbeid, nasjonalfinansiert del, <i>kan overføres</i> , kan nyttast under kap. 1760, post 47, v e r t r e d u s e r t med frå kr 106 992 000 til kr 63 573 000	43 419 000
	45	Større utstyrscaffingar, <i>kan overføres</i> , v e r t a u k a med frå kr 5 685 380 000 til kr 5 859 686 000	174 306 000
	47	Nye bygg og anlegg, <i>kan overføres</i> , kan nyttast under kap. 1760 postane 11 og 44, v e r t a u k a med frå kr 1 052 645 000 til kr 1 320 311 000	267 666 000
	48	Fellesfinansierte bygg- og anleggsarbeid, fellesfinansiert del, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 356 639 000 til kr 269 094 000	87 545 000
	60	Tilskott til kommunar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 3 000 000	3 000 000
	75	Fellesfinansierte bygg og anleggsarbeid, Noregs tilskot til infrastrukturprogrammet i NATO, <i>kan overføres</i> , kan nyttast under kap. 1760, post 44, v e r t r e d u s e r t med frå kr 184 268 000 til kr 94 268 000	90 000 000
1761		Forsvarets relokalisering Gardermoen	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 23 996 000 til kr 16 521 000	7 475 000
	47	Nye bygg og anlegg, <i>kan overføres</i> , v e r t a u k a med frå kr 34 157 000 til kr 214 283 000	180 126 000
1790		Kystvakta	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 531 588 000 til kr 533 937 000	2 349 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	45	Store nyskaffingar, <i>kan overførast</i> , kan nyttast under kap. 1760, post 45, v e r t r e d u s e r t med frå kr 168 130 000 til kr 51 630 000	116 500 000
1791		Redningstenesta	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 193 521 000 til kr 190 412 000	3 109 000
	45	Store nyskaffingar, <i>kan overførast</i> , kan nyttast under kap. 1760, post 45, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 185 000	185 000
1792		Norske styrkar i utlandet	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 232 553 000 til kr 1 226 553 000	6 000 000
1793		Vaksenopplæringa	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 112 305 000 til kr 139 688 000	27 383 000
1795		Kulturelle og allmennyttige formål	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 130 334 000 til kr 131 388 000	1 054 000
	60	Tilskot til kommunar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 400 000	400 000
	72	Overføringar til andre, v e r t a u k a med frå kr 1 067 000 til kr 2 153 000	1 086 000
1798		Forsvarets ressursorganisasjon	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 33 983 000 til kr 32 743 000	1 240 000
I n n t e k t e r :			
3481		Direktoratet for sivilt beredskap (jf. kap. 481)	
	03	Diverse inntekter, v e r t a u k a med frå kr 1 727 000 til kr 8 027 000	6 300 000
4719		Fellesinstitusjonar og -utgifter under Forsvarsdepartementet	
	70	Renter låneordning, v e r t r e d u s e r t med frå kr 3 000 000 til kr 2 380 000	620 000
	90	Lån til bustadformål, v e r t r e d u s e r t med frå kr 8 000 000 til kr 6 968 000	1 032 000
4720		Felles leiing og kommandoapparat	
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 10 008 000 til kr 11 484 000	1 476 000
4731		Hæren	
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 43 059 000 til kr 44 783 000	1 724 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
4733		Luftforsvaret	
	01	Driftsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 22 362 000 til kr 33 619 000	11 257 000
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 93 750 000 til kr 158 568 000	64 818 000
4760		Nyskaffingar av materiell og nye bygg og anlegg	
	45	Store nyskaffingar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 183 300 000	183 300 000
	49	Sal av bustader, v e r t a u k a med frå kr 13 635 000 til kr 55 000 000	41 365 000
4761		Forsvarets relokalisering Gardermoen	
	47	Sal av eigedom, v e r t a u k a med frå 48 186 000 til kr 98 979 000	50 793 000
4792		Norske styrkar i utlandet	
	01	Driftsinntekter, v e r t l ø y v d med frå kr 59 491 000 til kr 69 491 000	10 000 000
	11	Salsinntekter, v e r t l ø y v d med frå kr 4 625 000 til kr 11 625 000	7 000 000
1793		Vaksenopplæringa	
	01	Driftsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 3 450 000 til kr 5 270 000	1 820 000
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 1 077 000 til kr 3 712 000	2 635 000
	15	Refusjon arbeidsmarknadstiltak, v e r t a u k a med frå kr 800 000 til kr 4 978 000	4 178 000
	17	Refusjon lærlingar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 18 750 000	18 750 000

II.

Meirinntekter

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet kan nytte meirinntekter på kap. 4760 post 49 Sal av bustader under kap. 1760 post 47 Nye bygg og anlegg.

inntil 5 pst. overføring på driftspostane, kan føre over midlar til 1999 frå kap. 1761 til kap. 1760 og frå kap. 1793 og 1798 til kap. 1725.

IV.

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet ved avslutting av rekneskap for 1998, med bakgrunn i ny kapittelstruktur for 1999 og innanfor gjeldande reglar om

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet får fullmakt til å endre bestillingsfullmaktene gitt i St.prp. nr. 1 (1997-98) slik:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 628 000 000 til kr 376 000 000	252 000 000
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 711 000 000 til kr 902 000 000	191 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	45	Større utstyrscaffingar, <i>kan overførast</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 18 500 000 000 til kr 12 000 000 000	6 500 000 000

Presidenten: Presidenten antar at Kristelig Folkeparti og Senterpartiet nå vil stemme for innstillingen, siden deres forslag er falt.

Presidenten har imidlertid fått oppgitt at Sosialistisk Venstreparti ønsker å stemme imot.

S a k n r . 3

Referat

Presidenten: Det foreligger intet referat.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 5 stemmer.

Møtet hevet kl. 14.00.
